Harcban a főellenséggel

– szovjet-magyar állambiztonsági kapcsolatok –

hamvas intézet

ENP Képviselőcsoport
Európai Parlament

Harcban a főellenséggel

– szovjet–magyar állambiztonsági kapcsolatok –

hamvas intézet

ENP Képviselőcsoport
Európai Parlament

Az Európai Néppárt Európai Parlamenti Képviselőcsoportja
és a Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet közös kiadványa

Budapest, 2014

ISBN 978-615-5364-06-8

Hankiss Ágnes

Harcban a főellenséggel

– szovjet–magyar állambiztonsági kapcsolatok –

A szovjet–magyar állambiztonsági kapcsolatok teljes hálójáról, működési mechanizmusairól – úgy tűnik – még ma sincs kimerítő és átfogó képünk. Az együttműködés formai keretét nézve sarokpontnak tekinthető a magyar Belügyminisztérium és a Szovjetunió Minisztertanácsa mellett működő Állambiztonsági Bizottság közötti együttműködési megállapodás 1973-ból, amely meghatározta a kapcsolat szervezeti rendjét, célját és főbb területeit. Az együttműködésben kulcsszerepet játszott az úgynevezett Képviselet, amelyet a szovjet Állambiztonsági Bizottság tartott fenn Budapesten. A Képviselet feladata volt a KGB és a magyar állambiztonsági szervek közötti kapcsolattartás, az állambiztonsági együttműködés „menedzselése". A Képviselet a vezetőből, helyetteséből, 6 operatív munkatársból és a technikai személyzetből állt. A magyar fél pedig a Szovjetunióban működtette az úgynevezett Operatív Csoportot, amely elsősorban (legalábbis papíron…) a magyar kolóniák védelmével foglalkozott. Krahulcsán Zsolt tanulmányából idézve: *„Az Operatív Csoport a magyar Belügyminisztérium Szovjetunióban kihelyezett, fedés alatt működő képviselete volt. A főrezidentúra a Magyar Népköztársaság Moszkvai Nagykövetségének, valamint az ottani Hadtörténeti Intézetnek a fedésével látta el feladatait. A főrezidentúra SZT (Szigorúan Titkos) állományú tagjai kettős alárendeltségben dolgoztak. A külügyi feladataikat a külképviselet vezetője, míg állambiztonsági feladataik teljesítését az illetékes BM központ alárendeltje ellenőrizte. A főrezidentúra felügyeletét a belügyminiszter és állambiztonsági helyettese, közvetlen irányítását a BM III. Főcsoportfőnök-helyettes (BM III/II. csoportfőnökség vezetője) végezte a BM III/II-10 Osztály (a kémelhárításnak a nemzetközi együttműködéssel és a harmadik országban történő elhárítással foglalkozó osztálya) útján. A Kijevben és Leningrádban működő magyar főkonzulátusokon pedig a főrezidentúra alárendeltségében egy-egy ugyancsak SZT állományú operatív tiszt látta el az operatív feladatokat."* Vajon kik voltak személy szerint a megtestesítői ennek az elég szövevényes hálónak? Hová sodorta őket a rendszerváltás forgószele, és hová tűntek, kiknek a birtokába kerülhettek a vonatkozó dokumentumok?

A szovjet–magyar állambiztonsági kapcsolat részleges felmondásáról és a viszony 1989-es újragondolásáról is informatív dokumentumokat tartalmaz Krahulcsán Zsolt KGB és III. Főcsoportfőnökség: egy kapcsolat vége…(?) *A szovjet–magyar állambiztonsági együttműködés szabályozása 1989-ben* című tanulmánya a *Betekintő* 2007/4. számában. Krahulcsán Zsolt felidézi, hogyan nyilatkozott a szovjet szervekkel folytatott együttműködésről egy 1998-as interjúban Horváth István belügyminiszter: *„A Szovjetunióval – az akkoriban létező két szuperhatalom egyikével – politikai, gazdasági és katonai nemzetközi szövetségesi szerződési rendszer kötött össze bennünket. Belügyi vonalon ilyen nemzetközi szerződési rendszer nem volt! Egyébként szovjet tanácsadók a Belügyminisztériumban nem voltak."* Csak egyetérthetünk a szerző megállapításával: *„Közel egy évtized távlatából sok minden más értelmet nyer, egyes részletek elhalványulnak, mások hangsúlyosabbá válnak, de az nehezen hihető, hogy az egykori belügyminiszter ne emlékezne a szovjet és a magyar állambiztonsági szervek közötti kapcsolatokat szabályozó megállapodásokra, az együttműködés kereteit jelentő egyezményekre. Nehezen rekonstruálható, homályos, rejtélyekkel teli téma ez még ma is…"* Valóban az. Páratlan értékű információkkal szolgálhatna a Képviselet és az Operatív Csoport iratanyaga akár a rendszerváltás rejtett történetének mélyebb megértéséhez is… Ha fellelhető volna. (Egy évtized távolából valóban sok minden elhalványulhat… a baj csak az, hogy ugyanez a notórius hazudozás érhető tetten az 1990 januárjában felálló, akár a rendszerváltás nyitányának is tekinthető, a Belső Biztonsági Szolgálat Tevékenységét Vizsgáló Parlamenti Bizottság előtti meghallgatások jegyzőkönyveiben is… (Lásd: *Továbbélő hálózatok – a rendszerváltás tükrében*. Hamvas Intézet, 2013.)

Igen érdekes, ahogyan Krahulcsán Zsolt tanulmányából kirajzolódik, hogy a Főcsoportfőnökség különböző Csoportfőnökségei, a hírszerzés, a kémelhárítás, a belső elhárítás vagy a katonai titkosszolgálatok részlegei milyen szempontokból, mely pontokon és milyen mértékig kívánják átfogalmazni, az új idők új szeleinek megfelelően átalakítani a szovjet–magyar együttműködési egyezményt. Az információcsere a szovjet és a magyar állambiztonsági szervek között még 1989-ben, hónapokkal vagy inkább hetekkel azelőtt is, hogy az ország átlép az addigi „főellenség" szövetségi rendszerébe, elég intenzív. Számomra, akit elsősorban a kommunista állambiztonság egykori gyakorlatának és örökségének a pszichológiája érdekel, e dokumentumok legérdekesebb vonása az a furcsa „kettős tudat", amelynek lélektani arzenálját a *Továbbélő hálózatok…* című, fent említett füzetben magam is megpróbáltam bemutatni… Jellemezni azt a lelkiállapotot, amelyben a végjáték(?) idején az operatív tisztek bár tudják, hogy vége, aminek vége, az árnyékukat azonban ők sem tudják átlépni… Helyzetük „tudathasadásos" értelmezése hű tükre annak a felemás folyamatnak, amelyben az átmeneti zavart és pánikot követően bízvást megnyugodhattak, hogy a közelmúlt sötét titkai továbbra sem szaladnak ki a kezük közül.

Hasonlóan fontos – de talán máig feltáratlan, legalábbis, ami a konkrét tartalmakat illeti – az egyesített állambiztonsági adattár, a SZOUD működése. Baczoni Gábor és Bikki István az *Egyesített állambiztonsági adattár – a SZOUD* címet viselő tanulmányából idézve: *„A magyar együttműködési alegységet a Belügyminisztériumban, az állambiztonsági miniszterhelyettes titkárságának szervezetében hozták létre. Hivatalos neve »SZOUD-dal Együttműködő Magyar Alrendszer (rövidítve: SZOUD-csoport)« lett. A Belügyminisztériumban és alárendeltségében a III. Főcsoportfőnökség I., II., III. és IV. Csoportfőnökségei, az Állambiztonsági Operatív Nyilvántartó Osztály (ÁBNYO), a Határőrség Országos Parancsnokság Felderítő Osztálya, a rendőr-főkapitányságok III/II. és III/III. Osztályai, illetve III/I. alosztályai tartoztak a rendszerhez. A SZOUD feladatokat végző operatív alegységek voltak: a III/I. Csoportfőnökségen a Törzs Önálló Alosztály, a III/II. Csoportfőnökségen a 9. Osztály, a III/III. Csoportfőnökségen a B Önálló Alosztály, a III/IV. Csoportfőnökségen a 2. osztály, illetve még a rendszer részeként működő szervezeteknél kijelölt operatív tiszt(ek) és adminisztrátor(ok). A SZOUD-ot teljes egészében csak a fentiekben meghatározott felhasználók vezetői, helyetteseik, az operatív feldolgozó munkát végző osztályaik és alosztályaik vezetői, valamint a SZOUD feladatokkal megbízottak ismerhették meg."* A SZOUD központi koordinációs és elemző szerve a KGB kebelében, Moszkvában működött, munkanyelve az orosz volt.

A szovjet tömb állambiztonsági szerveinek a viszonya tehát szerteágazó (nem csupán a Varsói Szerződés országait fogja át, hanem bekapcsolja például Kubát is). Sajnálatos, hogy nem csupán a Képviselet, az Operatív Bizottság és a SZOUD ténykedéséről, de tudomásom szerint arról sincs pontos adatunk, hogy a magyar állambiztonsági dokumentumok közül melyeknek a másolata került át a szovjet állambiztonsághoz. Nem tudjuk máig sem, hogy a Szovjetunió felbomlása után mi történt ezekkel a dokumentumokkal, és a fenti szervezeti építményt működtető kapcsolati hálókkal. Mi történt azzal a temérdek információval, ami a kommunista állambiztonsági szolgálatok közös adattárában összegyűlt? Hogyan bomlott fel avagy élt más formában tovább az az „internacionalista" kapcsolati háló, amely átszőtte a szovjet érdekszférába tartozó országok állambiztonsági szerveit, és amely, ha maga a szervezet meg is szűnt, személyes síkon miért ne élhetett volna tovább… a globális üzleti világban, az európai intézményrendszerben, és legfőképpen a nemzetközi szervezett bűnözésben.

Mint ahogyan arról sincs – aligha lehet – pontos fogalmunk, hogyan zajlott le az a lelki munka, amelyet még a legcinikusabb embernek is el kellett valahogyan végeznie ahhoz, hogy ripsz-ropsz (gyakorlatilag egy-két

hónap alatt…) átigazoljon annak a „főellenségnek" a táborába, aki ellen egész életében harcolt… A százhnyolcvan fokos átfordulás lélektanába nem világíthatnak be pusztán a szervezeti dokumentumok. Annak a lelki bomlásfolyamatnak a talaján – amely nem csupán a szovjet rendszerben, de katonáinak a lelkében is végbement –, lehettek olyanok, akik már az első pillanatban „túlteljesítettek", és a régi gazda helyett tüstént új gazdát kerestek, nem csupán a nyilvánvaló, hivatalos értelemben, hanem akár a korábbi „főellenség" egyik vagy másik szolgálatánál is. Mindenesetre, állambiztonsági jelentés készül például arról, hogy *„1989. február 23-án a 6-os csoportfőnökség vezetője, Muravjov Jevgenyij Alexandrovics ezredes tájékoztatást adott a baráti szervek képviselőinek… Fokozódott a beszervezési kísérletek száma, a titkos adatok megszerzésére irányuló törekvések száma. 1985-88 között különösen a CIA és a BND aktivitása fokozódott…"* Milyen sikerrel járhatott Magyarországon akár az amerikai, akár a német hírszerzés, nem tudjuk. Pedig a válasz közel sem volna érdektelen. Hiszen végső soron azt a kérdést feszegeti, hogy a rendszerváltás folyamatában, és az azt követő évtizedekben milyen mértékben és milyen irányokból sérülhetett a magyar szuverenitás.

A magyar és a szovjet állambiztonsági szervek levelezését, eszmecseréjét tartalmazó „Moszkva" nevet viselő dosszié (ÁBTL 3.2.5 O-8-635/3) számos figyelemreméltó, bár roppant töredékes dokumentumot tartalmaz, ilyen-olyan évjárattal, elvarratlan szálakkal, ordító hiányosságokkal. Feldolgozása még a szokásosnál is jobban hasonlít a régész munkájára: vakon turkálunk, azután azzal dolgozunk, amit találtunk. Megtisztítjuk a tárgyat, megvizsgáljuk; és megelégszünk azzal, ha egy-egy ecsetvonással gazdagíthatjuk a kommunista állambiztonság működéséről, koráról, sajátos nyelvezetéről és gondolkodásmódjáról alkotott képünket. A levelezésben – a titkosszolgálati tevékenység két fő oldalának megfelelően – a hírszerzés és az elhárítás terén szerzett tapasztalatokat osztja meg egymással a szovjet és a magyar állambiztonság. Az információcsere meglehetősen intenzív. Amikor például a magyar állambiztonsági szervek elemzést készítenek a *CIA magyar állampolgárok ellen folytatott tevékenységéről*, a dolgozatot szétküldik, postázzák nem csupán a szovjet, hanem a csehszlovák, a bolgár és az NDK állambiztonsági szerveknek is.

A dokumentumokból (*a válogatást lásd a mellékletben*), voltaképpen az eszköztár az, ami tanulságos lehet. Ezek a módszerek persze korántsem specifikusak; demokratikus jogállamokban is minden titkosszolgálat használja ezeket a bevett manipulációs technikákat. Mindazonáltal az egyszerű állampolgár számára sem föltétlenül felesleges megismerni a fogásokat. Hisz a fél világot manapság izgalomban tartó NSA-botrány is mutatja: reálisan számolnunk kell azzal, hogy a demokratikus titkosszolgálatok is kiléphetnek a törvényszabta keretek közül. Nem is szólva arról, hogy ha végigtekintünk a rendszerváltás folyamatán és az elmúlt évtizedek köztörténetén, aligha tagadható, hogy belpolitikai játszmákban is, például választási kampányok „piszkos háborúiban", a színfalak mögött ott találjuk azt a hálózati eszköztárat, amely a kommunizmus terhes örökségeként él tovább – elsősorban az utódpárti politikai oldalon. Mai szemmel persze – a kibertér kínálta már-már korlátlan lehetőségek és a mindentudó lehallgató-technikák, műholdak világában – ezek a módszerek némileg anakronisztikusak. Bár ami mondjuk a megkörnyékezés technikáit és a beszervezés lélektani rugóit illeti, nem hinném, hogy az emberi természet olyan sokat változott volna nemhogy évtizedekkel, de talán évszázadokkal mérve is.

Gyöngyszem az egyik 1976-ból datálódó irat azok számára, akiket a behálózás és a beszervezés módszerei, apró technikái érdekelnek. Az amerikai hírszerzés – legalábbis a magyar állambiztonsági tapasztalatok tükrében – precízen kidolgozott forgatókönyv szerint közelíti meg és próbálja rábírni az együttműködésre a kiszemelt célszemélyt. Elsősorban a külföldön szolgálatot teljesítő magyar diplomatákat. A párttagság

nem akadály. Sőt, előnyben részesítik a párttagokat. A kapcsolatfelvétel kitüntetett terepe minden fogadás és nagyobb rendezvény. A kapcsolatfelvétel igazi céljának az elfedésére alkalmazott gyakorlat például az, hogy egyre újabb és újabb személyekkel ismertetik meg a célszemélyt, akik azután maguk is folyamatos kapcsolatot tartanak fenn az illetővel. Ez egyrészt újabb információkkal szolgálhat a kiszemeltről, másrészt eltereli a figyelmet arról a hírszerzőtisztről, aki a beszervezést majd végrehajtja. A tanulmányozás kezdeti szakaszában nem erőltetnek politikai témákat, inkább csak olyan általánosságokról csevegnek, ami az efféle eseményeken megszokott. Fontos, hogy a beszervező minden apróság iránt, ami a célszemély életével, személyével összefügg, odaadó érdeklődést és lelkes kíváncsiságot mutasson, és szorgalmasan legyezgesse, amivel csak lehet a másik hiúságát. Fokozatosan szabad csak rátérni politikai témákra, elsősorban a Szovjetunió megítélésére. Az eszmecsere után igyekeznek ellenőrizni a másik szavahihetőségét, ellenőrzés alá vonják, esetleg le is hallgatják. Ha a célszemélynél nyitottságot, fogadókészséget tapasztalnak a kapcsolat elmélyítésére, fokozatosan építenek bele a találkozókba konspiratív elemeket (például „virágnyelven" beszélik meg a találkozó helyét és idejét, ahová taxival mennek stb.). Kezdetben megnyugtatják a célszemélyt, hogy nem titkos információkat várnak tőle, csupán a személyes véleményét kérdezik. Néha ellátják sikerélménnyel kecsegtető, karrierjét elősegítő információkkal – ilyenkor persze biztosítani kell azt is, hogy a hír forrását hihető mesével tudja majd igazolni a főnökei előtt. Előfordul, hogy valós indítékainak kiderítése és ellenőrzése céljából provokátorokat küldenek rá. A Rubikon átlépése, azaz a nyílt ajánlattevés történhet ad hoc, egy kedvező pillanatban, előkészítés nélkül. De történhet fokozatosan; például egy titkos lakáson, esetleg egy hotelszobában. Hogyan reagálnak az amerikai tisztek, ha elutasításba ütköznek? Változóan. Mikor hogy. A tanulmány három fő variációt említ. Az egyik: békében elválnak, a lehetőséget nyitva hagyják, az ajánlatot fenntartják, de nem erőltetik. A másik: nyomást gyakorolnak a célszemélyre, azzal fenyegetik, hogy az eddigi találkozásokról olyan kompromittáló dokumentumokat gyárthatnak, amelyekkel hazájában könnyen tönkretehetik az illetőt. A harmadik: megpróbálják meggyőzni, hogy a szovjet rendszer korántsem olyan stabil, mint ahogyan látszik, és jól jöhet még a célszemélynek a velük való nexus. A valóságban persze ezeket a variációkat többnyire kombináltan alkalmazzák. A fizetését jóval meghaladó juttatást a célszemély sohasem készpénzben vagy ajándékként kapja, hanem bankbetét vagy életbizosítás formájában.

A szovjet szervek a magyar tapasztalatokat hasonlókkal viszonozzák. Külön dokumentumban foglalkoznak a szocialista állampolgárok megkörnyékezésében az ajándékozás alkalmazásával. *Az ellenség által alkalmazott ajándékozásról…* címet viselő, oroszból fordított dolgozat bemutatja, hogyan árasztja el az ellenséges hírszerző tiszt a beszervezendő személyt kezdetben csak apró figyelmességekkel – amelyeknek a kiválasztása persze nem véletlenszerű, hanem az illető életviszonyainak, ízlésének, hobbijának gondos feltérképezésén alapul. Az ajándéknak kezdetben nem szabad drágának lennie; legyen például egy szép könyv vagy hasonló, amelynek a kiválasztásánál rendszerint tekintetbe veszik a célszemély családi körülményeit is (mi az, amit a feleség is használni tud vagy aminek a gyerek is örül).

1987 októberében a KGB, bizonyos Urzsumov tollából ismét hasznos instrukciókat küld a magyar hírszerzésnek. A CIA – szerintük – az anyagi alapon történő beszervezésekkel kapcsolatban a következő fő szabályokhoz tartja magát: 1. Az ügynököt kell megfizetni, nem az információt; 2. Az állandó és rendszeres anyagi juttatás fontosabb, mint a kifizetett összeg nagysága; 3. Ki kell segíteni az ügynököt anyagi nehézségeiből, de csakis olyan mértékig, hogy feltünően ne változtathasson az életmódján; 4. Prémiumot nem szabad adni, mert a cél a folyamatos munka, nem a „hősködés".

De ellátja a KGB a baráti magyar szerveket a CIA szovjet- és kelet-európai osztályának felépítésére és munkamódszereire vonatkozó tudnivalókkal is. Az összefoglalót a szovjet delegáció adja át a magyar hírszerzésnek Budapesten, 1987 szeptember végén. Cserében köszönettel fogadnák a magyar állambiztonság rendelkezésére álló, hasonló információkat – írja később a III-as Főcsoportfőnökség-helyettes vezetőjének a KGB vezető munkatársa.

Igen értékesnek találják a magyar állambiztonságnál azt az 1977-ben készült, oroszból fordított, szigorúan titkos, *A főellenség különleges szolgálataival folytatott operatív játszmák egyes sajátosságai* című tájékoztatót, amelyre kézzel is ráírja bizonyos Hegedüs elvtárs, hogy *„Tananyagként használjuk fel!"*. Bizonyos Vámos elvtárs meg ráfirkantja, hogy *„Több figyelemreméltó és hasznosítható támpontot, módszert és álláspontot tartalmaz"*. A dolgozat szerint az amerikaiak beszervezési szándéka elsősorban a következő célcsoportokra irányul: 1. Nemzeti kisebbségek; 2. Értelmiségiek; 3. Nemzetközi szervezetek munkatársai; 4. Gyakran külföldre utazó tisztviselők.

Az operatív játszmák legfrekventáltabb formája, amikor a kommunista állambiztonsági szolgálat „feltálal" (a „tálalás" kifejezés szerepel a legtöbb dokumentumban…) egy „célszemélyt" a „főellenség" hírszerző szervének. Az álügynök szerepének a betöltésére csak olyan személy jöhet szóba, aki saját megbízóinak teljes körű bizalmát élvezi. Nem kívánatos viszont az olyan személy bevonása, aki olyasfajta kényes információkkal rendelkezik, amelyeknek esetleges kiszivárgása komoly veszteséggel járhat. Az efféle játszmák megtervezésében – hangsúlyozza a tájékoztató készítője – nem szabad olyan sablonos megoldáshoz nyúlni, amelyre az ellenfél korábbi esetekből már felkészülhetett, hanem mindig az adott szituációra szabott technikákban kell gondolkodni, és fokozott figyelmet kell fordítani a legendák alapos kidolgozására.

Bonyolultabb játszmának ígérkezett, ha a kezdeményezés az ellenféltől eredt. Az amerikaiak megpróbálnak beszervezni egy kommunista tisztviselőt, aki azonban jelenteti az esetet saját szerveinek. Ők azután operatív tervet építve erre, megbízzák, hogy tegyen úgy, mintha hagyná magát beszervezni… A dokumentum korholó hangvételéből arra következtethetünk, hogy a szovjeteket érhették komolyabb kudarcok: olyan ügynök, akiről azt hitték, hogy az amerikaiaik azt hiszik, hogy nekik dolgozik, valójában éppen fordítva, velük hitették el, hogy az illető …csavarhatunk rajta akármennyit… Ez a fajta játszma karikaturisztikusan mutatja azt a „tükörjátékot", amit titkosszolgálatok játszhatnak egymással; úgy, hogy a végén szinte kibogozhatatlan, alig tudja már valaki, hogy az az ügynök, akiről mindkét fél azt hiszi, az övé, kié valójában kié és hányfelé dolgozik. Az ilyesfajta játszma mikéntjét érzékletesen ábrázolja a *mellékletben* olvasható dokumentum kreált példája, lépésről lépésre végigvezető fiktív esettanulmánya…

1985-ben például a magyar hírszerzést is izgalomban tartotta a máig rejtélyes és kibogozhatatlan Jurcsenko-ügy – a „Moszkva" dossziéba, illetve *mellékletünkbe* is bekerült néhány vonatkozó dokumentum. Vitalij Jurcsenko, fedésben a szovjet Külügyminisztérium tanácsosa, 1985. július 24-én titkos misszió teljesítésére Rómába utazik. Szovjet kollégáinak elmondja, szeretné megnézni a Vatikáni Múzeumot. Augusztus elsején a Vatikáni Múzeumból kijövet nyoma veszik. Jurcsenko átáll a CIA-hoz, és rendkívül értékes információkat szállít Amerikába, leleplezendő ügynökökről, kulisszatitkokról, politikai gyilkosságokról. Olyan súlyos titkokról, amelyeknek a felfedése egy titkosszolgálat rémálmai közé tartozik. Novemberben azonban Jurcsenkónak sikerül megszöknie (?) és bejutnia a szovjet követségre. Régi kollégái, noha Amestől mindent tudnak, úgy tesznek, mintha elhinnék a meséjét. Sajtótájékoztatón kijelenti, az amerikaiak erőszakkal rabolták el Rómából, vitték az USA-ba,

kábítószerezték, de nem tudták megtörni, és vissza akar térni a Szovjetunióba. Ez meg is történik. A szovjetek örömmel és megbocsátóan (?) fogadják, kap egy dácsát, és még régi munkahelyére is visszaveszik. A fél világ azt találgatja, KGB- vagy CIA-játszmáról lehet-e szó. Felvetődik az is, hogy Jurcsenko kettős ügynök. Sokan a küszöbön álló genfi csúccsal hozzák összefüggésbe, és a KGB propaganda-offenzívájának tekintik az egész történetet. A Csiki fedőnevű magyar hírszerző viszont azt jelenti Madridból, hogy megbízható értesülései szerint Jurcsenko egyértelműen a CIA oldalára állt, és dezinformációs céllal ők küldték vissza megtért bárányként Moszkvába. Ismeretek híján nincsen tovább gondolati fogódzó. A homályt nem oszlatta el az sem, hogy 2005-ben megjelent visszaemlékezésében Victor Cherkashin, a KGB magas beosztású tisztje – aki Robert Hanssen és Aldrich Ames beszervezője és tartója volt – további részletekkel szolgál a történetről. Ő volt az, aki a szovjet rezidentúrán fogadta Jurcsenkót és lefolytatta vele az első beszélgetéseket. Amikor Jurcsenko megérkezett az USA-ba, írja évtizedekkel később, hónapokon keresztül az az Aldrich Ames hallgatta ki, aki a CIA szovjet és kelet-közép európai részlegének egyik vezetőjeként ekkor már a szovjeteknek dolgozott. Moszkvában nagy volt a pánik, tud-e Jurcsenko Ames beszervezéséről… de hamar megnyugszanak, mert Jurcsenko sok féltve őrzött titokról beszámol, de Amesről láthatólag nem tud. Cherkashin, ha ismeri is, nyilván nem tárja fel a játszma igazi hátterét. Csupán annyit pedzeget, hogy a szovjeteknek jött igazán jól a Jurcsenko-story. Egyrészt amerikaellenes ideológiai propagandaként, másrészt (ez valóban fontos lehetett) Aldrich Ames konspirációjának a biztosítására. Az amerikaiak viszont alig titkolták, hogy szándékosan hagyták megszökni Jurcsenkót… (Valóban nehéz elképzelni, hogy őrzője, egy CIA tiszt, minden szabályt felrúgva elviszi őt egy francia vendéglőbe, majd Jurcsenko kérésére elengedi „sétálni egy kicsit"…). A történet nem áll össze. Valószínüleg soha nem is fog.

A beszervezés pszichológiájának a szempontjából tanulságos az a dolgozat, amelyet a KGB részéről bizonyos V. I. Lucsin jegyez és ajánl 1987 júliusában a magyar kollégák figyelmébe, *Felajánlkozókkal kapcsolatos munka néhány kérdéséről* címmel. A szerző az állambiztonsági játszmák legértékesebb fajtájának, de egyben a legsúlyosabb kudarcok forrásának is tekinti a magánszorgalmú árulók, az ügynöki munkára önként jelentkezők foglalkoztatását. Velük kapcsolatban a magyar hírszerző tiszteket is különös óvatosságra inti: beszervezésük „kiskátéját", a követendő vonalvezetést 15 pontban foglalja össze. Akit érdekelnek a sakkjátszmák, a *mellékletben* megtalája mind a tizenötöt!

Oroszból fordított dokumentum 1983 szeptemberéből *Az ideológiai diverziós központok és a szovjetellenes szervezetek Szovjetunió és a szocialista országok elleni felhasználására vonatkozó legutóbbi utasításokról* kicsit göcsörtös címet viselő munkaanyag is. Számba veszi azokat a civilnek mondott szervezeteket, látszólag független sajtótermékeket, amelyeket, megítélésük szerint, a CIA politikai, pénzügyi és adminisztratív ellenőrzése alatt, a Reagan-adminisztráció állított hadrendbe. A Szabad Európa Rádiót a „szavak háborújában" a Fehér Ház oly éles fegyvernek tekinti – véli a tájékoztató –, amely *„a NATO tömb háborús időkben folytatott tevékenységével vethető össze*." Reagan a SZER vezetését 1982–83-ban szinte teljes egészében lecserélte – ami a szovjeteket láthatólag kellemetlenül érintette. (Feltehetőleg a menesztettek között akadt egy-két hasznos emberük…)

Külön foglalkozik az anyag az „ukrán nacionalista" szervezetekkel is. *„Az amerikai felforgató erőfeszítések keretében a »Szolidáris ukrán nacionalisták« szintén tesz lépéseket a szocialista országokból származó személyekből alakult reakciós emigráns szervezetekkel való kapcsolatok erősítésére a »szabad Ukrajna nélkül nem lehet szabad Európa« jelszó felhasználásával*." Különös olvasni ezt a dokumentumot, három évtizeddel később, az ukrán vérontás, a semmivel sem mentegethető tömeggyilkosság napjaiban. Elgondolkodtató olvasmány, hogy

már 1983-ban, a politikai és titkosszolgálati játszmák rejtett világában hogyan számoltak és talán játszottak is az ukránok szabadságvágyával… Illetve, hogy a szovjet paranoia birodalmában hogyan tekintettek már akkor, mint gyenge láncszemre, Ukrajnára. A helyzet alakulása persze most sem mentes a rejtett politikai manipulációktól. Timothy Snyder amerikai történész, a térség kutatója például úgy véli, hogy a Janukovics-féle posztkommunista hatalom szándékosan olyan látszatot teremt, mintha a tüntetéssorozat fasiszta jellegű volna, hogy ezzel állítsa szembe a tüntetőket az ukrán társadalom és a világ demokratikus érzelmű részével. *„Az orosz propaganda újra és újra azt sulykolja, hogy a majdani tüntetésekkel visszatért Európába a nemzeti szocializmus… Valójában pedig az ukrán rezsim, nem pedig az ellenzéke az, ami az antiszemitizmust eszközként használja. A rohamrendőröket úgy tájékoztatták, hogy az ellenzéket a zsidók vezetik. Tehát az ukrán kormány magának azt mondja, hogy az ellenfelei zsidók, nekünk pedig azt, hogy nácik"* – írja Snyder. (A magyar fordítást a cikkéből idézem). Ugye ismerős a képlet?

De megkapja a magáét a tájékoztatóban az Európai Parlament is – a balti köztársaságok körüli „provokatív intrikája" miatt. Kiemeli az anyag a *Kontinent* című folyóirat „diverziós" szerepét is: *„Az ellenség a* Kontinent *bázisán igyekszik összefogni a Szovjetunióból és a szocialista országok közösségéből kikerült irodalmár emigráció »alkotó erőfeszítéseit« és a »másként gondolkodók« sajátos szócsövévé változtatni azt olymódon, hogy erre orientálódjanak a Szovjetunió és a szocializmus testvéri országainak »el nem ismert« irodalmárai*." A látlelet – a maguk szempontjából – tagadhatatlanul pontos. A *Kontinent*et én nem ismerem – de a logikai modellbe nyilván beilleszthető volt számos más, párizsi, hollandiai vagy nagy-britanniai irodalmi kör is. Mindenesetre a *Kontinent* több lehetett, mint egy politikai hátsószándékkal finoman megtámogatott folyóirat – mármint ha igaz, amit az anyag állít, hogy a szerkesztőségben dossziékat nyitottak a szocialista országok értelmiségéről és megkezdték kapcsolataik feltérképezését. Nehéz nem gondolni ezen a ponton arra, amit a szovjet állambiztonság hasonló ténykedéséről tudunk, elsősorban Stephen Koch revelatív könyvéből (*Kettős szerepben. Az értelmiség elcsábítása*). Koch konkrétumok során keresztül fedi fel azt az ügynökhálózatot, amelyen keresztül a KGB „rátette a kezét" Európa és az Egyesült Államok kulturális életének szinte teljes erezetére, és a kommunista eszmével és a Szovjetunióval rokonszenvezők sorába állított jelentős értelmiségieket, művészeket, neves hollywoodi filmrendezőktől Hemingwayig, és sajnos André Gide-ig. De szedhetnénk a példákat a Mitrokhin-archívumból is… mondjuk a *Le Monde* című lapét, amelynek egyik főszerkesztő-helyettese hosszú éveken keresztül a KGB fedett tisztje volt.

Az amerikai titkosszolgálatok fedőszervének tekintette a szovjet értékelés az olyan civil szervezeteket is, mint a „Nemzetközi Amnesztia" vagy „Az emberi jogok védelmének társasága". Valóban azok voltak-e, nem tudjuk. De nincs új a nap alatt: a nonprofit egyesületek, jogvédő vagy jótékonykodó civil szervezetek felhasználása fedőszervi célokra ma is minden titkosszolgálat kedvelt eszköze. (A terrorizmus finanszírozásának a legnehezebben nyomonkövethető, felderíthető formája manapság az, ami az NGO-kon [non-governmental organization] keresztül történik. Sok esetben úgy, hogy a humanitárius szervezet önkéntesei maguk sincsenek tisztában azzal, hogy valójában terrorista pénzügyi tranzakciókat és célokat szolgálnak.)

Egy 1989 áprilisi III/I-es feljegyzés foglalkozik a román és a szovjet hírszerzés együttműködésével. A román fél – csehszlovák forrásból származó információ szerint – felajánlotta, hogy *„anyagi és politikai segítség ellenében a jövőben nem fognak gondot okozni a szovjet politikának, illetve bizonyos szolgálatokat is felvállalnak. Ajánlkoztak továbbá, hogy a szovjet hírszerzés részére akciókat hajtanak végre*."

A forrás a tárgyalás eredményét nem ismeri; de emlékeztet arra, hogy amikor néhány évvel korábban a csehszlovák hírszerzés árulóvá vált tisztje Olaszországba utazott, a szovjetek elvtársi gesztusként felajánlották,

hogy likvidáltatják az árulót. Megadták az olasz maffia egyik főnökének az elérhetőségét, aki már korábban is vállalt a szovjetek számára hasonló szolgálatot. A csehszlovákok végül is visszariadnak a felkínált lehetőségtől. Érdekes ez a mozzanat, ez az „idegen zászló" alatt történő politikai gyilkosság. Nem azért, hogy az erkölcstelenség fertőjén csodálkozzunk: e téren már olvasott embernek aligha lehet újat mondani.

Hanem mert sokadszorra bizonyíthatja, nem föltétlenül paranoiás az, aki nem hisz el mindent, amit elé tálalnak, hanem ha teheti, mögé kívánna nézni a dolgoknak… és olykor a látvány mögött megtalálni a rejtett mozgatórugókat is… (Ezért nem érezhetjük teljesnek például a roma-gyilkosságok hátterének a feltárását, pusztán attól, hogy maguk az elkövetők megvannak.)

Van egy jelentés a „Moszkva" dossziéban 1986 júniusából. A III/I-es csoportfőnökség 6-os osztálya szerint az osztrák katonai hírszerzés Budapestről származó információi szerint Gorbacsov magyarországi látogatásának és tárgyalásainak a napirendjén sokféle téma szerepel. Például a Magyar Néphadsereg átszervezése vagy szovjet „gyorsreagálású erők" létrehozása vagy az MSZMP főtitkára utódlásának a kérdése (1986-ban ez már aktuális volt?). A kétoldalú tárgyalások napirendi listáján azonban a legelső helyen ez a pont szerepel: *„Magyarország közvetítő szerepe a Varsói Szerződés és a Nyugat között"*. Magyar állambiztonsági értékelés szerint az osztrák információk hitelesek, fokozott védelmet igényelnek, és arra mutatnak, hogy *„…Magyarország meghatározó szerepet játszik… a Nyugattal való politikai kapcsolatok kérdésében*." Hasonló dokumentumokkal más forrásokból is rendelkezünk… Lehet, hogy ezen a nyomvonalon volna érdemes tovább haladni, hogy választ találjunk arra a kérdésre, miért is maradt el a rendszerváltáskor a kommunista állambiztonsági múlt feltárásban megtestesülő igazságtétel. A kérdés megnyitása azonban túlmutatna ennek a füzetnek a keretén. Mindazonáltal elgondolkodtató, hogy a magyar szocialisták 1989-es nagy határnyitó-showja, identitásképző büszkesége a reális történeti képalkotásban mennyire vehető komolyan.

Dokumentumok

~~200~~

~~167~~ 47

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csfség

SZIGORÚAN TITKOS!

MÁRKUS SÁNDOR r. ezredes Elvtársnak,
BM Nemzetközi Kapcsolatok Osztály
V e z e t ő j é n e k!

B u d a p e s t

Kérem az alábbiakat a szovjet, csehszlovák, NDK és bolgár állambiztonsági szerveknek továbbitani:

"A CIA magyar állampolgárok ellen folytatott tevékenységéről az utóbbi évek során az alábbi tapasztalatokat szereztük:

A CIA külföldön tartózkodó magyar állampolgárok körében végzett tippkutató- tanulmányozó munkáját főleg a harmadik világ országaiban érzékeljük. Tevékenységük az MNK külképviseleti szerveinél szolgálatot teljesitő magyar állampolgárok ellen irányul. Ezen országokban bátrabban, nyiltabban lépnek fel és jól kihasználják a diplomáciai érintkezések adta lehetőségeket. A képviseleti munkával együttjáró hosszabb szolgálati idő módot ad a jelölt alapos megismerésére, céljaik realizálására.

Tippkutató munkájuk sajátos vonása, hogy szakmailag képzett, beosztásánál és egyéb körülményeinél fogva jó információszerző lehetőséggel rendelkező szemé -

67-52 112-19/76
216-280-1/76.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 42.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

lyek közül választják ki a számukra legmegfelelőbb alanyt. Az egyén párttagsága nem jelent akadályt, sőt előnyben részesitik azt.

A CIA hirszerzőtisztek a legtöbb esetben diplomáciai fogadások, vagy egyéb diplomáciai rendezvények alkalmával ismerkednek össze állampolgárainkkal és választják ki célszemélyeiket. Céljaik, valamint hirszerzőtisztjeik tevékenységének leplezésére leggyakrabban alkalmazott módszerük, hogy a megismerkedést követő időszakban a hirszerzőtiszt különböző rendezvényeken ujabb személyekkel ismerteti össze a jelöltet. A későbbiekben ezek a személyek az érintkezések adta lehetőségeket kihasználva szintén kapcsolatot tartanak fenn vele. Céljuk, az "igazi" tanulmányozó személyének és szerepének leplezésén tulmenően a jelölt minél jobb, behatóbb megismerése, a tervezett beszervezés megkönnyitése céljából.

A tanulmányozás kezdeti szakaszában politikai témák felvetését nem erőltetik, érdeklődésük csak a diplomáciai életben szokásos mélységig terjed. /Pl. a jelölt családja, hobbyk, munkahelyi megbecsülés, életkörülményeikkel, munkájukkal való megelégedettség, stb./ A beszélgetések folyamán minden iránt, a látszólag legsemmitmondóbb témák iránt is feltünően nagy érdeklődést tanusitanak. Több "baráti" meghivás után a jelölt állásfoglalásra késztetése, politikai nézeteinek megismerése céljából felvetnek egy-egy politikai kérdést is, amely főleg a fogadó ország politikájára, vagy egy-egy nemzetközi eseményre vonatkozik.

Az általuk pozitivnak értékelt megnyilvánulások után rátérnek mélyebb politikai, ideológiai kérdésekre.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 43.

A leggyakrabban felvetett és legbehatóbban elemzett témák a Szovjetunióval kapcsolatosak. Ezekre szinte minden érintkezés alkalmával visszatérnek.

Ilyen kérdések: A Szovjetunió szerepe a szocialista táboron belül; a szovjet belpolitika helyzete; a Szovjetunió ipara; mezőgazdasága problémái; az egyes szocialista országok u.n. "nemzeti szabadsága", illetve ezeknek a Szovjetunióhoz fűződő viszonya; a demokrácia kérdése, a jelölt hazájának egy-egy belpolitikai eseménye, továbbá az amerikai ember és életforma megitélése; a célszemély véleménye egy-egy amerikai, illetve nyugati kül- és belpolitikai akcióról.

E témák felvetésével általános céljuk a jelölt érzékeny pontjainak megtalálása, majd erre alapuló befolyásolása, a jelölt általános politikai arculatának pontos bemérése, továbbá információszerző lehetőségeinek megállapitása.

Jellemző, hogy egy-egy kérdésre, vagy kérdéscsoportra más megközelitésből többször is visszatérnek, ezzel is ellenőrizve a célszemély szavahihetőségét, emlékezőtehetségét és megbizhatóságát. A tanulmányozás folyamán végig érezhető információszerzésre való törekvésük is.

A beszélgetésekre jól felkészülnek, azokat megpróbálják irányitani. Visszakérdezés esetén általában elfogadható választ adnak, vagy rugalmasan témát változtatnak. Igyekeznek a jelölt hiuságát kielégiteni, szimpátiáját megnyerni.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 44.

Olykor a jelölttel folytatott beszélgetések alkalmával az általuk megitélt legkedvezőbb pillanatban, látszólag mindenféle előkészités nélkül tesznek ajánlatot az együttműködésre, máskor erre szakszerűen előkészitett beszervezési beszélgetéseken, "K"-lakásokon, szállodai szobákban kerül sor. /E lakásokat a beszervezendő személynek ugy mutatják be, hogy azok az amerikai külképviseleti szerveknél dolgozó személyeké/.

Ha a célszemély a titkos együttműködést nem vállalja - a jelölt személyétől és lehetőségeitől függően - igen változatosan reagálnak. Az esetek egy része azt mutatja, hogy nem erőszakoskodnak. Azzal válnak el, hogy a kérdést nyitva hagyják, s ajánlatuk változatlanul fennáll. Erre később még visszatérnek és a jelöltet meg fogják keresni. Meghagyják, hogy a célszemély - ha meggondolná magát - bármely USA intézményen keresztül, évek mulva is elérheti a hirszerzőtisztet.

Más példák viszont azt bizonyitják, hogy megpróbálják a beszervezendő személyt presszionálni, ha az az együttműködést nem vállalja. Hivatkoznak arra, hogy módjukban áll a szolgáltatott információkat és a velük való kapcsolatot bizonyitó dokumentumokat az illetékes magyar hatóságok tudtára hozni, s igy az illetőt mind anyagi, mind erkölcsi vonatkozásban tönkretenni.

Más esetben a jelöltet, amikor az az esetleges következményektől félve az együttműködést nem akarta elvállalni, megnyugtatták, hogy kapcsolatuk abszolut biztonságban van, s neki nem kell semmit tenni. Megpróbáltak politikai nyomást gyakorolni rá. Azzal ér-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

veltek, hogy sem a Szovjetunióban, sem a többi szocialista országban nem olyan szilárd a helyzet, mint ahogy az kívülről látszik. Az bármikor megváltozhat és az ügynökre egy ilyen változás esetén lesz szükség. Addig csupán alkalmi találkozókon keresztül tartanák vele a kapcsolatot.

Tapasztalataink szerint az együttműködésre való fokozatos megnyerés mellett a gyors "lerohanás" lehetőségeit sem hagyják figyelmen kívül. Erre akkor kerül sor, ha a jelölt anyagias beállitottságu, vagy anyagi problémákkal küzd. Ilyen esetben már néhány érintkezés után megtörténik az ajánlattétel, de elutasitás esetén itt sem mondanak le róla, további kisérletet tesznek a közeledésre.

A beszervezési alapoknál megállapitható, hogy tiszta formában egyiket sem alkalmazzák, legtöbbször azok kombinált alkalmazásával találkozunk.

A titkos együttműködés kezdeti szakaszában a jelölt megnyugtatására gyakran hangoztatják, hogy nem kérnek tőle semmi titkos dokumentumot, csupán személyes véleményét, értékelését egy-egy kérdésben. Karrierje elősegitése érdekében bizonyos információkkal is ellátják, amelynek segitségével hivatali főnökei előtt bizonyithat. Ehhez azonban a személynek olyan ismerőssel kell rendelkeznie, akire az információ felterjesztésekor hivatkozhat /valamely nyugati diplomata, ujságiró, stb./

A jelölt személyét már a tanulmányozás kezdeti szakaszában elég szoros ellenőrzés alá vonják. Gyakori

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 47.

eset, hogy a hírszerzőtiszt külső figyelés alá vonja a jelöltet, majd "váratlan" találkozás látszatát keltve felveszi vele a kapcsolatot.

Másik módszer a jelölt, vagy az ügynök technikai ellenőrzésének megszervezése. Ha a személy szabadságra, vagy hosszabb időre elhagyja állomáshelyét, lakásába technikailag is beépülnek.

Ha a jelölt megtagadja az együttműködést, további céljainak felderitésére provokátorokat irányitanak rá.

Jelzéseink azt mutatják, hogy fő törekvésük az ügynökség ellenőrzésének saját erőből történő megszervezése. A technikai beépülések, a szállodai szobák igénybe vétele találkozók céljaira azt mutatják, hogy élvezik az adott kapitalista ország speciális szerveinek támogatását.

Tapasztalataink azt mutatják, hogy a CIA jelentős pénzösszeget fordit az ügynökök dotálására. Készpénzt azonban csak a legritkább esetben adnak kapcsolatuknak, akkor is csak kis összegben és megfelelően legendázva. A honorárium az ügynök hivatali fizetésének két-háromszorosát is eléri és valamelyik svájci bankba kerül átutalásra azzal, hogy ezt az összeget az ügynök kivonása után veheti át. Kilátásba helyezik ügynökeiknek, hogy feladataik elvégzése után elősegitik nyugaton való letelepedésüket.

Gyakran alkalmazott jutalmazási forma a nagyösszegü életbiztositás kötése. E mellett megigérik, hogy ha-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Az érintkezések során igyekeznek a jelölt titkos együttműködésbe való bevonásának lehetőségeit teljes mértékben tisztázni. Amennyiben a személynél hajlandóságot látnak az együttműködés bármilyen formájára is, a kapcsolattartásba fokozatosan konspiratív elemet visznek. A jelölttel diplomáciai rendezvényeken csak az udvariasság megkövetelte mértékig érintkeznek. A találkozókat ebéd, vagy vacsora meghivások formájában általában nyilvános helyen bonyolitják le. Javasolják a célszemélynek, hogy a találkozó helyét taxival közelitse meg, az amerikai nagykövetségre utcai fülkéből telefonáljon, virágnyelvü szövegben állapodnak meg, megbeszélik a találkozók rendjét, stb.

Tapasztaltuk, hogy a jelölt kedvezően értékelt magatartása esetén, bizonyos idő eltelte után szovjet diplomata kapcsolatai, a kapcsolatok mélysége, a továbbfejlesztés lehetőségei felöl kezdtek érdeklődni. Törekedtek arra, hogy a kapcsolat egyes szovjet diplomatákat jellemezzen, illetve a szovjet kolóniáról információkat szolgáltasson. A legapróbb részletek iránt is feltünően érdeklődtek. Visszakérdezés esetén általában gyorsan témát váltottak, vagy nem kielégitő választ adtak, olykor zavarba jöttek.

Tapasztalataink alapján megállapitható, hogy a diplomáciai érintkezések alkalmával a szocialista országok külképviseleti dolgozóit megkisérlik a szovjet diplomaták tanulmányozására felhasználni.

Ismereteink szerint a beszervezés közvetlen előkészitésére, illetve annak jó megszervezésére nagy gondot forditanak.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 45.

lála esetén gondoskodnak gyermeke felneveléséről, tanittatásáról, szüleit, vagy rokonait segiteni fogják.

Előfordul, hogy többnapos kirándulás megszervezésével és a költségek viselésével jutalmazzák az ügynököt. Az ügynök számára szükséges használati cikkeket, berendezési tárgyakat vele megrendeltetik, kifizettetik, költségeit később megtéritik, sőt rendezik az ügynök vendéglői és mulatóhelyi számláit is.

Általánosságban elmondható, hogy az ügynök jutalmazását ugy szervezik meg, hogy az arányban álljon a személy anyagi helyzetével. Az ezen tuli plusz juttatásokat bankbetétek formájában oldják meg. Az átvett pénzről, vagy egyéb ajándéktárgyakról nyugtát kérnek, mondván, hogy erre feletteseik felé való elszámoláshoz van szükség. Ha az ügynök a nyugta átadását, illetve aláirását megtagadja, általában nem erőszakoskodnak."

B u d a p e s t, 1976. május 7.

RAJNAI SÁNDOR r. őrgy.
főcsoportfőnökhelyettes

Készült: 3 pld. 8 lap.
Készitette: NJ/Kné.
1 pld. NK. Oszt.
1 pld. NK-tiszt.
1 pld. Nyttó.
ÁFTKSZ 270-19/76

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

K. Danzó elv. levelére

~~230~~

55

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csfség
67/34-277/76

SZIGORÚAN TITKOS!

MÁRKUS SÁNDOR r. ezredes Elvtársnak,
KB Nemzetközi Kapcsolatok Osztály
V e z e t ő j é n e k!

B u d a p e s t

Kérem az Amerikai Egyesült Államok operatív helyzetéről készült tájékoztatót a szovjet, lengyel, csehszlovák, NDK és bolgár állambiztonsági szerveknek továbbítani:

"Az utóbbi időben az Amerikai Egyesült Államok hírszerző és elhárító szervei főként belpolitikai események következtében a közvélemény érdeklődésének középpontjába kerültek. E fokozott figyelem és a lefolytatott különféle vizsgálatok az AEÁ operatív helyzetében erőteljesen éreztetik hatásukat. A speciális szervek tevékenységét támadó sajtókampányok okozta sérülések kiküszöbölésére, tekintélyük visszaállítására, illetve munkájuk "törvényes keretek" közé szorítására az adminisztráció és a kongresszus az intézkedések egész sorozatát foganatosította.

Ezek közül legjelentősebb Ford elnök 1976. februárjában kiadott, a CIA hatáskörét és illetékességét szabályozó rendelete, illetve a kongresszus által 1976. május 19-én a titkosszolgálatok munkájának ellenőrzésére szenátusi állandó bizottság létrehozása. Bár ez a bizottság, amely a Church Vizsgáló Bizottság

67-52-42-25/76.

216-559/76.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

utódjaként alakult meg, 8 demokrata és 7 republikánus szenátor részvételével, a speciális szervek vonatkozásában csupán javaslatokat, ajánlásokat dolgozott ki a kongresszus számára, mégis várható, hogy közülük több megvalósitásra kerül. A Nemzetbiztonsági Tanácsot - az elnök különleges tanácsadó testületét - az AEÁ hirszerzésének minden területen történő irányitásával ruházzák fel. A testületek munkájának koordinálásával pedig a CIA igazgatóját bizzák meg, aki a kongresszusnak is felelős és munkájáról annak beszámolni köteles. A korábban tapasztalt tulkapások megakadályozására és a hirszerző munka hatékonyabbá tétele érdekében bonyolult ellenőrzési rendszer kialakitását és különböző hangzatos nevü bizottságok létrehozását javasolják.

Az állandó bizottság ugy véli, hogy az USA nem mondhat le a titkos információk gyüjtéséről és az ügynöki beszervezésekről. A technikai módszerek nem helyettesithetik a hirszerzésnek ezen eszközét, főleg nem a szocialista országokban. A bizottság ugy találta, hogy a CIA titkos hirszerzési munkája jó irányba halad és az uj vonások üdvözlendők. A szervezet tevékenységében a jövőben az értékelő- elemző részlegnek kiemelt szerepet szánnak. A fejlesztés kihat mind az értékelő- elemző részleg létszámának, tudásszintjének emelésére, mind az értékelés módszerének megváltoztatására. A jövőben nagy sulyt helyeznek a fedés kérdésére. Ezzel elejét kivánják venni a dekonspirálódásnak, s biztositani akarják a CIA munkatársak munkájának zavartalanságát, életük és testi épségük védelmét.

A jövőben - a javaslatok alapján - valószinüleg nagyobb mértékü lesz a koordináció a hirszerzés és az USA Külügy-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

minisztériuma között, a diplomatákat mélyebben vonják be a hirszerző feladatok megvalósitásába. Ez találkozik Ford elnök elképzeléseivel is, aki ujabb erőfeszitéseket tesz arra, hogy a hirszerző szerveket - az enyhülési politika következtében megváltozott nj viszonyoknak megfelelően - a külpolitika szolgálatába állitsa.

Figyelemre méltóak ezzel kapcsolatban George Bushnak a CIA élére történő kinevezéséről szóló sajtóértékelések, amelyek szerint ezzel Ford kezébe vette a CIA politikai irányitását. A New-York Times 1975. november 9-i száma megjegyzi, hogy a CIA eddigi igazgatói a legkülönbözőbb körökből kerültek ki: voltak jogászok, üz - letemberek, katonák és hivatásos hirszerzők, de hivatásos politikus egy sem. Vagyis Ford elnök olyan embert akar a CIA élén látni, aki mélységesen lojális az administrációhoz és képes a kormány külpolitikai érdekeinek megvalósitására.

A CIA fő feladatául nem azt határozták meg, hogy előre megjósoljon minden világeseményt, hanem, hogy idejében jelezzen minden olyan külföldi fejleményt, amely az AEÁ érdekeit érinti, biztonságát veszélyezteti. Információink a CIA hirszerzési tevékenységének fokozódását mutatják. Nagy figyelmet forditanak a gazdasági kérdésekre, a Szovjetunió és a szocialista országok közötti viszonyra, továbbá a Szovjetunió belső helyzetének elemzésére. Lényegében ezt támasztja alá az u.n. Sonnenfeldt doktrina kérdésében tett Ford nyilatkozat, amely nyiltan leszögezi, hogy az Egyesült Államok nem fogadja el a "szovjetek keleteurópai uralmát" és bátoritani kivánja a keleteurópaiak nagyobb függetlenségre és autonomiára irányuló törekvéseit.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A különleges szolgálatok elleni kampány, a különféle vizsgáló bizottságok jelentései, amelyek egyértelműen kimondták, hogy a CIA túllépi a hatáskörét az AEÁ-n belüli tevékenységében, ahhoz vezettek, hogy az FBI, amely korábban meglehetősen negatívan viszonyult a CIA-val való együttműködéshez, egyre szorosabb kapcsolatokat épitett ki a CIA-val, átvéve a hírszerző szolgálattól bizonyos hatáskörébe tartozó anyagokat.

Az FBI és a CIA az ellene folyó "hadjárat" ellensúlyozására mindent megtett és megtesz a szocialista országok külképviseleteinek lejáratása és annak bizonyítása érdekében, hogy ott hírszerző tevékenységet folytatnak.

Ebben a munkában egyre fokozottabb mértékben használják fel a jobboldali emigrációs és cionista szervezeteket. Ez a szocialista országok külképviseletei elleni terrorakciók végrehajtásában, megfélemlítésekben, a kémhisztéria ébrentartásában nyilvánul meg. A cionizmust elítélő ismert ENSZ határozat elfogadását követően a Zsidó Védelmi Liga tagszervezeteinek terrorista tevékenysége kifejezetten politikai tartalommal jelentkezik.

A terroristák akciói ellen a hatóságok gyakorlatilag semmit sem tesznek. A rendőrség akkor sem intézkedik, ha az incidens helyszínén tartózkodnak és segitségüket kérik. A tetteseket csak abban az esetben hajlandók felelősségre vonni, ha a károsult diplomata tanuként megjelenne a biróságon. Ez azonban a diplomáciai mentesség feladását jelentené és precedenst szolgáltatna az amerikai hatóságoknak.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A hatóságok "tehetetlenségének" belpolitikai okai vannak, amelyek az elnökválasztással függnek össze. Ford, hogy megválasztásának esélyeit tovább növelje, kénytelen a cionista lobby és emigráns szervezetek követeléseit figyelembe venni, tevékenységüknek tágabb teret engedni.

Az AEÁ ENSZ képviselete egyébként tudatosan törekszik az ENSZ-ben és szakosított szerveiben - az amerikaiak megváltozott helyzete és szerepe következtében - az ENSZ lejáratására, a missziók alkalmazottainak és a helyi lakosságnak tudatos szembeállítására. Ehhez jó ürügyet szolgáltat néhány, főleg afrikai ország diplomatájának kiegyenlitetlen vásárlási számlája, valamint a missziók munkatársainak közlekedési szabálysértései.

A propaganda kampányok, a helyi lakosság és a diplomaták közötti meglehetősen rossz viszony, valamint a Zsidó Védelmi Ligának a szervezett terrorizmus szintjére emelt támadásai - bár ezek közvetlenül nem ellenünk irányulnak - New-York-i külképviseleti szerveink biztonsági helyzetét nagymértékben befolyásolják. Ehhez járul még az elháritás aktivizálódása, amely ENSZ képviseletünkön, a főkonzulátuson és a kereskedelmi kirendeltségen szolgálatot teljesitő állampolgáraink ellen irányuló események számának utóbbi időben történt nagyarányu növekedésében jut kifejezésre.

Az FBI New-York-i részlegének külképviseleti szervünk ellen folytatott tevékenységében mind a konspirált, mind a nyilt elemek megtalálhatók. Figyelemre méltó, hogy 1976

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

első negyedében ugrásszerűen emelkedett az állampolgáraink és objektumaink ellen irányuló külső figyelések száma /91/. 1975-ben ugyanebben az időszakban csak 33 figyelést észleltünk.

Képviseleteink rendőri ellenőrzése a korábbi gyakorlatnak megfelelően történik. Naponta rendszeres időközönként 2-3 alkalommal gépkocsis rendőrjárőr ellenőrzi a Misszió és a főkonzulátus környékét. Ez azonban különösebb védelmet nem jelent. Az elhárítás részéről tapasztalható intenzivebb ellenőrzés egyik megnyilvánulási formája, hogy külképviseleti objektumainkról és állampolgárainkról időszakonként, legtöbbször nyilt formában fényképfelvételeket készítenek. Az állandó telefonlehallgatásra utal, hogy a helyi állampolgárokkal telefonon megbeszélt hivatalos találkozók alkalmával a találkozó helyén a figyeléssel találjuk szembe magunkat, noha a megbeszélt helyre történt mozgás során a figyelők jelenlétét nem érzékeljük.

Csökkent a külképviseleti dolgozók családtagjainak utcán történő leszólítása és trágár szavak kiséretében történő szidalmazása, valamint a telefonzaklatások, de növekedett a megfélemlítést célzó, durva módon végrehajtott "titkos behatolások" száma. /Az ilyen behatolásokat könnyen végrehajthatják, mivel a bérházak gondnokainál a házban lakók lakáskulcsának egy példánya megtalálható/. A korábban tapasztaltakhoz hasonlóan az FBI a külképviseleteinkre bejáró, illetve állampolgáraink-kal kapcsolatban álló amerikai személyeket beidézi és kihallgatja.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Az elhárítás törekszik állampolgáraink tanulmányozására, megkörnyékezésére és megnyerésére. Ilyen konkrét tapasztalatokat szereztünk a 30. ENSZ közgyülésen résztvevő delegáció egyik tagjának irányában, valamint 1976. tavaszán egyik kiutazó állampolgárunkkal szemben. A beszervezési kisérletek jellegzetességei az alábbiakban foglalhatók össze:

- A beszervezők az FBI nevében lépnek fel nyiltan, konkrét információ adásra kérték fel állampolgárainkat. Ajánlataikat az "amerikai érdekek védelmére" hivatkozva tették meg, elkerülve annak látszatát, hogy Magyarország elleni ellenséges tevékenységről lenne szó.

- Állampolgáraink - néhány évvel ezelőtt - ugyan ezen személyek már tettek kisérletet megközelitésükre, de akkor is és most is éles elutasitásban részesültek. Az éles hangnem alkalmazását indokolta a beszervezők erőszakos, tolakodó magatartása is.

- A beszervezések végrehajtását akcióbrigádok biztositották. Demonstrativ fellépésükkel ráhatást, félelemkeltést igyekeztek elérni.

- A beszervezési kisérletet megelőzően állampolgárainkat figyelés alá vonták, hivatalos kapcsolataikat megkeresték és kihallgatták a kapcsolatok jellegének ellenőrzése céljából. A figyelést konspiráltan igyekeztek végrehajtani és az akcióban általunk nem ismert figyelők és gépkocsik vettek részt.

- Mindkét esetben, amikor állampolgáraink visszautasitották az ajánlatokat, az FBI ügynökök szemmelláthá-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

~~223~~
~~131~~
62

tóan meglepődtek, elbizonytalanodtak, de nem mondtak le a személyekről, s későbbi időpontban újból kezdeményezték a kapcsolat kiépítését.

A megtörtént két beszervezési kísérletből arra lehet következtetni, hogy az FBI a kudarcok ellenére is törekszik előttük ismert és fontos személyek ismételt megkörnyékezésére, illetve beszervezésére.

Az FBI időszakosan kiutazó állampolgáraink ellen irányuló tevékenységének fokozódását mutatja továbbá, hogy 1975 szeptembere óta több esetben észleltük kiutazó állampolgáraink szállodai szobáinak, személyi holmijainak átkutatását, külső figyelés alá vonását. Az eltelt időszakban növekvő tendenciát mutat a gépkocsi rongálások, valamint a gépkocsik titkos átvizsgálásának száma.

Az FBI washingtoni részlegének növekvő aktivitására utal, hogy 4 esetben hajtottak végre lakásbehatolást, valamint egy esetben gépkocsi átkutatást, illetve egy alkalommal lehallgató készülék beszerelésére utaló akciót. /Korábban Washingtonban az elháritás tevékenységét csak elvétve észleltük/.

Az amerikai elháritás szoros ellenőrzésének nyilvánvaló célja a külképviselet munkájának átfogása, illetve a rezidentura tagjai operativ tevékenységének félbeszakitása, attól való "elrettentése". A speciális szervek az őket ért támadások ellensulyozására, s egyben létjogosultságuk bizonyitására az AEÁ ellen

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 57.

a szocialista országok külkereskedelmi szervezeteinél folyó "titkos tevékenység" felderítését tűzték ki célul.

A hírszerző munka védelme szempontjából feltétlen figyelmet érdemel az ország közbiztonsági helyzetének további romlása. Egyedül New-York-ban az elmúlt év folyamán 581.247 súlyosabb bűnesetet jelentettek be, amely 61.423-al több, mint 1974-ben. 1975-ben 83.190 rablás történt, amelynek 73 %-át az utcán követték el. A tulajdon elleni bűncselekmények 13,6 %-os, a gyilkosságok 5,9 %-os emelkedést mutatnak. Az elkövetett bűncselekményekért 102.390 személyt tartóztattak le, de a ténylegesen kivizsgált esetek száma az össz bűncselekmények 20 %-át sem éri el.

A New-York-ban elkövetett bűncselekmények számának emelkedését a bűnügyi szakértők az infláció, a munkanélküliség emelkedésével és a rendőrség létszámának csökkenésével magyarázzák. /Gazdasági megfontolásból korábban több mint 4.000 rendőrt bocsátottak el, a jelenlegi létszám 26.800 fő/.

A bűnüldöző hatóságok tehetetlensége természetszerűleg kiváltotta a polgári lakosság önvédelmi tevékenységét. E spontán önvédelmi akciók összefogására és a bennük rejlő lehetőségek kihasználására az Igazságügyi Minisztérium országos méretű programot hirdetett meg. A programban résztvevő polgári személyeket a Nemzeti Bűnmegelőző Intézet 1850 tisztje képezi ki. O.C. Foster az Intézet igazgatóhelyettese szerint már 2000 ilyen

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 58.

jellegü közösség létesült. /Igy többek között Glendale, Arizona, Takoma, Washington, Burlington, Vermont, Washington D.C. és más 20 nagyobb város is elindította a programot. A közeljövőben valószinüleg New-Yorkban is beindul/.

Az önkéntes segitők feladata a gyanus jelenségek figyelése és jelentése. A veszély - amelyre a program birálói felhivják a figyelmet - abban van, hogy a polgári személyek felhasználása a bünügyek jelentésétől a "szuperkémhálózathoz" fog vezetni. Az önkéntes segitők tevékenységét munkánk szempontjából tehát nem hagyhatjuk figyelmen kivül.

Az Amerikai Egyesült Államok ügynöki operativ helyzetét - mindent egybevetve - a bonyolultság és a nagyfoku nehézség jellemzi. Értékelésünk szerint az amerikai speciális szervek tevékenységének csökkenése, a szigoru rezsim enyhülése a jövőben sem várható, ellenkezőleg annak fokozódásával kell számolnunk."

B u d a p e s t, 1976. julius 14.

RAJNAI SÁNDOR r. vőrgy. s.k
főcsoportfőnökhelyettes

Készült: 3 pld. 10 lap.
Készitette: NJ/Kné.
1 pld. NK. Osztály.
1 pld. NK-tiszt.
1 pld. Nyttó.
NYTK S2: 270 - 26/76

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 59.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BM III/I. Csoportfőnökség
67/34-362/76

Szigorúan titkos!
Fordítás oroszból!

Iktatószám: 67 / 44 - 679 / 76

A TITKOS INFORMÁCIÓBA VALÓ BETEKINTÉS RENDJÉRŐL AZ USA ÁLLAMI INTÉZMÉNYEIBEN

Az USA szövetségi állami intézményei többségében a munkatársaknak a titkos információba való betekintését már a munkára történő felvétel során kialakitják. Ezekhez a szervezetekhez tartoznak elsősorban a különleges szolgálatok /CIA, FBI, katonai hirszerzés/, valamint azok az intézmények, ahol a mindennapos munka feltételezi a titkos anyagokkal való munka szükségességét/ Fehér Ház, Pentagon, külügyminisztéium, stb/. A betekintés engedélyezésének igénye felmerülhet akkor is, ha a munkatárs egyik munkaterületről egy másik olyan munkaterületre kerül át, amely megköveteli a titkos iratokkal való megismerkedést vagy ha az anyagok magasabb titkossági kategóriába kerülnek besorolásra.

Az USA állami intézményeiben a betekintés kérdéseivel azok szolgálatai, vagy a biztonságért felelős egyes személyek, vagy az intézmények vezetői foglalkoznak.

216-614/76.
67/52-6/46/76

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A titkos dokumentációba való betekintés kivitelezésével kapcsolatos folyamat fő eleme - a munkatárs különleges ellenörzése. Emellett néhány intézmény /CIA, FBI, Pentagon/ ezt az ellenörzést saját erőből valósitja meg. Azok a szervezetek, amelyek nem rendelkeznek ilyen lehetőségekkel, az FBI segitségéhez folyamodnak.

A különleges ellenörzést megelőzi az ellenörzendő személy által tanu /az intézmény felelős munkatársa/ jelenlétében egy speciális kérdőivnek a kitöltése, amelyben a következő adatokra kell válaszolnia: a közeli rokonok neve és cime/apja, anyja, 16 éven felüli testvérei/, lakóhelye és munkahelyei az elmult 15 év alatt /vagy 33 évnél nem idősebbeknek 18 éves korától/, polgári és katonai tanintézetek, tanulmányi idő ezekben és a megszerzett képzettség, értesülések a katonai szolgálatról / csapatok neme, a szolgálat ideje, szolgálati hely, szolgálati szám, katonai kiegészitő parancsnokság cime, tartalékba vétel, stb/.

Az ellenörzendő személynek adatokat kell rendelkezésre bocsátania állampolgárságáról. Az USA honositott állampolgára feltünteti a helyet és a biróság nevét, amelynek határozata értelmében megkapta az állampolgárságot. A bevándorlók, akik állampolgársággal nem rendelkeznek, feltüntetik az USA-ba érkezésük időpontját, a regisztrálás számát és az USA állampolgárság megszerzésére irányuló kérelem beadásának dátumát.

A kérdőiv tartalmazza az ellenörzendő személynek a

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

~~259~~ 116

különböző politikai szervezetekben való tagságára vonatkozó értesüléseket /ezen szervezetek megnevezése, a belépés ideje és az elfoglalt helyzet/. Különösen fenntartással fogadják a kommunista és más "bomlasztó" szervezetekben való részvételt. Adatokat kell közölni továbbá a külföldi államok meglátogatásáról, a külföldi képviseleteknél és cégeknél végzett munkáról az elmult 5 év alatt, valamint olyan rokonok létezéséről, akik nem az USA állampolgárai.

Ezen kivül, a kérdőivben szerepelnie kell azon adatoknak, amikor az ellenörzendő személy büntetőeljárás alatt volt, a katonai szolgálat alóli esetleges felmentéséről, a korábban végrehajtott ellenörzésekről, az orvosi vizsgálat eredményeiről és a kábitószerek iránti hajlamáról.

Az ellenörzendő személynek meg kell neveznie 5 személyt, akik igazolhatják a kérdőivben kitöltött adatok valódiságát /rokonok, volt munkaadó, az USA-n kivül élő személyeket nem lehet a tanuk sorába sorolni/.

A kérdőivet aláirja a kitöltő személy és a tanu kézjegyével látja el.

Az állami intézmény biztonsági szolgálata vagy az FBI által végrehajtott különleges vizsgálat során a kérdőivben szerepelt adatokat meg kell erősiteni. Jellemzés készül az ellenörzendő személyről, amelyben különös figyelmet forditanak politikai arculatára. A vizsgálati

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

anyagok olyan kérdéseket is tartalmaznak, mint az ellenörzendő személy jelleme, hirneve a társadalomban, családi körülményei, kóros magatartás, stb.

Pótlólag ellenörzik a különleges szolgálatok /FBI, CIA, rendőrség, titkos szolgálat, katonai elháritás/, valamint a hitelszervezeteknek és az adóhivatalnak a nyilvántartásait. Szükség esetén megvizsgálják az ellenörzendő személy kórtörténetét, amelyet a különleges szolgálatok a kérdőiv kitöltése során feltételül szabnak meg.

Ritkább esetekben /elsősorban, ha a különleges szolgálatokhoz kerül felvételre/ az ellenörzendő személyt a poligráfon/"hazugságvizsgáló gép"/ végzendő kisérleteknek vethetik alá. A poligráf eredményei nem meghatározóak az ellenörzendő személy megbizhatóságának értékelése során, hanem azokat az illető személyre vonatkozó pótértesülésekként használják fel. A megbizhatatlanság elemeinek felfedésén kivül a poligráfos kisérletek célja - olyan jellemző adatok meghatározása, mint az ellenörzendő személy szakmai felkészültségének szintje, egészségi állapota, idegösszeroppanás megléte, alkohol és kábitószerfogyasztás, stb. Minden egyes ellenörzendő személyt előzetesen tájékoztatják arról, hogy végig kell mennie ezen a vizsgálaton, és magyarázattal szolgálnak az ellenörzés lefolyásáról. Közvetlenül az ellenörzés előtt aláir egy különleges ürlapot és ezzel hivatalosan is beleegyezik a poligráfon való vizsgálatok megtartásába. Általában, ezt a procedurát megelőzi az állami intézmény személyzeti osztályának és az orvosi szolgálat képvise-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

lőinek az ellenörzendő személlyel való beszélgetése. Ezeket a beszélgetéseket később összehasonlitják a poligráf által magnetofonra rögzitett anyagokkal és a különleges szolgálat anyagaival.

A különleges ellenörzés lefolytatásának idejént minden intézmény belső szabályai határozzák meg és az ellenörzendő szolgálati helyzetétől függően néhány naptól kezdve néhány hónapig is elhuzódhat. A külügyminisztérium belső rendje szerint, a müszaki személyzet ellenörzésének maximumát 6 hónapban állapitották meg, ugyanakkor a felelős állami posztokra kinevezett személyek ellenörzését néhány napon belül valósitják meg.

A meghatározott titkosságu anyagokba való betekintés lehetővé teszi, hogy olyan anyagokkal dolgozzanak, amelyek ugyanazon vagy alacsonyabb kategóriáju titkos minősitéssel birnak. Igy, pl. a Pentagon gyakorlatából, azok a személyek, akik betekintést nyernek a bizalmas dokumentumokba, szolgálati tevékenységük során nem használhatják fel a következő anyagokat:

a/. azokat az információkat, amelyek az atomfegyver kidolgozásával és egységesitésével, a különleges nukleáris anyagok gyártásával vagy ezen anyagoknak uj energiafajták nyerése érdekében történő felhasználásával kapcsolatosak /Restricted Data Information/;

b/. azokat az információkat, amelyek a hirközlő eszközök jelzéseinek beméréssével kapcsolatosak /SIGINT/;

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

/. a NATO-ra vonatkozó információkat.

A titkos információba való ideiglenes betekintés nem jogosit fel az a/. és c/. potnban felsorolt dokumentumok megszerzésére akkor, amikor a szigoruan titkos információba való ideiglenes betekintés lehetővé teszi az ilyen jellegü anyagokkal való munkát, de ezt csak a "titkos" vagy annál alacsonyabb titkossági fokba besorolt iratokra vonatkozik.

Ritka kivétellel, az állami intézmények munkatársainak nincs betekintésük a magasabb szintü információkba, mint ahogy ezt szolgálati helyzetük megengedi.

Az USA állami intézménye titkos információiba való betekintést nyerhet idegen állam képviselője is a biztonsági kérdésekkel foglalkozó alosztály vagy az intézmény vezetője engedélyével. Az idegen állampolgároknak a titkos információba való betekintésének engedélyezése érdekében komoly érvekkel alátámasztva kell magyarázatot adniok államuknak a dokumentum iránti érdeklődéséről. Felelősséget kell vállalniok azért, hogy a megszerzett információt nem tárják fel sem a külföldi, sem az amerikai állampolgár előtt.

A szocialista országok vagy valamilyen szerve képviselőinek ezt az engedélyt nem adják meg, valamint akkor sem engedélyezik a betekintést, amikor ez az USA és az adott személy által képviselt ország közötti konfliktushelyzethez vezethet.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

A külföldieknek a titkos anyagokba való betekintést meghatározó szabályok alól kivételt képeznek Kanada és Nagy-Britannia állampolgárai, akiknek paritásos alapon joguk van betekinteni a Pentagon és az USA néhány más intézményének titkos dokumentumaiba, amely intézmények az USA, Kanada és Nagy-Britannia területén vannak elhelyezve. Azonban, a kanadai és az angol állampolgároknak tilos a következő kategóriáju anyagokba betekinteniök:

a/. Restricted Data Information, az 1954. évi atomenergiáról szóló jegyzőkönyvnek megfelelően;

b/. Formerly Restricted Data Information, az 1954. évi atomenergiáról szóló jegyzőkönyv kivonata;

c/. a biztonság biztositására vonatkozó információk;

d/. olyan információk, amelyek teljességgel vagy részben zároltak a külföldiek előtt;

e/. olyan információk, amelyek megszerzésére különleges engedély szükséges;

f/. az atomenergiára vonatkozó információ az 1952.évi, az atomenergia feletti ellenörzésről szóló törvénynek megfelelően/Atomic Energy Control Act, 1952/.

Azok a külföldiek, akik a bevándorlási törvények értelmében kapták meg az állandó lakhatási engedélyt az USA-ban, joguk van szintén a betekintésre, de csak a tit-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

kos információkba. Általában, ezek a személyek meghatározott ideig nem juthatnak hozzá a szigoruan titkos és az USA biztonsága szempontjából különösen fontos információkhoz/COMSEC, SIGINT/.

Ami a tartalékos vagy a nyugdijas katonai vagy polgári állománynak a titkos anyagokba való betekintését illeti, a Pentagonban és több más kormányintézményben a következő rendszer van érvényben:

- a magasabb beosztásu katonai vagy polgári tisztségviselők betekintési jogukat tartalékba vagy nyugdijba való helyezésük után még 18 hónapig megőrzik;

- bármely más, tartalékba vagy nyugdijba helyezett katonai és polgári risztségviselő betekintési jogát szintén megtartja 18 hónapig a szolgálat elhagyása után, de azzal a kikötéssel, hogy az állami intézményeknél nem kevesebb mint 19 évet töltött el;

- minden más személy a titkos anyagokba való betekintési jogát a szolgálat elhagyásától számitott 12 hónapon keresztül megtartja;

- a tartalékos katonák a tartalékos állományba való helyezésük után számitott 12 hónapig rendelkeznek a titkos anyagokba való betekintési jogukkal. Ez a szabály, azonban, nem vonatkozik a Nemzeti Gárdára.

Ahhoz, hogy az adott személyek fenntartsák a doku-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

67/44-905/76

T i t k o s !

Fordítás oroszból.

T e l j e g y z é s

az ellenség által alkalmazott ajándékozásról a szocialista országok állampolgárjainak feldolgozási folyamatában.

A nyugati országok titkos szolgálatai nagy jelentőséget tulajdonítanak az ajándékozásnak a szocialista országok állampolgárjainak feldolgozásának folyamatában.

Az ajándékozás eszköznek tekinthető a hírszerzést érdeklő személlyel való kapcsolat elmélyítésére és erősítésére.

Figyelmet fordítottak arra, hogy az oroszoknál és más kelet-europai országoknál szokássá vált az apró figyelmesség jeléül az ilyen esetre. Ezt a körülményt felhasználják mindenütt de különösen azokon a területeken, ahol a közszükségleti cikkek megszerzése meglehetősen nehéz.

Az ajándékozás előtt a célszemély gondos tanulmányozás alá kerül, hogy helyesen határozzák meg az ajándékozás idejét és helyét, hogy az a barátságot igazolja, és nem megvesztegetést vagy hogy a célszeméllyel való kapcsolat fejlesztésének meggyorsítását.

Az ajándéknak rendszerint, nem kell drágának lenni, de összhangban kell lenni annak az embernek az ízlésével és vágyával, akinek juttatják.

A Szovjetunió és más szocialista országok állampolgárjainak feldolgozásában ajándékként könyveket, folyóiratokat szánnak úgy a kifinomult mint a középszerű ízlésüeknek. Művészeti irodalmon kívül különféle kiadványokat, utikalauzokat, és drága szótárakat ajándékoznak.

Figyelembe véve, hogy nem kevésbé hatékony az az ajándék amelyet a célszemély egész családja használhatja.

226-840/77

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 71.

Az adott esetben szamitásba jöhet étkezési cikkek, ritka borok stb, amelyeket nem lehet kapni.

A még szorosabb kapcsolat megteremtése érdekében a célszemély házastársának készitenek ajándékokat / kozmetikai készitmények, szabásminták stb/ Ez lehetőséget teremt, hogy családi témára terelődjön a beszélgetés, amely megkönnyiti a célszemély magánéletének tanulmányozását.

A nyugati hirszerzés jó ajándéknak tulajdonitja az amerikai és nyugateurópai posta-rendelések katalogusát. A célszeméllyel való kölcsönös viszonytól függen ajánlják, amikor nyiltan felajánlhatják szolgálatukat a cikkek megszerzésében, amit a katalogus megjelöl.

A nyugati titkos szolgálatok képviselőinél olyan vélemény alakult ki, hogy a kelet-európai népek nagy többsége gyermekszeretőek, s éppen ezért a gyermekek megajándékozása mindig meleg érzést kelt a szülőkben. A gyermekek ajándékozásának kiválasztásában javasolják figyelembe venni, hogy mi az érdeklődési körük, vagy hogy milyen tanszer megszerzésében van nehézségük stb.

A titkos szolgálatok figyelmet forditanak arra, hogy az értékes ajándékokkal való megajándékozás mindig gondos tanulmányozást követel, s azt a hirszerzőknek mindig figyelembe kell venni munkájuk során. Ellenkező esetben negativ következménnyel járhat. Többek között éles visszautasitásban, vagy az ajándék megtérítését kaphatja. A nyugati hirszerzés véleménye szerint ebben és a másik esetben negatívan hat a kapcsolatok fejlesztésére és csökkenti a feldolgozás aktivitását.

Figyelembe véve, hogy az ajándékozás nem egyoldalu folyamat, éppen ezért a hirszerzőnek figyelembe kell venni, hogy válaszol neki is ajándékoznak. Azért, hogy a viszont-ajándék ne legyen drága célzást lehet tenni olyan nem drága tárgyakra, amelyek az adott szocialista országokban készülnek / orosz matrjoska, különféle könyvek, folyóiratok stb/.

A nyugati hirszerzés olyan következtetésre jutott - eltekintve a belsikerektől - hogy az ajándékozás igazolja önmagát, különösen az uj kapcsolat feldolgozásának kezdeti szakaszán.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A gondosan megválogatott nem nagy ajándékok hasznosak lehetnek a még szorosabb kapcsolat fejlesztésében, mivel lehetőséget ad, hogy a feldolgozandó célszemély vagy annak házastársa érezze, hogy tisztelettel vannak iránta, és ez nagyon fontos egy szocialista országból jött embernek.

Ez olyan benyomást kelt, hogy azok az emberek, akik ajándékokat készítenek, hálásak, érdekeltek a meleg emberi kapcsolatok létrehozásában. Éppen ezért az ajándékozást gondosan meg kell gondolni és a szerény ajándékok valóban segítenek a szocialista országokból való célszemélyek kapcsolatában és feldolgozásában.

.-.-.

Készült: 3 példa. 3 lap.
Kapják: Karász Lajos r.vör.Elvtárs
III/I.Csoportfőnökség
III/II.Csoportfőnökség

zitette: T.E.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 73.

K. Szabóné el.
nyet d.
mellékl. CIA dosz
77. 11.09 01

Vámos é

Beszéljük meg

N. III/I. Csoportfőnökség
67/34-275/1977

Szigorúan titkos!
Fordítás oroszból!

ktatószám: 67/44-561/77

543

B O G Y E János r. ezredes elvtársnak
a BM. III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője

A Szovjetunió Minisztertanácsa mellett müködő Állambiztonsági Bizottság I. Főcsoportfőnökségének külső elhárító szolgálata pozitivan értékeli a kapcsolatok bővülését a MNK Belügyminisztériumával. A főellenség különleges szolgálataival kapcsolatos közös intézkedések szervezése és végrehajtása, a konkrét ügyekben történő rendszeres vélemény- és operativ információcsere - legjellemzőbb megnyilvánulása a bővülő tárgyszerü együttmüködésnek.

Az ügyek közös irányitásának eredményeként az utóbbi időben operativ szempontból érdekes információkat kaptunk az USA CIA munkájának formáiról és módszereiről, értesüléseket szereztünk az egyes hirszerzőkre vonatkozóan és adatokra tettünk szert gyakorlati tevékenységükkel kapcsolatban. Megállapitást nyert továbbá, hogy az amerikai hirszerzés számos esetben igyekszik felhasználni a szocialista országok állampolgáraival meglévő operativ kapcsolatait a Szovjetunióra vonatkozó információk gyüjtésére és a szovjet emberekre vonatkozó tippkutatásra, ügynöki feldolgozásuk céljából. A CIA beszervező munkájának ez a sajátossága, valamint az amerikai különleges szolgálatok intézkedéseinek aktivizálódása a szocialista országok külképviseletei irányában, különös éllel veti fel erőfeszitéseink egyesitésének kérdését a főellenség különleges szolgálatai elleni munkában.

216-682/77.
67/52-20/36/77.

ÁBTL 3.2.5. O-8-6354/43 68.

Ezzel kapcsolatban az I. Főcsoportfőnökség külső elhárító szolgálata célszerünek tartana megtervezni és a MNK Belügyminisztériumával együtt lefolytatni olyan összetett intézkedéseket, mint például operativ játszák, hirszerzők feldolgozása beszervezés, vagy kompromittálás céljából, illetve más akciók, amelyek az amerikai különleges szolgálatok ellenséges tevékenységének félbeszakitására és e szolgálatoknál saját ügynöki pozicióink bővitésére irányulnak.

E feladatok megoldása céljából szolgálatunk szükség esetén bekapcsolódhatna a MNK Belügyminisztériuma által folytatott akciókba, hogy a közös erőfeszitéssel növeljük azok operativ hatékonyságát. Készek vagyunk továbbá részt venni az amerikai hirszerzőkkel kapcsolatos operativ intézkedések kidolgozásában és realizálásában a harmadik országokban, vagy Magyarország területén, a magyar állambiztonsági szervek anyagai alapján, azokban az esetekben, amikor adatok állnak rendelkezésre az amerikaiak magyar állampolgárok iránti hirszerzői érdeklődéséről, azonban a MNK Belügyminisztériuma valamilyen oknál fogva nem szándékozik felhasználni ezeket.

Az ilyen ügyek realizálása céljából gyakorlattá lehetne tenni a szovjet és magyar operativ munkatársak közös kiutazását a helyszinre. Megitélésünk szerint az együttmüködés ilyen formájának bővitése lehetővé tenné erőfeszitéseink racionálisabb egyesitését a bonyolult operativ feladatok megoldásánál és ennek révén konkrét eredmények elérését a főellenség elleni munkában.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 69.

A magyar állambiztonsági szervek magyar állampolgárok köréből beszervezett és a szovjet hirszerzés által kapcsolattartásra átvett ügynökségével folytatott munka bizonyos tapasztalatai azt mutatják, hogy a közös tevékenységnek ez az iránya hatékony, miután lehetővé teszi nemcsak a tisztán elháritói vonatkozásu bonyolult feladatok megoldását, de a konkrét amerikai hirszerzőkre vonatkozó célirányos munka folytatását is, különösképpen azokban az országokban, ahol a magyar állambiztonsági szerveknek nincsenek rezidensei, vagy azok operativ lehetőségei korlátozottak. Ennek kapcsán a magunk részéről a továbbiakban is készek vagyunk átvenni kapcsolattartásra a magyar állambiztonsági szervek ügynökségét azokban az esetekben, amikor ezt Önök lehetségesnek tartják.

Azzal a kéréssel fordulunk Önökhöz, közöljék véleményüket a fentebb érintett kérdésekben.

Mellékelten megküldünk Önöknek egy tájékoztatót az amerikai hirszerzők felderitésével és az USA CIA rezidenturák feldolgozásával összefüggő munka szervezéséről a harmadik országokban. Szolgálatunk hálás lenne, ha anyagokat tudnának küldeni nekünk az emlitett irányokban folytatott munkájuk tapasztalatairól annak érdekében, hogy a magunk részéről figyelembe vehessük azokat a gyakorlati tevékenységben.

Melléklet: 16 oldal, szigoruan titkos!

Budapest, 1977. julius 5.

/G.P. Szvesnyikov/

Készült: 1 pld /+ 1 xerox/
Készitette: N.J.-né

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 70.

Szigorúan titkos!

U T M U T A T Ó

az azon külföldi személyekkel való munkához, akik kezdeményezően felajánlják az együttműködést a szovjet hírszerzéssel

TARTALOMJEGYZÉK :

1. A JELENTKEZŐK FŐBB KATEGÓRIÁI ÉS TETTEIK INDÍTÓ OKAI — 2 - 8 old.
2. A LÁTOGATÓK FOGADÁSÁNAK MEGSZERVEZÉSE A SZOVJET KÜLKÉPVISELETEKEN ÉS A REZIDENTURÁK FELADATAI A JELENTKEZŐKKEL KAPCSOLATOS HATÉKONYABB MUNKA FELTÉTELEINEK A MEGTEREMTÉSE TERÉN — 8 - 11 old.
3. FŐBB FELADATOK, AMELYEKET AZ OPERATIV TISZT OLD MEG A JELENTKEZŐVEL FOLYTATOTT BESZÉLGETÉS SORÁN — 11 - 23 old.
4. AZ OPERATIV TISZT TEVÉKENYKEDÉSE, HA A JELENTKEZŐ A VÁROSBAN, LAKÓHELYÉN, FOGADÁSON FORDUL HOZZÁ — 23 old.
5. A REZIDENTURA TEVÉKENYKEDÉSE ABBAN AZ ESETBEN, HA A JELENTKEZŐ A HÍRFORRÁS KÖZVETÍTŐJEKÉNT FORDUL HOZZÁNK — 23 - 24 old.
6. A REZIDENTURÁK INTÉZKEDÉSEI A JELENTKEZŐK ELLENŐRZÉSÉVEL KAPCSOLATBAN — 24 - 25 old.

216-255/77.

67-52-200/77.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 88.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

I. A JELENTKEZŐK FŐBB KATEGÓRIÁI ÉS TETTEIK INDÍTÓ OKAI

1. Személyek, akiknek komoly szándékában áll az együttműködés a szovjet hírszerzéssel

A jelentkezők között vannak különböző hivatali beosztásban lévő személyek: állami hivatalok tisztviselői és segédhivatalnokai, külföldi képviseletek alkalmazottai, tudományos-kutató központok és tégek szakemberei, katonák, a speciális szolgálatok képviselői, stb.

Tetteik indítékai különbözőek. Az utóbbi években egyre gyakrabban jelentkeznek olyanok, akik anyagi alapon készek együttműködni a szovjet hírszerzéssel. Néha erkölcsi-pszichológiai természetű elképzelésekre hivatkoznak / nincsenek megelégedve hivatali beosztásukkal, kellemetlenséget akarnak okozni vezetőiknek vagy potenciális ellenfelüknek, meg akarják bosszulni az elszenvedett sértést, stb. /.

Vannak olyan személyek is, akik eszmei meggyőződésükből kifolyólag jönnek és ajánlják fel szolgálataikat a szovjet hivatalosnak / vagy egyenesen a hírszerzésnek /. Ezek többségükben haladó személyek, pacifisták.

2. Az ellenséges speciális szolgálatok megbízásából működő külföldiek

Mint rezidenturáink munkatapasztalatai bizonyítják, különösen a szilárd kémelháritási rendszerrel rendelkező országokban, az ellenséges speciális szolgálatok a jelentkezők legendáját egyik módszerként használják fel arra, hogy beépitsék ügynökeiket a szovjet hírszerzés ügynöki hálózatába, valamint arra, hogy kompromittáló anyagokkal látják el magukat a szovjet hivatalos intézmények irányában a sorronkövetkező provokációs akciók végrehajtása esetére. A speciális szolgálatok en-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

nek kapcsán csak tűnik maguk elé fő törekvéseink, munkamódszereink és módszereink tanulmányozását, a dezinformáció szolgáltatását, a hírszerzők felderitését feldolgozásuk és kompromittálásuk céljából.

Voltak esetek, amikor egyes imperialista államok speciális szolgálatai, amiatti aggodalmukban, hogy a szovjethirszerzés felhasználja egyes helyi látogatók szolgálatait, ahhoz folyamodtak, hogy jelentkezők cimén tömegesen irányitottak provokátorokat szovjet hivatalokba, arra kényszeritve ezzel bennünket, hogy lemondjunk az ezen kategóriával folytatandó munkáról.

3. Kalandorok-zsarolók

Az utóbbi években, minthogy az ellenséges speciális szolgálatok a hivatalos propaganda valamennyi csatornáján / irodalom, sajtó, film, rádió, televizió / keresztül rendszeres tevékenységet fejtettek ki a szocialista országok hirszerző szerveinek a kompromittálása és a kémmánia felszitása érdekében, a kapitalista országokban élő személyek meglehetősen széleskörü információkat szerzhettek a szovjet hirszerzés törekvéseiről és munkamódszereiről. Ez arra ösztönzi a "könnyü pénzszerzés" híveit, hogy felajánlják hirszerzésünknek "szolgálataikat". Néha előfordul, hogy az ilyen kockázatot vállaló jelentkezőknek sikerül megtéveszteni rezidenturáinkat, nem szolgáltatnak valóban értékes információkat, a pénzt viszont megkapják és igy sikerül nekik bizonyos ideig elvonni a szovjet hirszerzőket fő feladataik megoldásától. Ezek a személyek objektiven az ellenséges speciális szolgálatok érdekében cselekszenek, néha azzal végzik, hogy tudatosan is együttmüködést létesitenek velük.

4. A pszichikailag nem teljes értékü személyek

Az ezen kategóriához tartozó személyek tetteit lényegében szintén a kémmánia motiválja. Figyelembe kell venni, hogy nem mindjárt sikerül felismerni az ilyen jelentkezőben az pszic

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 90.

bikailag nem teljes értékü embereket. Néha ehhez jelentős erőfeszitésekre és időre van szükség.

Az alábbiakban röviden ismertetünk néhány jellemző esetet, amikor személyek jelentkeztek, hogy felajánlják szolgálataikat a szovjet hírszerzésnek.

A Szovjetunió egyik kapitalista-állambeli nagykövetségén megjelent az amerikai hadsereg katonája és készségét fejezte ki az iránt, hogy pénzbeli ellenszolgáltatás fejében titkos anyagokat adjon át nekünk. Elhatározását azzal indokolta, hogy pénzre van szüksége. Arról nem beszélt, hogy állandó jelleggel hajlandó-e az együttműködésre. A jelentkező által átadott okmányok részben elveszettek titkosságukat, ezért nem lehetett őket arra felhasználni, hogy komolyabban megfogjuk az illetőt. A jelentkező megnevezte magát, de nem volt hajlandó részletesebb adatokat közölni magáról.

Az őt fogadó operativ tiszt határozottan kijelentette, mivel nevezett nem hajlandó adatokat közölni magáról, ez azt bizonyitja, hogy magatartása nem komoly, ezért "az érdekelt személyek" nem is foglalkoznak javaslatával. Ez megtette a szükséges hatást és a jelentkező átadta az operativ tisztnek több személyi papirját. Ezek tanulmányozása eredményeként sikerült részletes adatokat szerezni. A jelentkezővel való következő találkozót olyan országban tartottuk, ahol kevésbé szigorú a kémelhárítási rendszer. A helyesen megszervezett munka eredményeként a vele való kapcsolatot kifejlesztettük az ügynöki kapcsolatig és nevezett értékes dokumentációs információk szolgáltatója lett.

Az egyik fejlődő országban lévő szovjet nagykövetség területére az esti órákban és a hátsó bejáraton keresztül behatolt egy helyi lakos / a továbbiakban "Volontir" /. A vele találkozó segédszemélyzetnek kijelentette, hogy a külügyminisztérium hivatalnoka és azért jött, hogy sürgős üzenetet átadjon.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A rezidentúra egyik tagjának, aki a fogadta, "Volontör" úgy mutatkozott be, mint a hirszerzés beosztottja és felmutatta igazolványát. "Volontör" egyben kijelentette, hogy nem ért egyet kormány imperialistabarát orientációjával és ezért régóta keresi a lehetőségét annak, hogy kapcsolatot tartsunk felelős szovjet személlyel és erejének szerint segítséget nyujtson nekünk. Megnevezett néhány olyan halandó személyiséget, akik személyesen ismerik őt. "Volontör" megnevezte a külső figyelés gépkocsijainak a rendszámát, a rejtett figyelő helyek hollétét, valamint közölt más egyéb adatokat is. A "Volontör" által közölt adatokat más hírforrásból szerzett adataink alátámasztották. "Volontör"-t felkértük, hogy irja le azon okokat, amelyek arra késztették, hogy erre a számára kockázatos lépésre szánja el magát. Bizonyos ingadozás után kézzel leirta, hogy "a Szovjetunió híve és kész segítséget nyujtani képviselőinek". Miután gondosan elemeztük és ellenőriztük azokat az adatokat, amelyeket "Volontör" közölt magáról, és ellenőriztük a tőle kapott információkat, konspirativ alapon kapcsolatot létesitettünk vele. Kezdett részünkre értékes szóbeli információkat szolgáltatni, többek között a helyi kémelháritásnak az országban lévő szovjet hivatalok elleni munkájáról. A továbbiakban "Volontör" pénzbeli ellenszolgáltatás fejében rendszeresen adott át fontos dokumentációs politikai, katonai és kémelháritó jellegü információkat.

A rezidentúra operativ munkatársának a lakástelefonján telefonált egy ismeretlen személy / a továbbiakban "John" /, aki arra kérte, hogy találkozzon vele a városban. A találkozó létrejött néhány perccel a telefonbeszélgetés után az operativ tiszt által megnevezett szálloda bárjában. A beszélgetés során "John" kijelentette az operativ tisztnek, hogy az ebben az országban lévő egyik amerikai hivatalnak a segédszemélyzete, közölt, továbbá, életrajzi adatokat és készségét fejezte ki az iránt, hogy anyagi ellenszolgáltatás fejében titkos okmányokat / fotókópiákon / adjon át részünkre. Döntését pénzügyi nehézségekkel indokolta. A néhány nap mulva a városban létrejött ta-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 92.

lálkozón "John" több szigoruan titkos anyagot adott át az operativ tisztnek és bemutatta személyi adatait. A következő találkozókon "John" pénz ellenében egy több titkos anyagot adott át, amelyek között voltak különösen fontosak is. Azonban a rezidentura által elkövetett súlyos hibák miatt meg kellett vele szakitani a munkát.

Az egyik kapitalista országban lévő szovjet nagykövetséget felkereste "Smith" helyi lakos. "Smith" miután az ügyeletestől rövid felvilágositást kapott az őt érdelő kérdésről, gyorsan elmart. Az ügyeletes azonban észrevett az asztalán egy levelet, amely a katonai attaséének volt cimezve. "Smith" a levélben - arra hivatkozva, hogy tapasztalatai vannak az információszerzés és feldolgozás terén - felajánlotta szolgálatait ezen a téren. Leirta lakástelefonjának a számát és kérte, hogy egy meghatározott órában hivják fel. A levélben "Smith" mellékesen megjegyezte, hogy követségi látogatását nem rögzithették, mivel "olyan egyetemistának adta ki magát, akit érdekelnek a Szovjetunióról szóló információk". A rezidentura munkatársa felkereste "Smith"-et a lakásán és utána konspirativ alapon még négy találkozót tartott vele a városban. "Smith" elmondotta, hogy korábban egy tudományos-kutató intézetben dolgozott, ahol a kinai problémákat tanulmányozták, többek között a hadügyminisztérium megrendeléseire is, és betekinthetett titkos anyagokba. Mint elmondotta, a rezidenturával történő kapcsolat létesitésekor nem volt állandó munkahelye és állitólag konzultánsként használták az egyes részvénytársaságok. "Smith" elhatározását azzal magyarázta, hogy politikai és anyagi jellegü okok késztették erre a lpésre, valamint az, hogy "vonzza őt egy nagyhatalom hirszerzésével való titkos együttműködés romantikája / második Sorge akart lenni /.

"Smith" néhány adatot közölt életrajzából, amelyek nagy része az ellenőrzés során bebizonyosodott. Megállapitást nyert, azonban, hogy "Smith" két alkalommal szándékosan adott meg

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

téves cimen, ahol rokonai élnek. A levélben ezt azzal magyarázta, hogy "nem akarta őket belekeverni saját ügyeibe". "Smith", elmondása szerint, nyujtott be kiutazási kérvényt a hadügyminisztériumba, más állami hivatalokhoz, az egyik vezető ujjára szerkesztőségéhez. Ezek a kísérletek azonban sikertelenek maradtak.

"Smith" kapcsolatai között olyan személyeket nevezett meg, akik iránt feltétlenül kell hogy érdeklődjünk. Viszont sikertelenek maradtak az operativ tiszt azzal irányuló kisérletei, hogy részletesebb adatokat kapjon ezekről a kapcsolatokról. A "Smith"-el való beszélgetések során világossá vált, hogy nem voltak komolyabb politikai meggyőződései és nem tudott felhozni olyan érveket sem, amelyek bizonyitották volna a velünk való eszmei közelségét. Az első időkben "Smith" pénzt nem kért, és csak bizonyos idő múlván, amikor észrevette, hogy csökken az iránta való érdeklődés, jelentette ki, hogy rosszabbodott az anyagi helyzete, habár ezt nem tudta semmivel megindokolni.

"Smith" az operativ tiszttel folytatott beszélgetésen megfelelő tájékozottságról tett tanubizonyságot olyan speciális kérdésekben, mint a "Minox" fényképezőgép kezelése, rejtekhelyek, kijelentette, szeretné tanulmányozni a hirszerző munka módszereit és fogásait.

A rezidentura elállt a "Smith"-el való kapcsolattartás folytatásától a következő meggondolásokból kiindulva:

- szolgálatainak a felajánlását nem követte a titkos információk átadása;

- megállapitottuk, hogy "Smith" igen törekedett érdekeltté tenni bennünket azzal, hogy elhelyezkedik egy fontos hivatalban a reális lehetőségek hiánya nélkül;

- "Smith" kitartóan igyekezett úgy beállitani kapcsolatait, hogy azok vonzóak legyenek a szovjet hirszerzés számára;

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

- nem sikerült felderiteni egyetlen egy olyan valamennyire is meggyőző érvet, ami a velünk való együttműködésre ösztönözhette volna "Smith"-et;

- nyilvánvalóvá vált "Smith" arra irányuló törekvése, hogy adatokat szerezzen érdekelt célpontjairól és munkamódszereikről, valamint a kiszerző személyiségéről.

Megemlitünk még egy példát a találkozással gyanusitott jelentkezővel kapcsolatban.

Az egyik kapitalista országban levő szovjet nagykövetség konzuli osztályához fordult "Igrok" helyi lakos, aki korábban állitólag katonatiszt volt. Segitséget kért ahhoz, hogy édesanyját a Szovjetunióban gyógykezelhessék. A maga részéről kész - a "keleti blokk"-nak való segitségnyujtás keretében - átadni az amerikai kémelhárítás dossziéját az országban lévő szovjet hivatalokról és közölni, hogy ki lopja el az okmányokat a szovjet követségről. Kérte, hogy a találkozót, amelyen átadja a titkos anyagokat, ne a szovjet hivatal épületében tartsák.

A rezidentura nem volt hajlandó a városban találkozni "Igrokkal". A konzulátus helyiségében létrejött találkozón "Igrok" átadott a konzulátus hamisitott blankettjának a felhasználásával készitett "okmány" durván előállitott fotómásolatát. Egy külön feljegyzésen ott állt "Igrok" munkahelye / amerikai katonai misszió / és annak az amerikainak a neve, aki állitólag a szovjet nagykövetség feldolgozása alatt állt.

Megfelelő ürüggyel a rezidentura felmondta "Igrok" szolgálatainak a további igénybevételét.

II. A LÁTOGATÓK FOGADÁSÁNAK MEGSZERVEZÉSE A SZOVJET KÜLKÉPVISELETEKEN ÉS A REZIDENTURÁK FELADATAI A JELENTKEZŐKKEL KAPCSOLATOS HATÉKONYABB MUNKA FELTÉTELEINEK A MEGTEREMTÉSE TÉRÉN

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Mint erről már fentebb szóltunk, a jelentkezők különböző okok alapján szelekdhetnek és különböző célokat követhetnek. Ezért felmerül a szükségessége a fogadás, a tanulmányozás és az ellenőrzés olyan rendszere kidolgozásának, amely lehetővé teszi, hogy gyorsan kiválasszuk közülük azokat a személyeket, akik valóban érdekesek a számunkra és komoly szándékuk van az együttműködésre. Ellenkező esetben a jelentkezők megjelenése a szovjet hivatalokban vagy ha a városban fordulnak hirszerzőinkhez, átgondolatlan tettekhez vezethet.

Ez arra kötelezi a kapitalista és a fejlődő országban lévő KGB rezidenturákat, hogy jóelőre megtervezzék az ilyen személyekkel végzendő munkát és felkészitsenek rá minden egyes hirszerzőt. Nem kevéssé fontos szerepe van ezen a téren a látogatók fogadása gyakorlatának a szovjet külképviseleteken. Egyes nagyobb követségeken, kereskedelmi kirendeltségeken és más hivatalokban külön fogadó csoportok foglalkoznak a látogatókkal. Az ilyen rendszer természetesen a legalkalmasabb arra, hogy hivatalos úton elsődleges adatokat kapjunk a jelentkezőkről és az további tanulmányozás végett az illetékes operatív tiszthez kerüljön.

Azonban sok szovjet külképviseletnél még nincs bevezetve megfelelő rendszer a látogatókkal való foglalkozás terén.

Ezen fontos ügyben való rendteremtés érdekében a kezdeményezést a rezidensek és a biztonsági tisztek / ott, ahol ilyenek vannak / kell hogy vállalják, a hivatalok vezetőin keresztül ténykedve. Ezt követeli nemcsak a jelentkezőkkel való jobb munka kialakitása, hanem a szovjet külképviseletek biztonsága biztositásának az érdekei is.

Magától értetődik, hogy minden rezidenturán szigoruan nyilvántartást kell vezetni minden olyan esetről, amikor jelentkezők jöttek. Kivánatos, hogy a segédszemélyzet / ügyeletes előadók, gondnokok /, akikhez általában először kerülnek

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

a látogatók, alapos eligazitást kapnak. A vállalt vele ilyen irányu foglalkozást célszerü a biztonsági tiszt kötelezettségévé tenni.

A gyakorlati munka során előfordult nemegy olyan eset, amikor a szovjet hivatalokat felkereső személyek az ügyeletes gondnokok illetéktelensége és lassúsága miatt kénytelenek voltak dolgavégezetlenül elmenni, hogy aztán ujból visszatérjenek ami, természetesen, növelte lelepleződésük kockázatát. Ezen kivül, a jelentkező esetleg fél/het másodszorra is elmenni a szovjet hivatalba, vagy a megváltozott körülmények folytán elállhat előbbi szándékától. Ezzel kapcsolatban kihangsulyozzuk, hogy a létszám szerint nem nagy követségeken és más szovjet külképviseleteken a látogatókat gyakran az ügyeletes diplomaták fogadják / megjelenés esetén az ügyeletesek hivják a diplomatákat /. Következésképp, nagyon fontos, hogy megegyezés legyen velük arra nézve, hogy ha személyek jelentkeznek, akkor tegyenek intézkedéseket a külföldiek személyének a tisztázására, a jövevény céljának a megállapitására és időben tájékoztassák a biztonsági tisztet vagy a rezidenst.

A fő beszélgetést a jelentkezőben rendszerint az e célra speciálisan kiválasztott és megfelelően felkészitett tapasztalt operativ tiszt kell hogy végezze. Ezért célszerü, hogy ott, ahol ez lehetséges, legyenek olyan operativ tisztek, akik feladata a jelentkezőkkel való foglalkozás. Azokon a követségeken, ahol vannak biztonsági tisztek, ezt a feladatot célszerü rájuk bizni. Azokat az operativ tiszteket, akik értékes ügynököket tartanak és fontos feldolgozásokat folytatnak, nem lehet bevonni a jelentkezőkkel való találkozások lebonyolitásába, különösen az első szakaszban.

Az első találkozót a szovjet képviselethez fordult személlyel célszerü nyugodt körülmények között, egy különeme a célra berendezett szobában végrehajtani. Egyben biztositani kell a beszélgetés titkos hangszalagra való rögzitését egy

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

másik helyiségben történő egyidejű meghallgatása mellett, valamint a fogadó titkos lefényképezését.

A fogadószobát szintén fel kell szerelni jelzőberendezéssel és kétoldalu telefonösszeköttetéssel. A beszélgetést lehallgató tapasztalt operativ tiszt / rezidens, helyettese, titkára / telefonon keresztül rövid utasitásokat tud adni a látogatót fogadó tisztnek / a beszélgetést álcázó kifejezések beiktatásával teljesen semlegesiteni lehet /.

A beszélgetésnek a másik szobában történő lehallgatása néha lehetővé teszi, hogy azonnal ellenőrizzék a jelentkező által saját magáról elmondott adatokat a rezidenturán lévő hivatalos tájékoztatók alapján. Az ellenőrzés eredményeit telefonon közölni lehet a fogadást végző személlyel / vagy meg lehet kérni, hogy szerezzen pótadatokat /.

Ezen kívül, a rezidenturán állandó készültségben kell hogy álljon egy berendezés az anyagok és a jelentkező személyi okiratainak a lefényképezésére.

VII. FŐBB FELADATOK, AMELYEKET AZ OPERATIV TISZTNEK MEG KELL A JELENTKEZŐVEL FOLYTATOTT BESZÉLGETÉS SORÁN

Minden intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy már az első érintkezésnél a lehető legjobban el tudjon igazodni a jelentkező személyét illetően, és ami a legfontosabb, legyen elképzelése a következőkről: nem dolgozik-e a kémelhárítás megbizásából, mennyire tünnek meggyőzőeknek az együttműködés általa ismertetett inditékai, és pozitiv esetben, milyen reális lehetőségei vannak ahhoz, hogy segitséget nyujtson a szovjet hirszerzésnek. Minden egyes esetben igen fontos, hogy már az első beszélgetéskor minél több adatot kapjon magáról a jelentkezőről, hogy azok elemzése és ellenőrzése után megfelelő következtetést tudjon tenni igaz szándékát és személyét illetően.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Ugyan akkor a hirszerző tisztviselőt kell hogy tanusitson a jelentkező irányában. Ezért a beszélgetést a legkezdettől fogva nyugodt, hivatalos hangnemben kell folytatni és elő kell segiteni, hogy a szemkiismerés jelentkezőben megerősödjön az a hit, miszerint javaslatát komolyan és kellő figyelemmel fogják megvizsgálni. Azért is fontos a jóindulatot fenntartani a beszélgetés során, mert az a jelentkező, aki szolgálatainak a felajánlásával jött a hirszerzéshez, erősen ideges állapotban lehet. Az ilyen emberrel szemben tanusitott taktikátlanság vagy a nyilvánvaló gyanusitás megingathatja az irántunk táplált bizalmát és arra késztetheti, hogy elálljon előzetes szándékától.

A rezidentura minden egyes esetben köteles azonnal tájékoztatnia Központot, ha bármilyen jelentkező fordult hozzá és köteles közölni az ajánlat lényegét. Azon esetekben amikor a jelentkező számunkra érdekes lehet, a vele való egész foglalkozás csak a Központ jóváhagyásával történhet. Ezért, amikor találkozókat szerveznek az ilyen jelentkezővel, elegendő időt kell hagyni a Központ számára ahhoz, hogy tanulmányozhassa a rezidentura javaslatait, határozatokat hozzon és azokat továbbitsa a rezidenturának.

Az operativ tiszt a jelentkezővel folytatott első találkozáskor a következőket teheti:

1. <u>A jelentkező főbb személyi adatainak a tisztázása</u>

Elsősorban meg kell állapitani: a jelentkező nevét / másik nevét /, állapolgárságát, születési idejét és helyét lakcimét, munkahelyét.

Teljes mértékben helyénvaló ilyen kérdéseknek a feltevése egy olyan személynek, aki valamilyen ajánlattal fordul szovjet képviseletehez. Különben ezen adatok nagyrésze

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

megtalálható a személyi okmányban /útlevélben, személyi igazolványban /, aminek a felmutatását teljesen indokoltan kérni lehet.

2. A jelentkező magatartásának figyelmes szemlélése

A hírszerzőnek emlékezetében rögzitenie kell a jelentkező több külső ismertető jeleit / különösen, ha nincs lehetőség titkos lefényképezésére /, valamint magatartásának és főbb jellemvonásának külső megnyilvánulásait. Sok esetben ez lehetővé teszi a hirszerző számára, hogy necsak azt dönthesse el, alkalmas-e az adott személy arra, hogy hirszerzésünk felhasználja, hanem azt is, hogy észrevegye a tálalásra utaló jeleket.

Azon személy magatartása, aki a speciális szolgálatok megbizásából működik jelentkezési legendával, sokban hasonlit az ellenfél által tálalt ügynök magatartására. Meg kell jegyezni, hogy a tálalt jelentkező általában nem mondja azt, hogy egy titkos intézmény dolgozója, mert ellenkező esetben azonnal felmerülne az a kérdés, hogy titkos információkat adjon át a szovjet hirszerzésnek / ezt több hirszerzés nem vállalja /. Rendszerint csak felkelti a hirszerző érdeklődését annak a lehetősége iránt, hogy titkos anyagokat és adatokat szerezzen meg a jövőben, valamint az iránt, hogy perspektivikus kapcsolatai vannak.

A tálalt jelentkező a beszélgetésnek ezt a részét igyekszik felhasználni arra, hogy kideritse céjainkat, adatokat szerezzen a hirszerző személyéről és hogy melyik hirszerzéshez tartozik / 1.Főcsoportfőnökség, KGB /.

A tálalt jelentkező gyakran olyan feltételeket javasol a vele való kapcsolattartásra, amelyek lehetővé teszik a kémelhárítás számára az ellenőrzést, és az operativ technikai eszközök segitségével dokumentálni a találkozókat.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A tálalt jelentkező rendszerint nyugodtan viselkedik, szabadon adja elő a betanult leckéjét, de igyekszik mindenképpen kitérni a közvetlen válaszadástól a váratlanul feltett éles kérdésekre.

A tálalt személy néha igyekszik olyan embernek a szerepét eljátszani, akit "nyugtalanít" a lépése, kihangsulyozza "idegés állapotát" és ezen ürügy alatt igyekszik kibujni a konkrét kérdések megválaszolása alól.

Sok esetben a tálalt jelentkező kevesebbet törődik a konspirációval és saját biztonságával, mint azok a személyek, akik komolyan felajánlják szolgálataikat.

3. <u>Ismerkedés a jelentkező által felajánlott anyagokkal illetve az egyéb szolgálatok lényegével</u>

Ha a jelentkező anyagokat ajánl fel, azokat figyelmesen, sietség nélkül kell tanulmányozni. Ugyan akkor nemcsak a tartalmukat, hanem külső formájukat is tanulmányozni kell.

Szükség esetén kérni lehet a jelentkezőt, hogy adjon felvilágositást az okmányot tartalmát illetve formáját illetően.

Lehetséges, hogy a jelentkezőnél nincs anyag. Ilyenkor figyelmesen végig kell őt hallgatni az általa felajánlandó egyéb szolgálatok lényegét illetően. A jelentkező által felajánlott anyagok tanulmányozásakor fontos annak a tisztázása, hogy az illető hivatali beosztásánál fogva illetve kapcsolatain keresztül hozzáférhet-e ezen anyagokhoz, logikusak-e, igazak-e magyarázatai. Amikor a jelentkezővel való további kapcsolat elmélyitésének a kérdését döntik el, egyéb adatok mellett, feltétlenül figyelembe kell venni ajánlatainak a jelentőségét. Igy, abban az esetben, ha az illető nem ajánl fel valóban titkos és a szovjet hirszerzés számára érdekes anyagokat és adatokat, akkor minden egyéb kedvező adat ellenére általában nem kell vele kapcsolatot létesiteni. Az ilyen sze-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

mélyeknek kisegítő célokra történő felhasználása rendszerint igen nehéz, minthogy nincs lehetőség ellenőrzésére.

4. Azon okok tisztázása, amelyek arra birták a jelentkezőt, hogy felajánlja szolgálatait a szovjet hirszerzésnek

A jelentkezővel e témáról folytatandó beszélgetéskor nemcsak tettének inditékai iránt kell érdeklődni / eszmei, anyagi, erkölcsi-pszichológiai /, hanem tisztázni kell azt is, hogy azok mennyire érdemlegesek és meggyőzőek. Ma már minden józanul gondolkodó ember tisztában van azzal, hogy a külföldi hirszerzéssel való együttmüködés komoly következményekkel járhat a számára. Ezért teljesen logikus feltételezni, hogy csak akkor vállalkozik erre a lépésre, ha komoly inditékai vannak.

Annál a jelentkezőnél, aki a velünk való együttmüködéstől anyagi hasznot akar, lehetőség szerint részletesen tisztázni kell anyagi helyzetét, valamint azt a konkrét okot, amely arra kényszeritette, hogy pótkereset után nézzen: adót kell kifizetni, anyagi támogatást kell nyujtani rokonoknak, közelálló személyeknek gyógykezeltetés, tanulás céljából, személyes kiadások nőkre, hazárdjátékokra, alkoholfogyasztásra, kábitószerre, stb.

Attól a személytől, aki erkölcsi-pszichológiai jellegü meggondolásokból kész a velünk való együttmüködésre, szintén magyarázatot kell kapni azon konkrét okokra vonatkozóan, amelyek ilyen döntés megtételére ösztönözték.

Ha a jelentkező az irányunkbeli eszmei közelségről beszél elemezni kell az általa felhozott érveket az elmondottak igazolására és tapogatózni kell az iránt, hogy politikailag menynyire képzett. Az esetek többségében az eszmeileg hozzánk

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

107/a

közelálló személy ismeri a szovjet valóságot, a Szovjetunió külpolitikáját. Az e témáról folytatandó beszélgetéskor azt is tisztázni kell, hogy a jelentkező nem tagja-e valamelyik haladó szervezetnek, nem foglalkozott-e korábban ilyen tevékenységgel, a baloldali személyek közül kikkel találkozott, mit tud az országban lévő haladó mozgalomról általában.

A jelentkezővel folytatandó beszélgetés során a következőkre kell tőle választ kapni: miért éppen hozzánk fordult, saját kezdeményezésére tette-e vagy valakinek a tanácsa alapján, nem fordult-e ezen ajánlatával más országok képviselőihez is, ha igen, hova, mivel végződött.

5. <u>Az operatív tiszt tevékenysége abban az esetben, ha a jelentkező komoly gyanút vált ki vagy nyilvánvalóan számunkra nem érdekes személy</u>

Azon esetekben, amikor alapos okok vannak annak a feltételezésére, hogy a jelentkező a speciális szolgálat tálalása vagy ajánlatai számunkra nem érdekesek, az oprtaiv tisztnek vissza kell utasítania szolgálatait. Ha a jelentkező kitart a kapcsolat folytatása mellett / igéri, hogy a következő alkalommal érdekesebb anyagokat hoz, igyekszik más valamilyen lehetőséggel felkelteni érdeklődésünket /, szigorúan ragaszkodni kell a kiválasztott magatartási vonalhoz, abba kell hagyni a beszélgetést és javasolni a jelentkezőnek, hogy hagyja el a szovjet képviselet helyiségét. A jelentkező nyiltan provokatív magatartása esetén meg lehet őt fenyegetni azzal, hogy az állomáshely országának a hivatalos hatóságaihoz fordul az őt fogadó operatív tiszt.

6. <u>Az operatív tiszt tevékenysége abban az esetben, ha olyan benyomás alakul ki benne, hogy a jelentkező ajánlata komoly figyelmet érdemel</u>

Lehetőség szerint még a jelentkező távozása előtt el kell érni, hogy a rezidentura vezetője értékelni tudja a felaján-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

108

lott anyagokat és szolgálatokat / egyes, tisztán katonai jellegü kérdésekben segitségért a katonai szomszédokhoz lehet fordulni /. Kivánatos, hogy a jelentkező egy bizonyos időre rendelkezésünkre bocsássa az általa bemutatott anyagokat újabb tanulmányozásuk céljából. Kivánatos minden egyes esetben azok lefényképezése.

A jelentkezőt, ha nem hozott anyagot, meg kell kérni, hogy részletesen irja javaslatainak lényegét. Intézkedni kell az iránt is, hogy minél több részletes adat gyüljön össze a jelentkezőről, ami aztán megkönnyiti az ellenőrzését. Olyanok, mint:

- kiegészitő életrajzi adatok / milyen iskolákat végzett és mikor, korábbi munkája /;
- részletesebb adatok legutóbbi munkahelyéről és betöltött funkcióiról;
- közeli rokonok / nevük, rokonsági fok, foglalkozásuk, munkahelyük, lakcimük /;
- hivatali és személyes kapcsolatok köre;
- politikai meggyőződés;
- társadalmi-politikai munka / párttagság, milyen szervezet tagja, milyen jellegü az ott végzett tevékenység /;
- volt-e a jelentkező a Szovjetunióban és más szocialista országokban / hol, mikor, az utazás célja, esetleges kapcsolatok /.

Több pozitiv fejlődésnek indult ügy tanulmányozása, valamint a jelentkezőkkel foglalkozó operativ tisztek személyes tapasztalatai alapján olyan következtetés vonható le, hogy a külföldi személyek, akik komolyan együtt akarnak müködni a szovjet hirszerzéssel, rendszerint már az első találkozóan adnak át bennünket érdeklő anyagokat / ha ilyenekkel rendelkeznek / és figyelmet rédemlő adatokat közölnek magukról. Ugyan akkor nem minden személy, akinek komoly szándékai vannak, cselekszik hasonlóképpen. Igy, egyesek az első találko-

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 104.

zóra csak a náluk meglévő anyagok mintapéldányait hozzák el. Nem minden jelentkező hajlandó azonnal részletesen beszélni saját magáról és kapcsolatairól.

Abban az esetben, ha a jelentkező szándékai őszinteségének a bizonyitására fontos dokumentum anyagokat vagy más figyelmet érdemlő hirszerző adatokat mutat be, ezzel lehet várni. Ha a jelentkező ilyen anyagokat nem ad át, akkor azt a tényt, hogy nem hajlandó megadni magáról a szükséges adatokat úgy kell értékelni, mint komolytalan viselkedését és vele a beszélgetést be kell fejezni.

A jelentkezők gyakran felvetik az anyagokért való azonnali fizetés kérdését. Általában ezt el kell utasitani. Ugyan akkor meg kell neki magyarázni, hogy a pénzről csak akkor lehet majd szó, ha az érdekelt szervezetek véglegesen értékel ték az általa átadott anyagokat. De azokban az esetekben, amikor a jelentkező által átadott anyagok értéke kétségtelenül megállapitható és nagyon szüksége van pénzre / adósságok kifizetése, gyógykezeltetés, stb. /, előleget kell neki adni, ami valamennyire is kielégiti. A kifizetett összegről nyugtát kell készitenie és feltüntetni rajta, hogy miért került kifizetésre az összeg.

A rezidenturák munkájának a gyakorlatában előfordultak esetek, amikor elhamarkodottan történt annak az elöntése, hogy pénzt adnak oda egyes jelentkezőknek, a nélkül, hogy kellően figyelembe vették volna a felajánlott anyagok értékességét és a szovjet hirszerzéssel való együttműködés perspektiváit. Néha viszont a rezidensek, amiatti aggodalmukban, hogy nehogy hibát kövessenek el, nem fizették ki a szükséges összeget és igy elvesztettek olyan embereket, akik értékesek lettek volna.

Néha már az első beszélgetés eredményeként felmerülhet annak a kérdése, hogy a találkozókat a jelentkezővel a városban tartsák illetve rejtekhelyen keresztül tartsák vele a kapcsolatot / ha erre hajlandó /. Az operativ tisztnek közölnie

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

kell a jelentkezővel az előre kidolgozott találkozási feltételeket, a rejtekhelyek leirását és azok használati rendjét. Konkrét feladatot is kap információk szerzésére / az általa közölt adatok alapján /. Igen kivánatos, hogy az első anyagok amelyeket a jelentkező átad, valóban titkosak legyenek és számunkra valóban fontos jelleggel birjanak.

A jelentkező figyelmét fel lehet hívni szabadon vásárolható fényképezőgépre és pénzt adni annak megvásárlására.

Egyes esetekben, olyan országokban, ahol viszonylag mérsékelt a kémelhárítási rezsim, az ismételt találkozásokat a szovjet ké viseletek épületeiben is meg lehet tartani. Csak meg kell tenni minden lehetséges intézkedést annak érdekében, hogy elkerüljék a lebukást. Nevezetesen, ha a szovjet ké viselet fekvése olyan, hogy a jelentkező konspirativan be tud oda jutni, akkor erre az első találkozáskor kellőképpen el kell igazitani. Végső esetben meggyőző látogatási legendát is lehet neki javasolni / turista vizumért folyamodik, irodalmat, felvilágositást kér különböző általános kérdésekről, stb. /. A jelentkezővel való találkozást olyan időpontra is lehet kijelölni, amikor valamilyen tömegrendezvény van / fogadás, filmbemutató, stb. /. Ez esetben más meghivottakkal együtt lép be az épületbe és aligha vonja magára a figyelmet.

Röviden szólva, alaposan meg kell szervezni a jelentkező ismételt megjelenését a szovjet képviseleten, gondoskodva arról, hogy kizárják a helyi kémelhárítás előtt való lelepleződés lehetőségét.

7. <u>Intézkedések a jelentkezőkkel való foglalkozás konspirációjának a biztositására</u>

Azon időponttól kezdve, hogy határozat született a jelentkezővel való kapcsolattartásra - akinek javaslatai előzetes

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

értékelés alapján számunkra érdekesek - a vele való munka a konspirációs intézkedések betartásával kell hogy folyjon.

Elsősorban mindenoldaluan elemezni kell, rögzithette-e a rendőri őrség vagy a külső figyelő szolgálat, hogy a jelentkező felkereste a szovjet képviseletet / a rádiólehallgatás adatainak az elemzése alapján, valamint a képviselet épülete környékén végzett vizuális figyelés alapján, azonban időpontban, amikor a jelentkező a követség épületében tartózkodott, stb. /.

Nagy jelentősége van, ha időben tisztáznak a jelentkezőnél több körülményt, nevezetesen:

- tett-e valamilyen óvintézkedéseket amikor felkereste a szovjet képviseletet / szovjet emberhez fordult /;

- az utóbbi időben nem vett-e észre követést, ismerősei, környezete nem tanusitott-e irányában indokolatlanul fokozottabb érdeklődést;

- milyen korlátozások vannak érvényben a külföldiekkel való érintkezés terén hivatalának az alkalmazottai számára;

- nem kerülhetett-e a jelenkező a kémelháritás látókörébe / a rendszerrel szembeni nem lojális magatartás miatt, kapcsolat a haladó szervezetekkel, intézményekkel, egyes személyekkel, valamint külföldiekkel /;

- nem igyekezett-e valamilyen más uton megoldani anyagi problémáit / üzérkedés, csempészés, stb. /;

- tudnak-e a jelentkező családtagjai, rokonai, lakóhely és munkahely szerinti ismerősei anyagi nehézségeiről és arról, hogy kivezető utakat ekeres ebből a helyzetből;

- milyen módon szándékszik rendelkezni a tőlünk kapott pénzzel / adósságok kifizetése, a szükséges holmik megvásárlása, bankba helyezi, otthon tartja a kapott összeget, különféle szórakozásokra költi, stb. /.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A kapott adatok és a hirszerző által ismert egyéb körülmények / az országban lévő ühynöki helyzet, a jelentkező felhasználási terve és a kialakuló kapcsolatok / figyelembe vételével megfelelőképpen el kell igazitani magatartási vonalát illetően.

Ha fennáll annak a veszélye, hogy a jelentkezőt a szovjet képviseletről való távozásakor megfigyelhetik a helyi speciális szolgálatok, a rezidentúrának intézkedéseket kell tennie titkos berendelésére, egyeztetve azokat a konkrét körülményekkel. Arra az esetre, ha a jelentkezőhöz esetleg odamegy a speciális szolgálatok beosztottja vagy azok ügynöke, gondosan kidolgozott legendával kell ellátni a szovjet képviselet meglátogatására vonatkozóan.

A jelentkezők néha olyan formában ajánlják fel szolgálatai kat, hogy leveleket küldenek a szovjet képviseletek cimére, sőt telefonon jelentkeznek. Hasonló esetekben igen fontos annak a megállapitása - a Központ szakértői segitségével -, hogy nem kerültek-e azok a levélellenőrzés kezébe és nem olvashatták-e el azokat a boriték felbontása nélkül. Az ügyeletesen keresztül tisztázni kell azt is, hogy a telefonbeszélgetéskor megnevezte-e magát a jelentkező / erre az esetre is szigoruan el kell igazitani az ügyeleteseket /.

Ha nincs meg a garancia arra nézve, hogy a jelentkező megjelenése a szovjet képviseleten nem vonta magára a speciális szolgálatok figyelmét / illetve ha más egyéb alap van attól tartani /, célszerü megegyezni vele egy bizonyos konzervációs időben. Ez különösen azon esetekben fontos, amikor a jelentkező hivatali beosztásánál fogva közvetlenül betekinthet titkos információkba. A konzerválás időtartama minden egyes esetben a körülmények összességétől, a jelentkező személyiségétől függ / a hozzánk való fordulás módja, az országban lévő kémelhárító rezsim, stb. /.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 108.

Meg kell egyezni a jelentkezővel a találkozás idejét és körülményeit illetően / meghatározott napokon és órákban /. Ez lehetővé teszi a rezidentura számára, hogy szükség esetén megszervezze figyelését, valamint hogy alkalmas időben ujitsa fel a kapcsolatot.

A jelentkezőnek a vele való foglalkozás legkezdetétől történő konzerválása - profilaktikai célokból - azzal indokolt hogy a sietség hasonló ügyekben megengedhetetlen és helyrehozhatatlan kárt okozhat. A valóban értékes hirforrások megszerzésére nagy erőfeszitéseket, pénzt és időt forditunk. Ezért, ha reális perspektivák vannak ahhoz, hogy a jelentkező személye értékes hirforrás lehet, a rezidenturának maximális kitartást és elővigyázatosságot kell tanusitania, hogy elkerülhesse annak lebukását.

A rezidens belátása szerint, ha ehhez megvannak a kedvező körülmények, javasolni lehet a jelentkezőnek, hogy egy olyan országban jelentkezzen a szovjet képviseleten, ahol kevéssé szigoru a kémelhárítási rezsim.

Természetes, hogy az abban országban lévő rezidenst, ahova a jelentkezőt irányitjuk, a Központon keresztül tájékoztatni kell erről. Ezzel kapcsolatban feltétlenül szükséges, hogy az egy bizonyos térségben lévő országokban működő rezidenturák időben összehangolják erőfeszitéseiket ebben a kérdésben. Ez magában kell hogy foglalja a szomszédos országokban lévő kémelhárító rezsimnek, a szovjet külképviseletek cimeinek munkarendjüknek, biztositási feltételeiknek az ismeretét.

Egyes jelentkezőkkel a találkozókat meg lehet szervezni a szocialista országokban. Ha a jelentkező kereskedő vagy tudományos munkatárs és legalizálni tudja a Szovjetunióba való utazását, akkor célszerü felhasználni ezt a lehetőséget is. Abban az esetben, amikor arról van szó, hogy a jelentkező mintapéldányokat illetve technológiai információkat akar át-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

adni és azt tudja legendásitani, ellenőképpen el kell őt igazitani.

IV. AZ OPERATIV TISZT TÉNYKEDÉSE, HA A JELENTKEZŐ A VÁROSBAN, LAKÓHELYEN, FOGADÁSON FORDUL HOZZÁ

Az operativ tiszt ténykedésének alapvető sémája lényegében ugyan az, mint amikor a jelentkezőt a szovjet képviseleten fogadja. Mindenek előtt igyekezni kell tisztázni, hogy kivel van dolga és emlékezetében rögzitenie kell a jelentkező fontosabb személyi adatait. Figyelmesen végig kell hallgatnia a jelentkezőt mind a felajánlott szolgálatok lényegét, mind pedig az inditékokat illetően, amelyek őt ebben a tettében vezérlik. Semmiféle anyagot nem kell a jelentkezőtől átvenni, mert ezt felhasználhatják az oprativ tiszt kompromittálására. Ha a jelentkező gyanut vált ki, vagy ajánlatai számunkra nem értékesek, akkor azonnal el kell állni a vele való további foglalkozástól. Ha a jelentkező gyanúra nem szolgáltat okot, az operativ tiszt mondhatja, hogy ajánlataihoz nem füződik érdeke és javasolhatja, hogy forduljon az állomáshely országában lévő szovjet képviselethez, vagy egy másik országban működő szovjet képviselethez / annak megfelelően, hogy a rezidentura milyen tervvel rendelkezik ilyen esetre /. Azt is megigérheti, hogy a kérdés lényegéről tájékoztatni fogja az illetékes személyt, aki saját kezdeményezésére kapcsolatba lép a jelentkezővel. Ez utóbbi esetben tisztázni kell a jelentkezővel a vele való kapcsolatlétesités összes utját.

Az, hogy a rezidentura hogyan foglalkozik a továbbiakban az ilyen jelentkezővel, attól függ, milyen eredményeket ad a róla és lehetőségeiről kapott adatok ellenőrzése.

V. A REZIDENTURA TÉNYKEDÉSE ABBAN AZ ESETBEN, HA A JELENTKEZŐ A HIRFORRÁS KÖZVETITŐJÉNT FORDUL HOZZÁNK

Ilyen esetekben már az első beszélgetéskor igyekezni kell minél teljesebb adatokat kapni mind a közvetitőről, mind pedi a hirforrásról.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 110.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Van, amikor a közvetitő nem hajlandó beszélni a hirforrásról, de róla és lehetőségeiről közvetve képet lehet alkotni az átadott anyagok alapján.

Fontos az is, hogy minél részletesebben tisztázzuk a közvetitő és a hirforrás közötti kapcsolatok jellegét, mennyiben függnek egymástól és élvezik egymás kölcsönös bizalmát.

Abban az esetben, ha a közvetitő személye bizalmat keltő, a hirforrás hirszerző lehetőségei számunkra érdekesek, akkor a hirforrással való foglalkozást az első szakaszban célszerü éppen a közvetitőn keresztül szervezni. A közvetitő, aki érdekelt az együttmüködésben, de közvetlenül nem férhet hozzá az információkhoz, általában jobban megérti a velünk való állandó és megbizható összeköttetési csatorna létrehozásának a szükségességét. Ő jobban megérti a személytelen kapcsolattartás előnyét is. Természetes, hogy mindez lehetővé teszi a konspiráció fokozását a vele való foglalkozás során. Később kell közvetlen kapcsolatot teremteni a hirforrással, / lehetőségei teljesebb tanulmányozása, azok bővitése, valamint az operativ irányitás egyéb kérdéseinek a megoldása céljából Ha azonban a közvetitő megbizható ember és élvezi a hirforrás bizalmát, akkor aligha lenne célszerü kivonni őt a játszmából / annál is inkább, mivel ugyais tudomása van arról, hogy a hirforrás együttmüködik velünk /.

VI. A REZIDENTURÁK INTÉZKEDÉSEI A JELENTKEZŐK ELLENŐRZÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

Attól a pillanattól kezdve, hogy az operativ tiszt kapcsolatot létesitett a jelentkezővel, a legnagyobb figyelmet kell forditani a jelentkező sokoldalu ellenőrzésére.

Az ellenőrzés elengedhetetlen eleme a jelentkező által átadott anyagok és a magáról, kapcsolatairól és lehetőségeir általa közölt adatok alapos elemzése.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

116

Emellett, a jelentkezővel folytatott beszélgetésekkor speciális kérdéseket is fel kell tenni és figyelni, hogy azok milyen reakciót váltanak ki. E célt szolgálhatják olyan kérdések, amelyek a jelentkező általa magáról és környezetéről közölt adatok részletezésére vonatkoznak: pontos munkarend abban a hivatalban, ahol dolgozik, munkahelyének fekvése / emelet, szoba, milyen hivatali helyiségek vannak a közelben és kik dolgoznak bennük /, ki a közvetlen vezetője, ki a beosztottja, kivel érintkezik még munkájából kifolyólag, a szakmai információk forrásai / konferenciai beszámolók, szimpóziumok anyaga, titkos információs központok, könyvtárak anyagai, a szükséges információk megszerzésének módja /.

A beszélgetések során célszerü visszatérni egyes, korábban már megtárgyalt kérdésekhez. A jelentkező által adott magyarázatok elemzése alapján felderithetők az az esetleges ellentmondások, vagy megforditva, meggyőzhet bennünket őszintesége felől / különösen, ha a beszélgetéseket szalagra rögzitjük /.

Általában azok a közös intézkedések, amelyeket a rezidentura és a központ végez a jelentkező komplex ellenőrzésére, lehetővé teszik, hogy bizonyos következtetésre jussunk személyét illetően még mielőtt az első találkozó megtörténne a városban / vagy a rejtekhelyes operáció végrehajtása előtt /.

A jelentkező ellenőrzésére a rezidenturák esetenként igen sikeresen alkalmazzák az ellenfigyelést / a jelentkező becsületességének az ellenőrzése mellett ez gyakran lehetővé teszi annak a tisztázását is, hogy nincs-e az illető a kémelhárítás látókörében /. Tekintetbe kell, azonban, venni, hogy az ellenség előtt jól ismert a szovjet hirszerzésnek ez a módszere és ezt felhasználhatja az ellenfigyelésben résztvevő hirszerzőink felderitésére.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A rezidentúrák, azon törekvésükben, hogy minél gyorsabban és jobban ellenőrizzék a jelentkezőt, időnként annyira bonyolult intézkedéseket alkalmaznak a városbeli találkozók ellenfigyelésénél, hogy ez egyrészt magában rejti nagyszámu operatív tisztünk lebukásának a veszélyét, másrészt veszélyeztetheti a velünk becsületesen együttműködni szándékozó jelentkező biztonságát is.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 113.

2010 OKT 18

BM. III/1. Csoportfőnökség Szigoruan titkos!

67-34-930/82.

Fordítás oroszból!

Iktatószám: 67/44-I2I9/82.

SZIGORÚAN TITKOS!
67/52-33/148/82. Lap. sz.: 2
11 17.
Egyszerű:

B O S Y E János r. vezérőrnagy elvtársnak,
BM. III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője

Adataink szerint, ez év november 9-től december I2-ig a Nemzetbiztonsági Tanács, az amerikai fegyveres erők hírközlő biztonsági szolgálata és az amerikai külügyminisztérium képviselőiből álló speciális csoport, élén a Nemzetbiztonsági Tanács felelős munkatársával Samuelsen tábornokkal inspekciós ellenőrzést fog tartani az USA nyugat-európai országokban lévő diplomáciai képviseletein és katonai objektumaiban. A csoport feladatai közé tartozik annak ellenőrzése, hogyan tartják be a titkos ügykezelésre, az országon belüli és a külföldi előfizetőkkel folytatott szolgálati jellegű telefonbeszélgetésekre vonatkozó előírásokat és utasításokat. Az ellenőrzésnek az a célja, hogy jelentős mértékben korlátozzák a titkos és szigoruan titkos dokumentumokkal dolgozó személyek körét, biztosítsák a titkos és bizalmas jellegű telefonbeszélgetések csak zárt csatornákon keresztül történő lebonyolitását, valamint a minimumra csökkentsék

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 139.

a titkos dokumentumok egy munkatárs általi kezelésének idejét. Tervbe vették továbbá, hogy a helyszinen pótintézkedéseket dolgoznak ki a titkossági és biztonsági rezsim biztositására olymódon, hogy széles hatás - kört biztositanak a hivatalok és objektumok vezetőinek. A dec. 6 és I2 közötti időszakban a szóbanforgó csoport azt tervezi, hogy Belgiumban fog dolgozni, többek között, a NATO Európai Egyesitett Fegyveres Erői Főparancsnokságának törzsénél.

A fentieket tájékoztatásul közöljük, egyben kérjük, hogy amennyiben az adott kérdéssel összefüggésben kiegészitő információkkal rendelkeznek, ugy bocsássák rendelkezésünkre azokat.

Budapest, I982. november I7.

/B.A. Bulaj/

Készült: 2 pld.
Készitette: N.J-né, BJ

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-2. Osztály

Szigoruan titkos!
Különösen fontos!

67/52-2929/1983.

... sz. pld.

Minősítés ...
2003. évi IV. tv. 28(1)bek.

2010 OKT 1 6

Tárgy: Az ideológiai diverziós központok szovjetellenes tevékenysége

F E L J E G Y Z É S

Tájékoztatás és esetleges felhasználás céljából mellékelten, másolatban megküldjük a szovjet baráti társszerv anyagát az ideológiai diverziós központok szovjetellenes tevékenységéről.

Budapest, 1983. szeptember 15.

Melléklet: 10 lap

Csordás László r. ezredes
osztályvezető

Készült: 3 pld-ban
Készitette: SzJ/Csné
Kapják: 1. III/II-9.
2. III/III-B.
3. Nytő.
Nytsz. 165-400/83.

Szi.-300-1

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 157.

2005. évi ... (1) bek
2010 OKT 1

Szigorúan titkos!

Fordítás oroszból!

AZ IDEOLÓGIAI DIVERZIÓS KÖZPONTOK ÉS A KÜLFÖLDI SZOVJETELLENES SZERVEZETEK SZOVJETUNIÓ ÉS A SZOCIALISTA ORSZÁGOK ELLENI FELHASZNÁLÁSÁRA VONATKOZÓ LEGUTÓBBI UTASÍTÁSOKRÓL

A Reagan-adminisztráció agressziv külpolitikai irányvonala jelentősen aktivizálta az USA ideológiai diverziós központok és az ellenséges speciális szolgálatok által felhasznált szovjetellenes szervezetek felforgató tevékenységét.

Az uj amerikai stratégiához történő alkalmazkodás kereteiben szervezeti és személyügyi átszervezést hajtottak végre a már meglévő ideológiai diverziós központokban és számos olyan uj központot hoztak létre, amelyek alkalmasak a Fehér Ház legutóbbi utasitásainak hatékony végrehajtására.

Igy például, a "Szabadság-Szabad Európa Rádiót" /SZR/SZER/, amelyet az ellenség a "szavak háborujában" oly igen éles fegyvernek tekint, amely a NATO tömb háborus időben folytatott tevékenységével vethető össze, 1982 szeptemberében az USA Nemzetközi Rádióadások Állami Tanácsának /NRÁT/ alárendeltségébe helyezték, ami a "független társadalmi szervezetként" való álcázásáról történő lemondást jelentette és ténylegesen ahhoz veze-

07/52-2929/83

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

tett, hogy ismét a CIA teljes politikai, pénzügyi és adminisztrativ ellenőrzése alá került.

A NRÁT elnökévé az USIA volt igazgatóját, Frank Shakespeare-t nevezték ki, aki közel áll a republikánus adminisztráció felső vezetéséhez és fékeveszett kommunistaellenességéről, valamint az USA speciális szolgálataihoz füződő szoros kapcsolatairól ismert. A SZR/SZER uj igazgatója James Buckley volt republikánuspárti szenátor lett, aki a külügyminisztériumban a katonai segitségnyujtás kérdéseivel és jogi problémákkal foglalkozott. Első izben hoztak létre külön beosztást a "Szabadság" rádióállomás igazgatója számára, aki kizárólag a Szovjetunió felé sugárzott adások kérdéseivel foglalkozik, s amely beosztásba a CIA hivatásos munkatársát George Baileyt nevezték ki. Bailey a Szovjetunió problémáival foglalkozó szakértő, hosszu időn át volt a szovjetellenes "Kontinent" folyóirat szerkesztője. A SZR/SZER "orosz szolgálatának" igazgatójává szintén megállapitott CIA munkatársat, Gerd von Demminget nevezték ki, helyettesévé pedig Mark Pommart, az orosz és szovjet irodalom szakértőjét, aki kapcsolatban áll az USA speciális szolgálataival. A SZR hirosztályának vezetőjévé Eduard Kuznyecov volt szovjet állampolgárt nevezték ki, aki patologikus szovjetellenes beállitottságáról ismert.

A SZR/SZER vezető állományának az 1982-1983-as években történt szinte teljes leváltása Reagan elnök személyes utasitása alapján történt, aki az elmult év juliusában kijelentette, hogy "a rádióállomás müncheni vezetése nem érti külpolitikájának fontosságát, ezért hamarosan lecserélésre kerül". Ez ismét megerősitette, hogy a SZR/SZER-ben történt káderceseréket kifejezetten politikai okok

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 159.

és az uj "parancsnokság" összekovácsolásának szükségessége váltotta ki, melynek tagjai alkalmasak a Szovjetunió és a szocialista közösség országai elleni felforgató tevékenység aktivizálására.

A SZR/SZER tevékenységében uj taktikai elemként jelentkezett az "objektivitás" elvéről való lemondás, amely korábban állitólag létezett a rádióadások összeállitása során, s jelenleg a nyilt szovjetellenes propagandára való átállás tapasztalható, amely a szocializmus eszméinek diszkreditálására irányul. Az ország vezetőinek javaslataira hivatkozva Buckley egy értekezleten bejelentette, hogy a rádióállomás nemcsak hogy nem vesziti el a Szovjetunió és más szocialista országokbeli hallgatóság bizalmát, de még nagyobb számu hallgatóságra tesz szert, "ha keményebb álláspontra helyezkedik" a müsorok összeállitása során. A "kemény álláspont megvalósitására" vonatkozó gyakorlati tanácsokat az USA Nemzetközi Rádióadások Állami Tanácsa elnökhelyettesének, Wattenberg professzornak a "nemhivatalos ajánlásai" tartalmazták, amelyeket a SZR/SZER munkatársai előtt fejtett ki 1982-ben , Münchenbe tett inspektori utazásai során. Ezek az ajánlások alapjában véve abban foglalhatók össze, hogy a"Szovjetunió és más szocialista országokbeli disszidensek üldöztetésével" és a "szovjet rezsim birálatával" foglalkozó programokat minél tovább kell az éterben hagyni ugy, hogy azok állandóan "uj" kommentárokkal frissüljenek fel, olyanokkal, amelyek alátámasztják azok megbizhatóságát. Ez a "szovjetológus" többször hangsulyozta, hogy az adásokban hangsulyozni kell "a szocialista rendszer életképtelenségét, ami a gazdaságszervezést, stb." illeti.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Javasolta továbbá, hogy több időt szenteljenek az "emberi jogok megsértésének" problémáira a szocialista országokban, valamint foglalkozzanak többet a vallási tematikával.

A SZR/SZER vezetőivel 1982-ben Münchenben történt találkozása alkalmával Max Kampelman, a madridi találkozón részvevő USA delegáció vezetője a rosszindulatu szovjetellenes fellépések fokozására szólitott fel. Kifejtette, hogy a szocialista országok felé sugárzott rádióadásokban, a szovjet bel- és külpolitika megvilágitása során el kell tekinteni a "felesleges tapintattól és türelemtől".

Az uj Reagan-program számos pontja visszhangra talált a rádióállomás igazgatójának, Buckleynek abban a felszólalásában, amely a san-franciscoi "Commonwealth" klubban hangzott el 1982 novemberében. Igy például kijelentette, hogy az USA felső vezetése különös jelentőséget tulajdonit a SZR/SZER tevékenységének a "lengyel események" és a gazdasági nehézségek miatt a Szovjetunió és más szocialista országok lakossága körében kialakult kedvezőtlen hangulat tükrében. Aláhuzta, hogy az Egyesült Államok elnöke a szocialista országokban élő azon személyek és csoportok támogatását célzó kormánypolitika nyilt elismerésére szólit fel, akik ilyen, vagy olyan formában fellépnek a fennálló rend ellen, s ennek kapcsán foglalt állást a rádióállomás "támadólagos irányvonalának" szükségessége mellett. A SZR/SZER adásainak jellegéről beszélve Buckley értésre adta, hogy erősödni fog a hallgatók saját országaik kormánya iránti bizalmának aláásására irányuló tevékenység és aktivizálódik a szocialista országokban zajló eseményekre vonatkozó információk gyüjtése. A rádióállomás tevékenysége

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

hatékonyságának fokozása céljából különös figyelmet szentelnek a "figyelmeztető-megelőző információk" gyűjtésére.

Az amerikaiak a széleskörű pszichológiai háborus kampányban aktivan felhasználják a külföldi nacionalista szervezeteket is. Egy például az ukrán nacionalista szervezet vezetői a Reagan-adminisztráció közreműködésével az USA-ban létrehozták az "Amerikaiak a leigázott népek felszabaditásáért" elnevezésü szervezetet, melynek munkájába a Szovjetunióból és a szocialista országokból származó személyekből alakult 34 nacionalista szervezetet vontak be.

Az amerikai felforgató erőfeszitések keretében a "Szolidáris ukrán nacionalisták szervezete" szintén tesz lépéseket a szocialista országokból származó személyekből alakult reakciós emigráns szervezetekkel való kapcsolatok erősitésére a "szabad Ukrajna nélkül nem lehet szabad Európa" jelszó felhasználásával.

Aktivizálódott az amerikaiak provokativ intrikája más szovjet köztársaságok körül is. 1982-ben az USA ismét hivatalosan kijelentette, - nem ismeri el, hogy Észtország, Lettország és Litvánia a Szovjetunióhoz tartozik. Reagan elnök aláirta azt a deklarációt, melynek értelmében az USA-ban junius 14-ét továbbra is a "szabad Baltikum napjaként" ünneplik meg.

Az "Európai parlament" 1983 január 13-án határozatot fogadott el, amely ajánlásokat tartalmaz a "Közös " külügyminiszterei számára arról, hogy az államférfiak-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

kal történő találkozásaik során, valamint a nemzetközi konferenciákon - beleértve az ENSZ ülésszakokat is - vessék fel a szovjet baltikumi köztársaságok státusának kérdését.

Az amerikai speciális szolgálatok most dolgozzák ki a közép-ázsiai szovjet köztársaságok elleni ideológiai diverzió aktivizálásának kérdését a SZR/SZER Izrael, a KNK és Pakisztán területén lévő technikai lehetőségeinek felhasználása utján.

Az ideológiai diverzió és rádiópropaganda a jelenlegi amerikai adminisztráció szocialistaellenes politikájának fegyvere és az USA vezetés "a szocialista országok lakossága világnézeti koncepciójába történő pszichológiai behatolás" eszközének tekinti ezeket, a fennálló rendszer aláásása céljából. A beérkező információk szerint Reagan elnök, "figyelembe véve a Szovjetunióban történt vezetésváltást, az afganisztáni eseményeket, valamint a folytatódó lengyelországi válságot", nagy jelentőséget tulajdonit az USA külföldi rádiadó rendszer politikai átszervezésének, ezért "a SZR/SZER modernizálása és lehetőségeinek bővitése" céljából pótlólagos pénzösszegek kiutalására kérte fel a kongresszust. Ennek kapcsán az amerikai elnök abból indul ki, hogy ez a rádióállomás "helyettesiti a szabad, cenzuramentes sajtót a szocialista országok lakosai számára és adásait 40 millió szocialista országban és mintegy 14 millió Szovjetunióban élő ember hallgatja minden héten".

Az utóbbi időben világosan kirajzolódik a SZR/SZER és a "disszidens emigráció" felforgató tevékenysége közötti kapcsolat tendenciája, amelyhez nem kis mértékben

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 163.

járul hozzá a "Szabadság" igazgatójának, Baileynek a "Kontinent" folyóirat szerkesztőjeként folytatott többéves munkája.

Az említett folyóirat kiadását továbbra is a speciális szolgálatok finanszírozzák a Springer konszernen és a SZR/SZER-en keresztül. Az ellenség a "Kontinent" bázisán igyekszik összefogni a Szovjetunióból és a szocialista közösség országaiból kikerült irodalmár emigráció "alkotó erőfeszítéseit" és a "másként gondolkodók" sajátos szócsövévé változtatni azt olymódon, hogy erre orientálódjanak a Szovjetunió és a szocializmus testvéri országainak "el nem ismert" irodalmárai.

A folyóirat felforgató tevékenységének jelenlegi jellegzetes sajátossága, hogy kisérletet tesz a szocialista országok irodalmi és tudományos-müszaki értelmiségi köreibe történő behatolást célzó, a Reagan-adminisztráció által kidolgozott taktika gyakorlati realizálására, amelyet a "szovjetológusok" a munkástömegek befolyásolási eszközének tartanak a kommunista párttól történő elszakitásuk és a Szovjetunió, valamint a szocialista országok területén a szervezett ellenzéki tevékenységhez szükséges bázis létrehozása céljából. A szovjetunióbeli "disszidensek" kudarcának elemzése alapján az ellenség arra a következtetésre jutott, hogy a felforgató tevékenység sulyát illegális formákra, az illegalitás megszervezésére kell áthelyezni. A CIA utasitására a SZR/SZER-nél, NTSZ-nél és a "Kontinent" folyóirat szerkesztőségénél eziránnyu első lépésként kartonokat fektetnek fel és dossziékat nyitnak a szovjet értelmiségiek fentebb emlitett kategóriájához tartozó személyekre, megkezdték kapcsolataik felderitését a Szovjetunióban és külföldön.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Az amerikai speciális szolgálatok intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy Párizsban létrehozzák az u.n. "disszidens mozgalom egységes központját" az említett kategóriához tartozó, szovjetellenes beállitottságu személyek konszolidálása céljából valamennyi nyugati országban, saját felforgató munkájukban történő felhasználásuk perspektivájával.

A szocialista országok elleni ideológiai háboruban az USA aktivan felhasználja szövetségeseit. 1982-ben megállapodás jött létre Thatcherrel arról, hogy fokozzák az angol speciális szolgálatok szerepét a Szovjetunió elleni felforgató-propaganda akciók közös programjában, 1983 februárjában pedig Münchenben megszervezték a NATO tagállamok tanácsadóinak értekezletét, amelyen megvitatták a Szovjetunió és a szocialista közösség országai elleni propagandatevékenység aktivizálásának problémáit és utjait. Az amerikai delegációt ezen az értekezleten az USA Nemzetközi Rádióadások Állami Tanácsának elnöke Shakespeare és helyettese, Wattenberg professzor vezette. Az értekezlet munkájában részt vett a SZR/SZER elnöke Buckley, Hildner alelnök, Bailey és Brown a SZR/SZER igazgatói, valamint von Demming, az "orosz szolgálat" igazgatója. Az értekezlet során az amerikai delegáció, meglovagolva "a szovjet katonai fenyegetés veszélyét" és a "szovjetunióbeli rezsim általános megszigoritását", annak elérésére törekedett NATO partnerei részéről, hogy "aktivabban és célratörőbben támogassák és propagálják Reagan támadólagos politikáját a Szovjetunió és annak csatlósai iránt". A nyugat-európai résztvevők arra hivatkoztak, hogy már minden lehetőt megtesz-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 165.

nek ebben az irányban, de az értekezlet végén mégis igéretet tettek arra, hogy "támogatni fogják az amerikai adminisztráció minden támadólagos kezdeményezését".

Az amerikaiak arra törekszenek, hogy a szocializmus elleni ideológiai diverziónak globális jelleget kölcsönözzenek. Ezt bizonyitja az általuk nemrég létrehozott "Nyugati célok" elnevezésü szervezet tevékenysége is. Az emlitett szervezetet az USA speciális szolgálatai hozták létre 1979-ben a "Stratégiai kutatások intézete" mellett és ebben az évben már aktiv "nemzetközi" tevékenységet fejtett ki. A beérkező anyagok elemzése minden alapot megad annak feltételezésére, hogy ennek a szervezetnek a "személyében" az amerikai speciális szolgálatok azirányu kisérletéről van szó, hogy létrehozzanak egy egységes "agytrösztöt", melynek az lenne a rendeltetése, hogy elméletileg kidolgozza és gyakorlatilag koordinálja az USA világméretekben végrehajtandó ideológiai felforgató akcióit.

A "Nyugati célok" szervezet jelenleg a CIA által kidolgozott és a Reagan-elnök által személyesen jóváhagyott "Igazság" elnevezésü komplex program realizálásával van elfoglalva. E program lényege a szovjet- és szocialistaellenes propaganda felforgató jellegének maximális kiélezésében, a Szovjetunió külpolitikai helyzetének bonyolulttá tételére irányuló politikai kurzus állandósitásában, az amerikai célok, eszmék és eredmények célirányos és sokrétü propagálásában foglalható össze.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

A programok realizálásában, éppugy, mint a Szovjetunió és a szocialista országok elleni amerikai "ideológiai háboru" egész kérdéskomplexumának megoldásában az ellenséges speciális szolgálatok /az emlitetteken kivül/ aktivan felhasználnak más szovjetellenes beállitottságu külföldi szervezeteket is, s ezt az amerikai adminisztráció nyiltan ösztönzi. Igy például, 1983 februárjában találkozóra került sor Reagan elnök és az USA cionista és zsidó szervezeteinek vezetői között. Beszédében kijelentette: "A totalitárius rendszerü országokban, de különösen a Szovjetunióban, függetlenül az alkotmányban foglalt tételektől és a Helsinki Megállapodás cikkelyeitől, folytatódik a zsidók üldözése, a vallásgyakorláshoz, a felsőfoku végzettség megszerzéséhez, a jó munkahelyre történő elhelyezkedéshez való joguk és emigrálási szabadságuk korlátozásának gyakorlata. A nyugati demokrácia részéről az ilyen segélykiáltás nem talál süket fülekre". Reagan beszéde irányelvként hangzott el és az amerikai kongresszus köreiben már megkezdődött az aktiv felkészülés a soronkövetkező szovjetellenes propagandakampányra, a "szovjet zsidók védelmében".

A Szovjetunió és a szocialista közösség országai elleni nagyarányu ideológiai diverziós tevékenységnek az USA speciális szolgálatai által kidolgozott forgatókönyvben megfelelő szerep jut más felforgató szervezeteknek is, olyanoknak, mint az NTSZ, a "Nemzetközi amnesztia", a "Nemzetközi irodalmi társulás", "Az emberi jogok védelmének társasága", stb. Ezek tevékenységében azonban elvileg uj tendenciák egyelőre nem tapasztalhatók.

Készült: 2 pld.
Kapják: utasitás szerint
Készitette: N.J.-né

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 167.

2. Osztály

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-6. Osztály

Szigoruan titkos!
Különösen fontos!

67/9-647/1985. ... sz. pld.

Tárgy: A moszkvai VIT-tel kapcsolatos információk

F E L J E G Y Z É S

Mint ismeretes, a XII. VIT jelentőségének csökkentése érdekében néhány nyugati ifjusági szervezet a moszkvai Világifjusági és Diáktalálkozó bojkottjára és az un. alternativ rendezvényeken való részvételre szólitotta fel az ifjusági szervezeteket.

A Jamaicába tervezett ellen-VIT szervezési munkálatait a jamaicai kulturális miniszter irányitja, aki levélben adott tájékoztatást több ország ifjusági szervezetének a "jamaicai nemzetközi ifjusági fesztivál" előkészületeiről. Meghivót kapott a Jugoszláv Szocialista Ifjusági Szövetség elnöksége is, amely a részvétel kérdésében mindaddig nem dönt, amig Kina és Románia állásfoglalása nem ismeretes. A ciprusi ifjusági szervezetek a meghivóra válaszolva elutasitották a részvételt a rendezvényen.

A Kinai Ifjusági Föderáció - amely eddig még nem kapott meghivást Jamaicába - 1985 májusában nemzetközi ifjusági találkozót szervez Pekingben Ázsia és a csendes-óceáni térség ifjusága számára, de a térségen kivüli ifjusági szervezetek meghivását is tervezik. A rendezők mintegy 50 ezer fiatal részvételére számitanak. A találkozó jelszava: "A szuperhatalmak politikája ellen, a harmadik világ pozicióinak támogatására."

A Brit Ifjusági Tanács /BYC/ vezetése ugy tudja, hogy az amerikai pénzügyi támogatással megrendezendő jamaicai ellen-VIT-re a kelet-európai szocialista országok ellenzéki csoportjainak /Szolidaritás, Charta '77 stb./ képviselőit is meghivják. Az ifjusági találkozón az un. Demokratikus Ifjusági Szervezet felállitását és egy "demokratikus alapelveket" rögzitő charta aláirását tervezik.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

2. Osztály

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-6. Osztály

Szigoruan titkos!
Különösen fontos!

67/9-15/19/1985.

6. sz. pld.

Tárgy: A VIT-tel kapcsolatos információk

F E L J E G Y Z É S

Az Osztrák Néppárt ifjusági szervezetének vezetőségében nagy visszatetszést keltett, hogy a Jamaicába tervezett ellen-VIT szervező bizottságát a CIA finanszirozza. Az Európai Demokratikus Unió ifjusági szervezete /DEMYC/ tagpártjaihoz érkezett meghivók azt jelzik, hogy a jamaicai nemzetközi ifjusági fesztivál szervezői nem ismerik eléggé az európai ifjusági szervezeteket. /Esetenként még a hivatalos elnevezésekkel sincsenek tisztában./ A helyzetet nehezíti az is, hogy Jamaicában nincs olyan ifjusági szervezet, amely megfelelő partnere lehetne az európai szervezeteknek. Az Osztrák Néppárt ifjusági szervezete - mely a moszkvai VIT-et bojkottálja - a DEMYC égisze alatt néhány fős delegáció küldését tervezi Jamaicába.

A moszkvai VIT-re készülő nyugatnémet ifjusági szervezetek többsége állást foglalt amellett, hogy a fesztiválon a vendéglátó ország szokásait tiszteletben kell tartani. A Zöldek egyes képviselői nem osztják ezt a felfogást s várhatóan egyéni akcióikkal kisérleteket tesznek arra, hogy - a hivatalos programok és rendezvények keretén kivül - "nyilt és őszinte" párbeszédet folytassanak a szovjet fiatalokkal.

/Az információ illetékes osztrák és nyugatnémet forrásból származik./

Budapest, 1985. március 26.

67/52-214/1/85

Készült: 8 pld-ban
Készitette: PS/Pné
Kapják: elosztó szerint!

VIT dl. 300-1

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 177.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A Brit Ifjusági Tanács 25 fős küldöttséget delegál Moszkvába "megfigyelőként", mivel a kormányzat csak abban az esetben ad pénzügyi támogatást, ha a küldöttség "nem teljes jogu résztvevőként" utazik a VIT-re.

Az NSZK-ban a CDU/CSU ifjusági szervezete és a katolikus ifjusági szervezetek a moszkvai VIT-től való távolmaradás mellett foglaltak állást. A szociáldemokrata ifjusági szervezetek a JUSO 1985. május 24-27. közötti luxemburgi találkozóján egyeztetik a VIT-tel kapcsolatos álláspontjukat. Az FDP ifjusági szervezete Moszkvába és Jamaicába egyaránt küld delegációt.

Az osztrák szocialista ifjusági szervezetek a moszkvai VIT-en való feltétlen részvétel mellett foglaltak állást. A Junge ÖVP /az Osztrák Néppárt ifjusági szervezete/ a VIT bojkottja mellett szállt sikra, de a Jamaicából és Kinából érkezett meghivásokkal kapcsolatban még nem döntött.

/Az értesülés nyugati ifjusági szervezetek vezető köreiből származik./

Budapest, 1985. február 12.

Készült: 8 pld-ban
Készitette: PS/Pné
Kapják: elosztó szerint!

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/II.Csoportfőnökség

SZIGORUAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

.... sz. példány!

Tárgy: Brit ujságirók és olasz lapok Jurczenko disszidálásáról

J E L E N T É S

Budapest, 1985. október "24"

Varsói rezidensünk jelenti:

Brit ujságiró körök értékelése szerint a már hosszabb ideje a CIA szolgálatában álló Jurczenko utasitásra disszidált. Ennek okai:

- Jurczenko részt vett a Gorbacsov - Reagan találkozó szovjet részről való előkészitésében;

- Rajta keresztül semlegesithetővé, illetve leleplezhetővé vált azon szovjet ügynökök tevékenysége, akiknek az SDI-vel /csillagok háboruja/ kapcsolatos ügyekhez köze lehetett.

A disszidáltatás - mondják az ujságirók - ugyanakkor közvetlen előnyökkel is járt:

- Lehetővé vált a KGB USA-ban, Latin-Amerikában és Európában tevékenykedő funkcionáriusainak és munkatársainak lelplezése;

- Valamint a Szovjetunió külpolitikai és katonai kulisszatitkainak és terveinek megismerése.

Az olasz sajtó szerint Vitalij Jurczenko 50 éves szovjet állampolgár, a szovjet KÜM tanácsosa 1985. julius 24-én néhány hétre "titkos misszió" teljesitésére Rómába érkezett.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 376.

A római szovjet nagykövetségen lakott. Augusztus 1-én tünt el, amikor kijött a vatikáni muzeumból. Sevardnadze eltünése ügyében közbenjárt Andreottinál. Az olasz speciális szervek nem tudták megállapitani Jurczenko tartózkodási helyét. A SISMI feltételezése szerint a nápolyi USA bázisra, majd onnan katonai géppel Olaszország határain kivülre szállithatták.

Dr. Rédei Miklós r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök-helyettes

Készült: 4 példányban
1 sz. Felterjesztve
2 sz. III/I. Csfség
3 sz. III/II-12.
4 sz. irattár

Készitette: SZT/NE
Nytsz: 40/11-11/266/85.

1 pld. xerox másolat: Dr. Dankó László r.alezredes
csoportfőnök-helyettes

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁLLOMÁS: Bécs-ből.

Szám: 8492

Sürgősségi foka: .....

Távirat érkezésének ideje: 1985 év XI. hó 30 nap 12 óra 05 perc

Lássa: vonal 2 vonal ..... vonal ..... vonal .....

REJTJELZETT OKMÁNY

Szigorúan titkos!

(5 napon belül visszaküldendő!)

Elk. id.: X. hó 30. n. 13. ó. 15. p.

Készítette: 2 Gr.: .....

INTÉZKEDŐ: vonal ...../.....

Fátyolt készítette: .....

2010 OKT 1

A Kurier mai számában rövid cikk jelent meg, miszerint a CIA-hoz átállt KGB munkatárs Jurtschenko felfedte, hogy az 1975-ben eltűnt egykori szovjet tengerésztiszt Nicholas Schadrin kettős ügynök volt és a szovjet titkosszolgálat Bécs-ben likvidálta.
Schadrin 1966 óta állt a CIA szolgálatában, 1975-ben Bécs-be küldték, hogy szovjet kollégáit elcsalogassa.
A Bécs-i Belügyminisztérium megerősitette, hogy a tengerésztiszt eltűnt.

- 980 - Tátrai

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 378.

ÁLLOMÁS: New-York-ból.

Szám:: 8694

Sürgősségi foka: .....

REJTJELZETT OKMÁNY

Szigorúan titkos!

(5 napon belül visszaküldendő!)

Távirat érkezésének ideje: 1985 év XI. hó 17 nap 20 óra perc

Elkészítés ideje: XI. hó 6 nap 19 óra 10 perc

Készítette: 2 Gr.: .....

Lássa: vonal 1 vonal 2

vonal ..... vonal .....

INTÉZKEDŐ: vonal ...../.....

Fátyolt készítette: .....

2010 ÖKT 1

Valamennyi TV állomás valamint a sajtó részletes beszámolót közölt Vitalij Jurcsenkó november 4-én tartott sajtótájékoztatásáról. Kijelentette, hogy 1985. augusztusában Róma-i utazása során az amerikai speciális szervek emberei elrabolták és erőszakkal az USA-ba szállították, ahol 3 hónapon keresztül gyógyszerekkel és anyagi befolyással igyekeztek Őt megtörni és árulásra bírni. Tudatosan semmiféle titkot nem közölt a CIA-val. Saját elhatározása, hogy visszatér hazájába.

- 696 - Móri

Szám: OD-5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁLLOMÁS: NEW-YORK-ból.

Szám: 8706

Sürgősségi foka: .....

REJTJELZETT OKMÁNY

Szigorúan titkos!

(5 napon belül visszaküldendő!)

Távirat érkezésének ideje: ....1985..... év XI. hó ..... nap 19 óra 30 perc

Elk. id.: .....XI.... hó ..6.... n. 19. ó.40... p.

Készítette: .....6..... Gr.: .....

Lássa: vonal ...2..... vonal .....1.....
vonal ..... vonal .....

INTÉZKEDŐ: vonal ...../.....
Fátyolt készítette: .....

Jurcsenkó ma visszatér a SZU-ba. Az ügy nagy visszhangot váltott ki az USA-ban. A CIA. és a Kelet-Európai szakértők TV-ben adott nyilatkozataik szerint egyetértenek abban, hogy Jurcsenkó nem saját elhatározásából dezertált az USA-ba. A vita arról folyik, hogy a KGB. vagy a CIA akciójáról van-e szó.

- 700 - Móri.

Szu: OD-5396

2010 OKI

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁLLOMÁS: I. Bécs

Szám: 8678

Sürgősségi foka: .....

REJTJELZETT OKMÁNY

Szigorúan titkos!

(5 napon belül visszaküldendő!)

Távirat érkezésének ideje: 1985 év XI. hó 6 nap 12 óra 20 perc

Elk. id.: XI hó 6 n. 12 ó. 30 p.

Készítette: 4 Gr.: .....

Lássa: vonal 2 vonal ..... vonal ..... vonal .....

INTÉZKEDŐ: vonal ...../.....

Fátyolt készítette: .....

Valamennyi napilap szenzációs tálalásban foglalkozik a Jurcsenkó üggyel. Közlik a washingtoni sajtókonferencia anyagát s egyik-másik CIA-t elmarasztaló kommentárt fűz a történetekhez. Többen nem zárják ki, hogy Jurcsenkó kettős ügynök. A Kronen Zeitung arról ir, hogy az esemény veszélyezteti a genfi csúcstalálkozót. A keddi TV hiradók a magyar Tv által is hozott képanyagot mutatták be.

- 1002 - Tátrai.

Szem: OD - 5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁLLOMÁS: Bonn-ból.

Szám: 8675

Sürgősségi foka: .....

REJTJELZETT OKMÁNY

Szigorúan titkos!

(5 napon belül visszaküldendő!)

Távirat érkezésnek ideje: 1985 év XI. hó 6 nap 12 óra 30 perc

Elkészítés ideje: XI hó 6 nap 14 óra 00 perc

Készítette: 2 Gr.: .....

Lássa: vonal 6 vonal 2 vonal 3 vonal 7

INTÉZKEDŐ: vonal ...../.....

Fatyolt készítette: .....

2010 OKT 16.

Az NSZK hírközlés élénken foglalkozik az ez év nyarán az USA-ba került vezető szovjet hírszerző, Jurcsenkó ügyével. Nevezettről akkor azt állították, hogy disszidált. Néhány napja azonban sikerült eljutnia a SZU USA-beli külképviseletére, ahol közölte: augusztusban Róma-ból a CIA speciális csoportja rabolta el. Igy került az USA-ba, ahol kábitószerekkel kezelték. Vissza akar térni a SZU-ba, ezt most az USA KÜM képviselőinek is elmondta. Itteni politikai körök az ügyet összefüggésbe hozzák a Genf-i csúccsal, a SZU „propaganda offenzivájával." azt állítják, hogy eredetileg „játszmás" ügyről volt szó, amely azonban most politikai dimenziókat kapott.

- 878 - Sárdi

OD-5396
SZU

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ALLOMÁS: IEW-YORK-ból.

Szám: 8746

Sürgősségi foka: .....

REJTJELZETT OKMÁNY

Szigorúan titkos!

(5 napon belül visszaküldendő!)

Távirat érkezésének ideje: 1985 év XI hó 10 nap 17 óra 10 perc

Elkészítés ideje: XI hó 10 nap 17 óra 30 perc

Készítette: 6 Gr.: .....

Lássa: vonal (2) vonal 1

vonal ..... vonal .....

INTÉZKEDÉS: vonal ...../.....

Fátyolt készítette: .....

A Szovjet baráti szerv vezetője elmondta, hogy V. Jurcsenkó ügy első része kedvezőtlen, a végső kimenetele kedvező a SZU számára. Az ügyet ugy itélte meg, hogy az nem KGB. előkészitett akciója volt. Az ügy elemzése fog választ adni arra, hogy milyen veszteség, illetve előny származott a szolgálat számára.

- 705 - Móri.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
2010 OKT 16

no.28.
varso.1985.november.11.

laang elvtaarsnak.

witalis jurcsenko sajtokonferenciaaja.

1. november 4-een a szu washingtoni nagykoevetseegeen leetrejoett jurcsenkonak, toebbek koezoett az usa televizioja aaltal is koezvetitett talaalkozoja a nemzetkoezi sajto ujsaagiroival. a konferencia folyamaan jurcsenko megaallapitotta, hogy
- olaszroszaagi szolgaalati tartozkodaasa alatt elraboltaak ees az usa-ba szaallitottaak.
- elkueloenitve tartottaak, ahol kinzaasoknak ees kihallgataasoknak vetetteek alaa, kaabitoszereket is adtak neki.
- kaabitoszerektoel elboditott aallapotban talaalkozott toebbek koezett a cia vezetoejeevel, w. casey-vel.
  megtagadtaak toele a szovjet vezeteessel valo kapcsolatteremteest

sikeruelt azonban megszoeknie elkueloeniteesi helyeeroel ees e honap 4-een jelentkezett a szu nagykovetseegeen.
2. az abc televizios haalozat / 7-es csatorna / patrick leacky szenaatorhoz a hirszerzees szenaatusi bizottsaaga elnoekhelyetteseehez fordult jurcsenko nyilatkozataanak kommentaalaasaaeert. leacky kijelentette, hogy w. jurcsenko teljes bizonyossaaggal oenszaantaabol eerkezett az usa-ba ees oenszaantaabol el is utazhat.
3. a bevezetoe sajtokommentaarok kiemelik miszerint az egeesz esemeeny nagyon valoszinuetlen jurcsenko megvilaagitaasaaban ees lehetseeges, hogy a kgb aaltal keruelt megrendezeesre.
4. a szu usa-ba akkreditaalt diplomataai meg vannak gyoezoedve arrol, hogy jurcsenkot elraboltaak.

= 1078 = boldog =

Szu: OD-5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 384.

ÁLLOMÁS: Madrid.

Szám: 8784

Sürgősségi foka:

REJTJELZETT OKMÁNY

Szigorúan titkos!

(5 napon belül visszaküldendő!)

2466/85

Távirat érkezésének ideje: 1985. év XI. hó 11 nap 12 óra 30 perc

Elk. id.: XI. hó 11 n. 12 ó. 40 p.

Készítette: 12. Gr.:

Lássa: vonal 2. vonal 3. vonal 7. vonal

INTÉZKEDÉS: vonal

Fátyolt készítette:

Stanford Goldstein itteni USA üzletember, társasalmi kapcsolatom nov. 9-én elmondta, hogy a madridi USA diplomata barátai azt állitják, hogy Jurcsenkó egyértelmüen a CIA oldalára állt át és az ő tudtukkal ment vissza. Megjegyzés: a csucs előtti CIA dezinformációs akció inditása lehet e mögött.

107 - Csiki.

OD - 5396

524

2010 OKT 16

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Kontroll eltrw

A tanulmányt kérjük szigorúan bizalmasan kezelni. Kelet-Európa információiról szóló jelentéstől. Csak a szükséges mértékben a Rendőrtiszti Főiskolát (STAPO) tájékoztatni. Mk. XI. 12.

86.I.7. Jelentésül a Belügyminisztérium 5-ös osztályának 1 példány fénymásolata

67/14-1123/85

BM. III/I. Csoportfőnökség Szigorúan titkos!

67/14-1123/85.

Fordítás oroszból!

SZIGORÚAN TITKOS!
67/52-667/85 Ikt. szám
Lap. szám 3
Érk.: XI/8
Ügyintéző:

B O G Y E János r. vezérőrnagy elvtársnak,
BM. III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője

Egy példány

Az ellenség speciális szolgálatainak tevékenysége a szocialista országok gazdaságának aláásására.

A Központunkba beérkező információk elemzése azt bizonyítja, hogy az ellenség különböző akciók szervezése utján a kereskedelemben, a valutáris-hitel kapcsolatok terén, valamint a modern-technológia megszerzésének maximális korlátozása révén próbálja aláásni a Szovjetunió és a többi szocialista ország gazdaságát. Tervei realizálása céljából aktivan alkalmazza a speciális szolgálatok lehetőségeit, amely szolgálatok közösen a NATO-szervekkel, kutató intézetekkel, egyéb szervezetekkel és egyes vállalatokkal intézkedéseket dolgoznak ki a Szovjetunió és a többi szocialista ország gazdasági megkárosítása céljából, információkat gyüjtenek gazdaságukról, próbálják diszkreditálni a szocialista országok külgazdasági tevékenységét.

Szigorúan titkos!

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 201.

Az imperialista államok speciális szolgálatai felforgató tevékenységükben különböző formákat és módszereket alkalmaznak, információcserét folytatnak és koordinálják tevékenységüket, beleértve a közös akciók realizálását azzal a céllal, hogy kárt okozzanak a szocialista országok gazdaságának.

Ez év júniusában, pld., a NATO gazdasági bizottsága ülést tartott a tömb tagországai gazdasági hirszerző szervei vezetőinek részvételével, amelyen egyeztették a Szovjetunió és a többi szocialista ország elleni hirszerző munka prioritást élvező irányait, valamint koordinálták azokat a feladatokat, amelyek az ezen országok gazdasági potenciálját érintő konkrét információk megszerzésére irányulnak.

Figyelembe véve, hogy az ellenség továbbra is törekedni fog a szocialista országok elleni aktiv gazdasági hirszerző munkára és a gazdaságuk gyengitését célzó akciókra, érdekeltek vagyunk a következő kérdésekbeli összefoglaló anyagok rendszeres megküldésében:

- az ellenség azon hosszutávu tervei és aktiv intézkedései, amelyek a KGST keretében folyó gazdasági együttmüködés diszkreditálására, az egyes szocialista országok között gazdasági téren meglévő nézeteltérések szitására, a szocialista országok egyes gazdasági ágazatainak Nyugattól való függőségének fokozására, a szocialista országok veszteséges kereskedelmi-gazdasági üzletekbe való bevonására irányulnak;

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

- A KGB országok speciális szolgálatainak gazdasági hírszerzéssel foglalkozó alosztályai struktúrájára és személyi állományára vonatkozó információk; az ellenség számára prioritást élvező gazdasági kérdések; milyen mértékben tájékozottak a Szovjetunió gazdasági potenciáljáról; a szovjet gazdaságra vonatkozó információk kiszivárgásának csatornái;

- az ellenség speciális szolgálatai munkájának specifikus formái és módszerei gazdasági vonatkozásban, az ellenség konkrét felforgató akciói, a szocialista országok ellen gazdasági téren;

- a Szovjetunióval kereskedelmi és valutáris - pénzügyi kapcsolatban álló konkrét szervezetek, vállalatok és azok munkatársai, amelyekről /akikről/ feltételezhető, hogy kapcsolatban vannak az ellenség speciális szolgálataival, felhasználásuk jellege;

- a szocialista országok elháritó szerveinek tevékenysége az ellenség speciális szolgálataival gazdasági téren való szembehelyezkedésre, annak formái és módszerei; a külgazdasági szervezetek és a szocialista országok külföldön müködő közös vállalatai kereskedelmi tevékenységének védelmét szolgáló gyakorlat.

Budapest, 1985. november 11.

Tisztelettel

/V.A. Urzsumov/

Készült: 2 pld.
Készitette: BJ

MJ XI/14

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 203.

2005. évi XX. tv. 2§(1) bek

85.XII.20-ig

BM. III. F. Csoportfőnökség SZIGORUAN TITKOS!

SZIGORUAN TITKOS!
152-1791/85 Lap. sz.: 44
12.13
Ügyintéző:

67/44-1138/85.
67-87-22/51/85.

Szabadság orosz pol

B O G Y E János r. vezérőrnagy elvtársnak
BM. III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője

Szolgálatuk 2. osztálya kérésére megküldjük Önöknek "A szocialista országok ellen ideológiai felforgató tevékenységet végző egyes nyugat-európai szervezetekről" szóló tájékoztatót. Véleményünk szerint, az adott anyag szolgálatuk 7. osztálya számára is érdeklődésre tarthat számot. Az adott kérdésben egyéb információkkal nem rendelkezünk.

Melléklet: a tájékoztató 7 oldalon.

Tisztelettel:

/V.A. Urzsumov/

Budapest, 1985. november 21.

Készült: 2 pld.
Készitette: BJ

Szu = 5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

~~128~~
208

BM. III/V. Csoportfőnökség [redacted] Szigorúan titkos!
67/44-1138/85.

Fordítás oroszból!

[redacted]

A SZOCIALISTA ORSZÁGOK ELLEN IDEOLÓGIAI FELFORGATÓ TEVÉKENYSÉGET VÉGZŐ EGYES NYUGAT-EURÓPAI SZERVEZETEKRŐL

Véleményünk szerint, a felforgató szervezetek és a szocialista országok ellen dolgozó ideológiai központok közül a következők tartanak operativ érdeklődésre számot:

- "Ellenállási Internacionálé".

1983-ban hozták létre Párizsban alakuló konferencia keretében, amelyen 2 ezer fő vett részt.

A szervezet elnöke - V.Bukovszkij /a Szovjetunió árulója/, alelnöke - A.Valjadares és titkára - E. Kuznyecov.

Szervezetileg az "Ellenállási Internacionálé" magában foglalja:

- a végrehajtó bizottságot /vezetője - V.Makszimov/;
- a titkárságot /főtitkár - Arman Maljuman, megbizott titkár - A.Schmidt/;
- a koordinációs bizottságot /tagjai - minden nemzeti csoport képviselője/;

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 205.

- a sajtó-szolgálatot / vezetője - O.Szvincova/;
- az együttműködési bizottságot;
- a kooptált csoportokat;
- a nemzeti csoportokat.

1984-ben az "Ellenállási Internacionálé" keretében létrehozták a "kelet-európai osztályt", melynek feladatai a következők:

- a Szovjetunióban élő szovjetellenes hangulatu személyekkel való kapcsolat-teremtés, morális és anyagi támogatásban való részesitésük;
- antiszocialista irodalom kiadása Nyugaton és eljuttatása a szocialista országokba;
- "dialógus kialakitása a nyugati intelligenciával", azzal a céllal, hogy képviselőit csatlakoztassák a szovjetellenes akciókban résztvevőkhöz.

Az "Ellenállási Internacionálé" hivatalos céljai a következők:

- a szocialista országok "disszidensei" tevékenysége stratégiájának és taktikájának kidolgozása;
- a "disszidensek" politikai, pénzügyi és morális támogatása;
- a Nyugaton müködő különböző szovjetellenes szervezetek és csoportok egyesitésére irányuló intézkedések végrehajtása azzal a céllal, hogy egységes frontként harcoljanak a Szovjetunió és a többi szocialista ország ellen;

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

- segitségben részesiteni a "diktátori rendszerek un. áldozatait", a "menekültek társadalmi jogainak" megvédése;
- a Szovjetunióval és a szocialista országokkal kapcsolatos ellenséges információk gyüjtése és terjesztése;
- az "Ellenállási Internacionálét" hivatalosan el kell ismertetni valamennyi nemzetközi szervezetben, valamint a Szocialista Internacionálében "társadalmi politikai intézményként".

A tények azt mutatják, hogy az "Ellenállási Internacionálét" gyakorlatilag teljes mértékben az amerikai administráció finanszirozza."A demokrácia és nyilvános diplomácia programja"/1983-ban hagyták jóvá az USA-ban/ az "Ellenállási Internacionálé" számára 6 millió dollárt jelölt ki.

1984-ben az "Ellenállási Internacionálé" költségvetése 8 millió dollár volt. A szervezet számára a pénzátutalások az USA kereskedelmi kamaráján, egyes üzletembereken, reakciós szakszervezeteken, stb. keresztül történnek.

Hogy minél több személyt bekapcsoljanak a szocialistaellenes tevékenységbe, egyszerüsitették a szervezet tagfelvételi rendszerét. A szervezetbe történő belépéshez elegendő kitölteni egy kérdőivet /közölve a jelentkező nevét és cimét/ és befizetni 100 frankot felvételi dijként.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 207.

Az "Ellenállási Internacionálé" főhadiszállása Párizsban van, cime: 1o2 av. des Champs Elysées.

Több nyugat-európai országban fokozott aktivitással tevékenykedik a "Nyugati célok" elnevezésü szélsőséges jobboldali antiszocialista felforgató szervezet, melyet nemrég alakitottak az USA-ban a CIA égisze alatt. Ez feladata - ideológiai felforgató tevékenységet folytatni a Szovjetunió és a többi szocialista ország ellen. A hivatalos program-dokumentumok alapján a "Nyugati célok" - "társadalmi, nem kereskedelmi és párton-kivüli szervezet, céljai - tisztán humán jellegü felvilágositó célok".

A szervezet elnöke - L.McDonald, az USA kong - ressus képviselőháza fegyver-bizottságának tagja.

A "Nyugati célok" vezető szerve - a konzultációs tanács, melynek 18 tagja van, akik katonai és tudományos körök, üzleti és társadalmi szervezetek képviselői.

A "Nyugati célok" európai képviselete az NSZK-ban van, "Amerikai-Európai Stratégiai Kutató Intézet" a neve. Vezetője - Karol Sitko amerikai hirszerző.

Az európai képviselet, valamint a Franciaországban, Ausztriában, az NSZK-ban ésmás nyugateurópai országban müködő részlegeinél gyüjtik az információkat az "uj amerikai politika" hatékonyságáról, tanulmányozzák

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

az amerikai-európai kapcsolatok aktivizálásának problémáját, valamint gyüjtik és dolgozzák fel a Szovjetunió és a többi szocialista ország terveire, katonai potenciáljára és lehetőségeire vonatkozó értesüléseket.

A "Nyugati célok" szervezet számos kapcsolattal rendelkezik különböző szervezetekkel és politikusokkal, nemzeti és nemzetközi antiszocialista szervezetekkel, beleértve a Szabadság és Szabad Európa rádióadókat is.

Aktiv felforgató munkát folytatva a szocialista közösség országai ellen, a szervezet vezetői ezen az alapon próbálják egyesiteni a Nyugaton müködő antiszocialista központokat és csoportosulásokat.

- "Nemzetközi amnesztia". Cime: International Secretariat 53 Theobald's Road, London WCIX 85P. objektumként felvéve, 87.06.26.

A nyugati országok speciális szolgálatainak fedőszervezete a szocialista országok ellen folyó ideológiai felforgató tevékenységük végzésére. Főleg a CIA és néhány nyugati alapitvány finanszirozza.

- "A politikai-ideológiai felforgató tevékenységet és Keletet kutató központ". Cime: a leedsi egyetem /Anglia/.

- "Az emberi jogokat védő társulat". Cime: 6ooo Frankfurt/Main, Kajserstrasse 4o, NSZK. objektumként felvéve 87.06.26.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Az ellenséges Szovjetunió és más szocialista ország ellen dolgozó szervezetei közül az egyik legaktivabb szervezet. A szervezet ellenséges tevékenységének célja, elsősorban: a szocialista országok államformájának, jogrendszerének, valamint biztonsági szervei - nek diszkreditálása.

1981. februárjában a szervezet hivatalosan bejelentette, hogy 13 országban működő nemzeti szekcióit egybevonja. A "Nemzetközi amnesztiával" /London/, a "Nemzetközi polgárjog-védő ligával" /New York/ és a "Nemzetközi polgárjog-szövetséggel" /Párizs/ megállapodást kötöttek a szoros együttműködésről.

A szervezet vezetése:
Rajnhard Gmauke /elnök/
Ivan Agrizov /ügyvezető/
Leonyid Müller /pénzügy/
Jori Zigler /propaganda-osztály/.

A "társulat" tevékenységéhez tartozik a Lengyelországból, Magyarországról, Csehszlovákiából, az NDK-ból és Romániából származó ellenséges elemek és antiszocialista emigráció erőfeszitéseinek koordinálása. A "társulatnak" kb. 18 ezer fő a tagja. Tilos azon személyek felvétele, akik tagjai a különböző radikális csoportosulásoknak /a kommunista pártnak, a "Spartak" szövetségnek és más haladó szervezetnek/. A tagdij dolgozók számára - 72 márka, házaspár számára - 12o márka 1 évre.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

- "Friederich Ebert Alapitvány". Cime: 53oo Bonn Bad-Godesberg, Kelnerstrasse 149, NSZK.

A szociáldemokrata párthoz közel álló "alapitvány" széles körben szervezi a szocialista országok elleni munkát.

- "Kelet-Európa független és ellenzéki irodalmának irattára és tudományos-kutató intézete". "Bremeni irattár". Cime: Bremeni egyetem, 28oo Bremen, Bibliotekstrasse, NSZK. objektumként felvéve 87.06.26

A "Bremeni irattárban" gyüjtik a szocialista országokban élő és müködő ellenzéki beállitottságu személyekre és csoportokra vonatkozó anyagokat. A jövőben a tervek szerint ez a tudományos-kutató intézet lesz a szocialista országokból származó valamennyi "ellenzéki irodalom" európai feldolgozó központja.

- "Kelet-Európai Bizottság" - "Ignis". Cime: Köln, NSZK.

Uj antiszocialista szervezet, 1984. májusában hozták létre. A szocialista országokból emigrált alkotó és müszaki értelmiséget tömöriti magában. A "bizottság" szervező-gyülésén kb. 8o Szovjetunióból, Lengyelországból, Romániából, Magyarországról, Csehszlovákiából, Bulgáriából származó emigráns vett részt. A szervezet tiszteletbeli elnöke: Liselotta Funke, a nyugatnémet bundestagi bizottság külföldiekkel foglalkozó elnöke.

Készült: 3 pld.
Készitette: BJ

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 211.

Fordítás oroszból! Szigoruan titkos!

67/7-299/86 2

03.03

Ez év február 14-én Athénben 8 éves fiával együtt eltünt Gundarjev Viktor Petrovics, aki 1939-ben született, osztályvezetői főtanácsos, alezredes, a SZU Tengerhajózási Minisztériumának helyi képviseletén fedéssel dolgozott. Ugyanezen a napon, ugyanott eltünt Gromova Galina Nyikolajevna, szovjet állampolgár, 1945-ös születésü, a szovjet nagykövetség helyi iskolájának igazgatónője. Gundarjev tartózkodási helyét eddig nem sikerült felfedni.

Az előzetes adatok alapján feltételezhető, hogy Gundarjev áruló lett.

Amennyiben az MNK BM megfelelő operativ lehetőségekkel rendelkezik kérjük, nyujtson segitséget Gundarjev szökése körülményeinek és okának, valamint jelenlegi tartózkodási helyének tisztázásához.

1986.február 19.

N.A. Koszov vezérőrnagy

Készült: 1 pld-ban.
Forditotta: Sződi Sándor r.alezr.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Minősítés törlve!
2010 OKT 16

BM III/I.Csoportfőnökség Szigoruan titkos!

Ikt.szám:67/44-217/86

Fordítás oroszból!

BOGYE JÁNOS r. vezérőrnagy elvtársnak,
a BM III.Főcsoportfőnökség Helyettes vezetője

Kérésükre válaszolva moszkvai Központunk értesiti Önöket, hogy a Görögországból ez év februárban 14-én eltünt Gundarjev és fia semmilyen kapcsolatban nem voltak közös ügyeinkkel.

Az USA Külügyminisztériuma képviselőjének hivatalos nyilatkozata szerint Gundarjev és fia valamint Gromova szovjet állampolgár az Egyesült Államok területén tartózkodnak.

Amennyiben figyelemre méltó adatokat kapunk az üggyel kapcsolatban, tájékoztatjuk Önöket.

Budapest, 1986. március 4.

Tisztelettel:

/V.A.URZSUMOV/

Készült:2 pl.
Kapja: cimzett/irattár
Készitette:Sz.É.

Szám: 5396

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 405.

Forditás oroszból! Titkos!

Harangozó Szilveszter altábornagy Elvtársnak,
BM Miniszterhelyettese

Tisztelt Harangozó Elvtárs!

A SZU Állambiztonsági Bizottsága 1986. május 7-én kémtevékenység közben tettenérte és őrizetbe vette az USA moszkvai követségének egyik katonai attaséját SEITS ERIKET. Kémkedéshez szükséges anyagokat és felszereléseket találtak nála és koboztak el, amelyek egy, az amerikai hirszerzés által beszervezett szovjet állampolgárnak való átadásra voltak előkészitve: az amerikai speciális szolgálatoknak a SZU-val kapcsolatos hirszerzői hirigénye, konspirativ kapcsolatok szervezésével kapcsolatos utasitások és eszközök, speciális miniatür fényképezőgépek dokumentumok fotózására, amelyeket használati eszközökként, villanyborotvaként, tollbetétekként álcáztak, valamint nagyösszegü szovjet pénz a rejtéséhez szükséges övvel.
Rendelkezett egy hordozható diktafonnal is a beszélgetések illegális rögzitése céljából, amelynek mágneses szalagján megtalálták az ügynökkel folytatott beszélgetést.

Seitset a kémakció lefolytatásában aktivan segitette felesége - Ursula Seits -, aki környezetmegfigyelést végzett férjének a hirszerző akcióra történő érkezésekor és biztositotta a feltételeket a gépkocsiból való konspirativ kiszálláshoz.

A SZU KÜM tiltakozott az USA moszkvai nagykövetségén Seits jogtalan cselekedete ellen és persona non grata-vá nyilvánitotta.

Tisztelettel: N.Koszov

1986. V.20.
Készült: 1 pld-ban.
Forditotta: Sződi Sándor r.alezredes

SZIGORÚAN TITKOS
67/17-525/86.
2.
15,29.

Másolás tiltva!
2010 OKT 16.

OD-5396 967

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 406.

2. oszt.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-6. Osztály

Szigoruan titkos!
Különösen fontos!

67/9-2507/1986.

24. sz. pld.

2010 OKT 1

SZIGORÚAN TITKOS
67/57-934/16
06-12
2

Tárgy: Gorbacsov főtitkár magyarországi látogatása

F E L J E G Y Z É S

Az osztrák katonai hirszerzés Budapestről származó junius 5-i információi szerint az SZKP főtitkárának magyarországi tárgyalásain az alábbi témák szerepelnek:

I. Kétoldalu tárgyalások:

1. - Magyarország közvetitő szerepe a Varsói Szerződés és a Nyugat között;

   - a csernobili baleset következményei;

   - a VSZ álláspontja a SALT-II és az SDI, valamint a technológia- és a tőketranszfer kérdésében;

   - Magyarország és a Szovjetunió kapcsolata 30 évvel az 1956-os események után.

2. - A Magyar Néphadsereg védelmi hozzájárulásának növelése a Magyarországon állomásozó Déli Hadseregcsoport esetleges mennyiségi csökkentése esetén;

   - a Magyar Néphadsereg hozzájárulása a Szovjetunió "gyorsreagálásu erőinek" támogatásához;

   - a Magyar Néphadsereg átszervezése.

3. - A szovjet olajárak nivellálása világpiaci szinten;

   - a magyar nyersanyagok /bauxit, timföld stb./ árának kérdése;

   - a magyar élelmiszerszállitások rubel alapon;

   - a magyar gazdasági reform.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 216.

4. Az MSZMP főtitkára utódlásának kérdése.

II. A Varsói Szerződés csucstalálkozójának témái:

- A VSZ-tagállamainak részvétele a KGST 2000-ig szóló komplex programjában;
- a csernobili balesetből származó károk felmérése, a kérdéssel kapcsolatos biztonsági és politikai problémák;
- állásfoglalás a SALT és az SDI kérdésében folytatott amerikai politikát illetően; a Varsói Szerződés szervezetének erősitése;
- szovjet "gyorsreagálásu erők" létrehozása amerikai mintára; a VSZ-tagállamok logisztikai és katonai támogatása;
- a VSZ-tagállamok kapcsolatai a Nyugattal a technológiai kutatások terén.

Megjegyzés:

Az Osztrák Katonai Hirszerző Hivatal a fenti információkat "kitünőnek" minősitette. Megállapitotta: a magyar-szovjet legmagasabb szintü tárgyalások, valamint a VSZ PTT ülésének egybeesése arra mutat, hogy Magyarország meghatározó szerepet játszik a KGST gazdasági reformjai terén, valamint a Nyugattal való politikai kapcsolatok kérdésében.

/Az információ hiteles, fokozott védelmet igényel./

Budapest, 1986. junius 12.

Készült: 26 pld-ban
Készitette: N.J/Hné
Kapják: elosztó szerint!

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

2010 OKT 16

Sürgős!

BM III/I. Csoportfőnökség Szigoruan titkos!

Ikt. szám: 67/44-956/86. Fordítás oroszból!

BELÜGYMINISZTÉRIUM
száma: 67/57-1522
ideje: 86. X. 21
Melléklet: 1 db (lap)

B O G Y E JÁNOS r. vezérőrnagy elvtársnak,
a BM III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője

Központunk megfelelő alegységei megkezdték beszámolóik összeállitását arról az együttmüködésről, amelyet a szocialista országok biztonsági szerveivel folytattak az ellenség technikai eszközökkel végzett hirszerző tevékenységének ellensulyozására /visszaszoritására/. Ezért kérjük az Önök mielőbbi tájékoztatását mindazokról az esetleg meglévő uj információkról, amelyek az ellenséges speciális szolgálatok operativ-technikai felszereltségére vonatkoznak /a Központunk érdeklődésére számot tartó adatok jegyzékének keretén belül, amelyet 1984. májusában megküldtünk Önöknek/, valamint azokról, amelyek az adott területen megvalósitott és tervezett intézkedéseket tartalmazzák.

Előre is köszönjük ez ügyben nyujtott segitségüket.

Budapest, 1986. október 15.

Tisztelettel:

/V.A.URZSUMOV/

Készült: 2 pl/1 lap
Kapja : cimzett/irattár
Készitette: SzÉ/GyE

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 232.

BM III/I. Csoportfőnökség Szigorúan titkos!
67/34-60/87

Ikt. szám: 67/44-136/87. Fordítás oroszból!

2010 OKT 1

B O G Y E JÁNOS r. vezérőrnagy elvtársnak,
a BM III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője

Jack DOWNING /született 1940-ben a Hawai-szigeteken/ 1986. novembere óta a CIA moszkvai rezidense. Downing korábban a CIA hong-kongi /1969-1973/, pekingi /1980-1982/ és kuala-lumpuri /1982-1984/ rezidentúráin dolgozott.

Központunk Downing aktív feldolgozását tervezi. Ezért kérjük, tájékoztassanak bennünket az Önöknél Downingról meglévő adatokról. Különösen érdekelnek bennünket azok az adatok, amelyek Downing szocialista országok ellen ellenséges tevékenységére vonatkoznak.

Budapest, 1987. január 21.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
Iktatás: száma: 67/37-97/34
ideje: 1987. 01. 26.
melléklet:
Ügyintéző:
db (lap): 1

Tisztelettel:

/V.A.URZSUMOV/

Készült: 2 pl/ 1 lap
Kapja : címzett; irattár
Készítette: SzÉ/GyE

Szám: 5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Minősítés megszüntetve
2010 OKT 16

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-2.Osztály

SZIGORÚAN TITKOS!

67/52-568/87.03.17

Tárgy: szovjetellenes aknamunka

Dr.HÁRI KÁROLY r.ezredes elvtársnak,
BM III/II-11. Osztály vezetője

B u d a p e s t

Tájékoztatom osztályvezető elvtársat, hogy az MNVK-2. Csoportfőnökség hiteles információja szerint az Egyesült Államok Nemzetbiztonsági Tanácsa a Szovjetuniót lejárató akciók, kampányok tervezésére - szervezésére utasitotta a hirszerzés és a külügyminisztérium apparátusát.
Elsősorban olyan politikai, társadalmi körülmények, jelenségek felderitéséről van szó, amelyekben bizonyitható lenne a szovjet vezetés rosszhiszemüsége; illetőleg olyan jellegü akciókat kell szervezniük, amelyek meghirdetett politikájával ellentétes lépések megtételére kényszeritené a szovjet kormányt /pl.fellépés az ellenzékiek ellen, beavatkozás a kelet-európai államok belügyeibe, vagy gazdasági segitségkérésük elutasitása/.

Az ehhez hasonló eseteket a tömegtájékoztatási eszközök által nyilvánosságra hoznák.

/Napi operativ tájékoztatóban jelentettük./

Budapest, 1987. március 16.

Nagy Lajos r.alezredes
osztályvezető

Készült: 2 pld.
Készitette: HK/ST.
Nvtsz:...195-72.../87.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

E2U-5396

 Forrás: MNVK-2 001/42/87.o2.27.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 240.

2003. évi III. tv. 2§ (1) bek.
2010 OKT 16

Napi h. e.

BM III/I Csoportfőnökség

Szigoruan titkos!
Fordítás oroszból

Ikt. Szám: 67/44 - 844/87

67/57-1168
87 07 22 14 11

BOGYE JÁNOS r. vezérőrnagy elvtársnak
BM III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője

B U D A P E S T

Mellékelten megküldjük önöknek a "Felajánlkozókkal kapcsolatos munka néhány kérdéséről" összeállitott információnkat.

Figyelembe véve a felajánlkozókkal végzett munka jelentőségét, valamint azt, hogy e munkát az operativ tevékenység fontos irányának tekintjük, hálásak lennénk, ha e területen szerzett tapasztalataikat megosztanák velünk.

is méltják fel!

INFORMÁCIÓS HIVATAL
Nyilvánítva a 2003. évi III. tv. 2.§ (1) bek. alapján megszűnt.

Budapest, 1987. julius 17.

Tisztelettel

/LUCSIN V.I./

Készült: 2 pl/ 1 lap
Készitette: SzPné
Kapja: Utasitás szerint
Melléklet: 11 lap

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

2010 OKT 1

BELÜGYMINISZTÉRIUM Titkos!
III/I. CSOPORTFŐNÖKSÉG
67/44-844/87

/Fordítás oroszból!/

A FELAJÁNLKOZÓKKAL KAPCSOLATOS MUNKA NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL

A felajánlkozókkal kapcsolatos munka az egyik legélesebb terület a hírszerzés tevékenységében. Ebből a kontingensből gyakran kerülnek ki értékes dokumentumszerző ügynökök, de nem ritkán fűződnek hozzájuk súlyos kudarcok.

A felajánlkozókkal kapcsolatos munka sikerének egyik legfontosabb tényezője az, hogy az operatív munkatárs erkölcsileg és lélektanilag is készen álljon ezen feladat teljesítésére. Ez a készség több tényezőből áll össze. Ez egyben elméleti felkészültség, megelőző tapasztalat, az operatív munkatárs általános irányultsága a beszervezési sikerek elérésére, a kockázatvállalás készsége ezen cél elérése érdekében. Az erkölcsi-pszichológiai felkészültség elérésének egyik útja a konkrét operatív ügyek tanulmányozása, a munka során elkövetett hibák elemzése.

Általában ezek a hibák két csoportra oszthatók. Az egyik a félénkség, a másik a túlzott bizalom. Mindkettő egyformán káros, kellemetlen következményekkel járhat.

A félénkség a felajánlkozókkal kapcsolatos munkában az alábbi okokkal magyarázható.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Mindenekelőtt ebben mutatkozik a kontingens operatív értékének alábecsülése, illetve az a hibás szemlélet, hogy minden felajánlkozó vagy az ellenséges speciális szolgálatok tálalt személye, vagy pedig szélhámos.

Ez helytelen hozzáállás. Abból kell kiindulni, hogy ezen kontingensen belül természetesen találhatók ellenséges speciális szolgálati ügynökök és szélhámosok is, de vannak olyan felajánlkozók is, akikből értékes dokumentumszerző ügynökök válnak.

A felajánlkozókkal kapcsolatos munkában jelentkező fokozottabb kockázat nem abból adódik, hogy ez a kontingens tele van ellen- gynökökkel, hanem inkább abból, hogy a felajánlkózókkal a lehető legrövidebb időn belül át kell térni a konspirált kapcsolattartásra és alkalmazni kell az ügynöki munka teljes eszköztárát. Ezzel szemben a külföldiek más kategóriáival a kontaktus bizonyos ideig megmaradhat a hivatalos, vagy a félhivatalos kapcsolat szintjén, fokozatosan áttérve a konspirált alapra annak mértékében, ahogy világossá válik ennek operatív célszerűsége /hírszerző lehetőségek keletkeznek, megkezdődik az operatív információszolgáltatás, stb./.

A félénkség gyakran adódik abból, hogy az operatív munkatárs fél a véletlen lelepleződéstől. Abból indul ki, hogy ha többékevésbé részletesen kikérdezi a felajánlkozót indítékairól, ajánlatának lényegéről, munkahelyi körülményeiről, már ezzel is leleplezi magát operatív munkatársi minőségében. Ez pedig ellenséges speciális szolgálati provokációk, beszervezési kísérletek, sajtócikkek, stb. kockázatát jelenti.

Mindjárt meg kell jegyeznünk, hogy a kedvezőtlen ügynöki-operatív helyzettel rendelkező országok többségében az ellenség-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

nek gyakran van lehetősége ilyen publikációk megjelentetésének szorgalmazására, beszervezési kisérletek végrehajtására, akkor is, ha nem rendelkezik bizonyítékokkal arra vonatkozóan, hogy az adott operatív munkatárs a szocialista országok biztonsági szerveihez tartozik. Vagyis a felajánlkozóval való beszélgetés elutasítása még nem jelent biztosítékot a lelepleződéssel, vagy valamilyen ellenséges akcióval szemben.

Az operatív munkatársak félnek attól is, hogy ha a felajánlkozó az ellenséges speciális szolgálatok ügynöke, akkor azonnal realizálják a kapott értesüléseket, például cikket jelentetnek meg arról, hogy a felajánlkozót fogadó munkatárs hírszerző. Ez túlzottan leegyszerűsített megközelítés.

Ismeretes, hogy az ellenség, felajánlkozóként tálalva ügynökét, rendszerint hosszabb távú célokat követ. Arra törekszik, hogy a tálalt személyt az ügynöki hálózatba építse be. Ennek érdekében az ellenség olyan embereket válogat ki és készít fel, akik képesek a hírszerző bizalmába férkőzni, számunkre legendát állít össze, illetve olyan dokumentumszerű anyagokat készít, amelyeket a felajánlkozó tálalt személy átadhat. Ez terjedelmes, bonyolult munka. Ilyen ügynököt "egyszeri feladatra" használni ésszerűtlen lenne.

A felajánlkozó elsődleges kikérdezésétől való félelem azért sem indokolt, mert ha a felajánlkozó elég érdekesnek mutatkozik, a továbbiakban legtöbbször arra a munkatársra bízzák a vele való továbbfoglalkozást, aki az első beszélgetést folytatta le a felajánlkozóval. Ha ez a beszélgetés felületes volt, sok kérdést hagyott tisztázatlanul, akkor ezek feltárása ugyanarra a munkatársra marad, de most már nem a korábbi kedvező feltételek mellett, hanem a bonyolult városi körülmények között. Ezért a

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

felajánlkozót fogadó munkatársnak biztosnak kell lennie abban, hogy az első beszélgetésen mindent megtett a felajánlkozó valódi szándékának, tényleges hírszerző lehetőségeinek feltárása érdekében, ellenkező esetben maga fizeti meg az első beszélgetésen tanúsított félénkség árát.

Végezetül a felajánlkozókkal kapcsolatos munka soha sem ad 100 %-os garanciát. A kockázati elem elkerülhetetlenül jelen van bármilyen operatív intézkedésben.
Nem lehet arra számítani, hogy a felajánlkozó úgy is kikérdezhető, hogy eközben ne észlelje a hírszerző lehetőségei iránti érdeklődést, vagyis hogy ne érzékelje a munkatárs hírszerzési érdekeltségét, szakmai felkészültségét.

A félénkségnek van egy másik oka is. Ez pedig a félelem attól, hogy a túl részletes kikérdezés a bizalmatlanság látszatával sérti a felajánlkozót. A munkatárs őszintén félhet attól, hogy a felajánlkozót elriasztja és ezzel esetleg egy értékes forrás megszerzésének lehetőségét szalasztja el.

Ezzel kapcsolatban bizonyossággal állítható, hogy az igazi felajánlkozó nem megy el. A velük kapcsolatos munka tapasztalatai azt mutatják, hogy így csak az olcsó szélhámos viselkedik, amikor rájön, hogy trükkje "nem jött be" és nem jut hozzá könnyen szerzett pénzhez.

A valódi felajánlkozó rendszerint hosszas latolgatás, a várható kockázat mérlegelése után dönt arról, hogy felkeresse-e az adott szocialista ország külképviseletét. Az ilyen ember számára az üres kézzel távozás egyet jelent azzal, hogy feleslegesen tette ki magát kockázatnak, nem tudja kielégíteni azon szükségleteit, amelyek arra indították, hogy felkeresse az adott szocialista külképviseletet, s mindezt tetézi élete

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 266.

végéig az attól való rettegése, hogy cselekedetét esetleg rögzítették. Ez különösen igaz olyan személyekre, akik titkos anyagokhoz férnek hozzá és akikre meghatározott korlátozó előírások érvényesek.

A gyakorlatban előfordult, hogy egyes felajánlkozók próbáltak nyomást gyakorolni az operatív munkatársakra arra való hivatkozással, hogy "tudnak ők magukuak szót értő partnert, jobb vásárlót is találni." Hasonló esetekben nyugodtan el kell magyarázni a felajánlkozónak, hogy más partner nincs és nem is lesz. A fogadó ország hatóságainak az ő anyagai nem kellenek, más szocialista országok külképviseletein pedig nem állnak szóba vele, mert mire odaér, már tudni fogják, hogy ő komolytalan, gyanús személy. Ez a legvégső lépés, de szükség esetén élni kell vele, kombinálva ezt a szigorú hozzáállást a lényegről való nyílt beszélgetés megkezdésére tett jószándékú javaslattal.

Gyakorlati szempontból igen fontos, hogy az operatív munkatárs a felajánlkozóval folytatott beszélgetés során legyen ura a helyzetnek. Hiszen éppen a felajánlkozónak kell meggyőznie a hírszerzőt arról, hogy a felajánlott együttműködés hasznos lesz a hírszerző számára. A hírszerző pedig jogosan követelheti a felajánlkozó őszinteségének bizonyítékait. A felajánlkozó értésére kell adni, hogy a hírszerző döntése attól függ, mennyire becsületesen és átfogóan ismerteti a lehetőségeit és perspektíváit, mennyire reálisan viszonyul az esetleges együttműködés feltételeihez.

Ilyen összefüggésben erősen megkérdőjelezhető az a gyakorlat, hogy a felajánlkozóval való beszélgetés lefolytatását bevont személyre bizzák. Egyes esetekben ez indokolt lehet, amikor pl.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 267.

az operatív munkatársak közül senki nem beszéli a felajánlkozó anyanyelvét. A bevont személyre bízható a szocialista országok külképviseleteihez forduló személyek elsődleges "szűrése", de a szolgálatait konspirált alapon felajánlókkal a beszélgetést mégis csak operatív munkatársnak kell lefolytatnia, miután a bevont személytől nehezen várható el az az erkölcsi-pszichológiai és szakmai felkészültség, ami ilyen esetekben szükséges.

A másik, gyakran súlyos következményekkel járó komoly hiányosság a túlzott bizalom.

Ennek leggyakrabban az az oka, hogy az operatív munkatárs nem eléggé ismeri, miként használja ki az ellenség a felajánlkozók csatornáját az ügynöki hálózatba történő beépüléshez, de néha magyarázható azzal is, hogy az operatív munkatárs szakmai felkészültsége nem megfelelő szintű.

A legelterjedtebb hibák közé tartozik a felajánlkozó által kínált anyagok fontosságának túlbecsülése. Az operatív munkatárs ilyen esetekben tisztán formális jegyekből, pl. titkos minősítési jelzésekből /katonai dokumentumok esetében gyakori/, vagy az anyag tematikájából /főleg a műszaki-tudományos hírszerzés vonalán/ indul ki.

Természetes dolog, hogy első látásra nehéz megítélni az anyagok tényleges titkossági fokát, azok gyakorlati hasznosságát. Ezt a nehézséget az ügy operatív oldalának feltárásával kell ellensúlyozni.
Nagyon fontos mélyrehatóan elemezni azokat az indítékokat, amelyek arra ösztönözték a felajánlkozót, hogy az adott szocialista ország külképviseletéhez forduljon, végigkövetni azt a folyamatot, ahogyan erre az elhatározásra jutott, amiért ezt a helyet

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

választotta ki a felajánlkozásra és nem mást. Nagyon fontos tisztázni a felajánlkozó munkahelyén belüli rendet, azt, hogy milyen megelőző munkát végez ott a biztonsági szolgálat, ezen szolgálat tagjai kozül kiket ismer személyesen, vagy beosztásából, hogyan .épül fel a titkos ügykezelési rendszer, melyek annak gyenge pontjai, hogyan szerezte meg a felajánlkozó a kínált anyagokat és milyen módon kíván a jövőben az újabb anyagokhoz hozzájutni, milyen lépéseket tesz saját biztonsága érdekében. Végezetül tisztázni kell azt, miként akarja a felajánlkozó felhasználni a hírszerzőtől kapott pénzt, egyáltalán milyen mértékű ellenszolgáltatásra gondol konkrétan.

Rendszerint a becsületes együttműködésre törekvő felajánlkozó a legjobb tudása szerint, a szocialista hírszerzéssel való együttműködés átgondolt elhatározása alapján válaszolja meg ezeket a kérdéseket. Igen ritkán fordul elő, hogy a felajánlkozó nem hajlandó nyilatkozni inditékairól, vagy közölni adatait, ismertetni a munkahelyi körülményeit, de ez még egyáltalán nem jelenti azt, hogy tálalt személyről van szó. Néha, de elég ritkán előfordul, hogy ilyen felajánlkozóval kell dolgozni, ha az általa szállított anyagok értéke vitathatatlan.

A felajánlkozó megbízhatóságáról hozott döntésben meghatározó szerepet játszik személyiségének, indítékainak, magatartási vonalának értékelése. Az általa átadott információs anyagok értéke ebben a kérdésben alárendelt jelentőséggel bír. Azt a kérdést, hogy szükséges-e a felajánlkozóval a kapcsolattartást konspirált alapokra áthelyezni, az operatív helyzetből kiindulva kell eldönteni, s ilyen szempontból az anyagok értéke csak egyik tényező a sok közül.

Szükséges hangsúlyozni, hogy a felajánlkozó fogadása - stressz helyzet, nemcsak a külföldi személy, hanem az operatív munkatárs

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 269.

számára is, függetlenül tapasztalatától. Minden ilyen helyzetnek megvannak a maga sajátosságai, minden szempontot előre figyelembe venni lehetetlen. Nehezen kerülhető el, hogy ne csúszszanak be hibák a beszélgetés során. Ilyen összefüggésben különösen fontos utólag elemezni a rezidentúrán és a Központban a felajánlkozó jelentkezésének körülményeit és a vele lefolytatott beszélgetést.

Tömören a felajánlkozóval kapcsolatos munka taktikájának alapvető szempontjai az alábbiak szerint fogalmazható meg az operatív munkatársak számára, mintegy útmutatóként.

1. A felajánlkozót fogadva legyél a helyzet ura. Ne feledd, ő ajánlja fel szolgálatait. Ő köteles meggyőzni téged az együttműködés hasznos voltáról. A te dolgod a kétkedés, a bizonyítékok követelése. Ne élj vissza az illetéktelenségre hivatkozással, ne legyél csupán "közvetítő" - ez megingatja a tekintélyedet.

2. Az első beszélgetés során igyekezz kimerítő ismereteket szerezni a felajánlkozó személyiségéről, indítékairól, munkahelyi körülményeiről és hírszerző lehetőségeiről. Ne feledd, hogy az első beszélgetésen tanúsított félénkségért neked, vagy elvtársaidnak kell fizetni, amikor a találkozók már a városban zajlanak le.

   Ne siess leleplezni magadat, mint hírszerző. Az életrajzról, a munkahelyi körülményekről és az indítékokról lehet kérdezősködni fedő pozicióból is. De ne feledd, hogy a felajánlkozó hírszerző lehetőségeit nem lehet mélyebben megismerni anélkül, hogy saját hírszerző érdekeltséged ne mutatnád ki.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

4. Ne vidd túlzásba a találkozásokat külképviseleti objektumokban. Gondoskodj előre a városi konspirált kapcsolattartás biztonságos feltételeiről. A külképviseleten való ismételt találkozó az első beszélgetés hiányosságaira utal.

5. Tegyél különbséget a felajánlkozó biztonságáért mutatott valódi és színlelt aggodalma között. Ne siess legendát adni neki, hagyd, hogy először ő nyilatkozzon.
Tudj hallgatni és pontos kérdésekkel a megfelelő mederbe terelni a beszélgetést. Vesd össze kijelentéseit a gyakorlati cselekedeteivel.

6. Ne siess konkrét anyagok megszerzésére feladatot adni, először tisztázd, mihez juthat hozzá a felajánlkozó ténylegesen. Először csak olyan anyagokat kérj, amiket ő nevez meg.

7. A kapcsolatait érintő beszélgetés során ne a rokonok és ismerősök iránt érdeklődj, hanem kérdezz a kollégákról, a főnökökről, a beosztottakról, feladataikról és jellemvonásaikról. Ne feledkezz meg az ellenséges elhárításról. Tisztázd, hogy az egyes anyagok hogyan kerültek hozzá, milyen korlátozások vannak érvényben felhasználásukkal kapcsolatban, miért kerültek a felajánlkozóhoz, hogyan kapcsolódnak munkaköréhez.

8. A felajánlkozó nem minden hazugsága bizonyítja a tálalást. A hazugságot ne az életrajzban, vagy a munkahelyi körülmények leírásában keresd, hanem az indítékokban, a hírszerző lehetőségekben, a feladatok végrehajtásának körülményeiben.

9. Ne hagyatkozz a külső benyomásokra, de rögzítsd a reakciókat. Stressz helyzetben az emberek különböző módon viselkednek. Egyesek szétszórttá válnak, mások szemrebbenés nélkül hazudnak. Nemcsak a tálalt személyek, hanem a becsületes felajánlkozók is. A fontos a válasz tartalma és nem annak tónusa.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

10. Vedd figyelembe a felajánlkozó véleményét a munka szervezésével és a kapcsolattartással összefüggésben, de elvi kérdésekben ne engedj. Nem ő az első, aki erre szánta el magát, de ő először teszi ezt, mögötted viszont a kollektív bölcsesség áll.

11. Ne túlozd el a hosszabb távra szóló együttműködési nyilatkozat aláírásának jelentőségét. Ne elégedj meg azzal az ígérettel, hogy majd gondolkodik az anyagok megszerzésének módjairól, a hírszerző lehetőségek bővítéséről. Kényszerítsd a felajánlkozót, hogy ezekről a kérdésekről feltétlenül hangosan gondolkodjon a beszélgetés során.

12. A jó felajánlkozó sokba kerül, de ez még mindig olcsóbb, mint ugyanilyen forrás kiépítése hagyományos módon. Ne a kockázatért, hanem a teljesítményért fizess neki. Ne feledkezz meg a jövőről. Ne anyagokat vásárolj, hanem információforrást építs ki.

13. Ne becsüld túl az ellenség anyagok átadásából eredő kárát. Ne feledd, hogy a tálalt személy beépítése szintén a nemzetbiztonság biztosításának egyik módszere. Ezen cél elérése érdekében az ellenség kész időszerű anyagokat is átadni.

Ne feledd, hogy az anyagok értéke csak egy érv a sok közül a forrás megbízhatósága javára. Az ellenség könnyebben tud adni értékes anyagokat a tálalt személynek, mint hibátlanul kidolgozni a magatartási vonalat, vagy áttekinteni a kérdéseinkre adandó összes választ.

Rögzítsd a beszélgetést operatív technikai eszközön és szó szerint írd le a felvétel anyagát. Küldd meg a beszélgetés szövegét az elemző-értékelő jelentéssel együtt a Központ-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

nak. Kerüld az általános megfogalmazásokat, az érzelemvezéreltséget a jelentésben, csak a tényeket közöld, a következtetések maguktól adódnak.

N° 951

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-6. Osztály

Szigorúan titkos!
Különösen fontos!

67/9-3998./1987.

16. sz. példány

Tárgy: A Szovjetunió elleni ideológiai diverzió egyes kérdéseiről

F E L J E G Y Z É S

A Szovjetunióban végbemenő társadalmi-gazdasági átalakulások arra késztették a nyugati titkosszolgálatokat és az ideológiai diverzióval foglalkozó szervezeteket, hogy fellazító tevékenységük taktikájában és módszereiben változtatásokat hajtsanak végre. Ennek megfelelően arra törekednek, hogy a propagandában kétségeket támasszanak a marxizmus-leninizmus elveinek alkalmazhatósága és az SZKP XXVII. kongresszusa határozatainak megvalósíthatósága iránt. Lejáratni igyekeznek a szocializmus építésének szovjetunióbeli tapasztalatait az állítva, hogy a szovjet társadalom szocialista módszerekkel nem képes a "peresztrojka" megvalósítására.

E tevékenységük folytatásához - legális ellenzéki gócok létrehozásával - új szervezeti kereteket próbálnak teremteni. Elképzelésük szerint rájuk hivatkozva lehetne "tényanyagot" produkálni az emberi jogok "megsértéséről". Ezt a célt szolgálta az FBI egyik akciója is: a korábban Nyugatra távozott volt szovjet állampolgárok egy része hazatérésük után ismét kiutazott és nyugati tömegtájékoztatási eszközöknek szovjetellenes kijelentéseket tett.

Több jel arra utal, hogy az emberi jogok védelme címén folytatott propagandakampány erősödésével lehet számolni. A Nyugat már nemcsak egyes ellenzéki személyek, hanem egész társadalmi és etnikai csoportok (hívők, zsidók, németek stb.) "védelmében" is fellép. Egyre gyakrabban hangoztatják, hogy a szovjet törvények egy része sérti az emberi jogokkal foglalkozó nemzetközi szerződések előírásait. A politikai elítéltek számára teljes amnesztiát és ügyük felülvizsgálatát követelik.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Az amerikai konzervatív beállítottságú Heritage Foundation 1987 február 10-i jelentése, valamint a külügyminisztériumnak az emberi jogok betartásával foglalkozó február 23-i dokumentuma hangsúlyozza, hogy az Egyesült Államoknak folytatnia kell a szovjetunió bírálatát az emberi jogok megsértéséért.

Az NSZK-ban "Keleti Fórum", Franciaországban "Szabadság Alap", az Egyesült Államokban "Örmény Politikai Elítéltek Védelmi Bizottsága" néven uj szovjetellenes szervezeteket hoztak létre.

[illegible]i országok azt tervezik, hogy 1989-re felállítják az "emberi jogokkal kapcsolatos információk nemzetközi tájékoztatási bankját", amelynek adatait a tömegtájékoztatási eszközök rendelkezésére bocsájtják.

A Szovjetunió és a többi szocialista ország elleni ellenséges propagandatevékenység irányítását az Egyesült Államok Tájékoztatási Hivatala (USIA) végzi. Mind az amerikai törvényhozás, mind a kormány szükségesnek tartja az USIA tevékenységének kiszélesítését. A szenátus külügyi bizottságának egyik értékelése hangsúlyozza, hogy a Hivatal tevékenysége a leghatékonyabb módszer a világ közvéleményének befolyásolására, az amerikai rendszer és politika híveinek gyarapítására. Az USIA szorosan koordinálja tevékenységét a Pentagonnal és a State Departmenttel, továbbá az ideológiai diverzióval foglalkozó szervezetekkel, a kelet-kutató intézetekkel és az amerikai titkosszolgálatokkal. Az USIA költségvetése 1984-ben 700 millió dollár, 1985-ben és 1986-ban évi 973,6 millió dollár volt, 1987-re pedig 1.154 milliárd dollárt irányoztak elő.

Gyorsított ütemben folyik a SZER és a Szabadság Rádió igen korszerű berendezésekkel felszerelt 22 új studiójának üzembe helyezése. Az adások erősségét növelték. Befejezéséhez közeledik a közép-ázsiai szovjet köztársaságok felé sugárzó átjátszó berendezés modernizálása. Magas frekvenciájú műholdas relérendszer alkalmazásával igyekeznek az adások zavarását kiküszöbölni. A két rádióállomást olyan technikai eszközökkel látták el, amely közvetlen tv-adást is lehetővé tesz a Szovjetunió és a többi európai szocialista ország felé.

A SZER-nél és a Szabadság Rádiónál folytatódik az átszervezés és a káderezése. Döntést hoztak, hogy ezentúl nem alkalmaznak volt szovjet állampolgárt, csak Nyugaton született orosz származású személyeket.

A két rádióállomás közvetlen irányítását végző bizottság (Board for International Broadcasting) és a State Department szakértői jelenleg uj rendelkezéseket dolgoznak ki a SZER és a Szabadság Rádió műsorára és szervezetére vonatkozóan. A vezető témák az elkövetkező időben főleg "az emberi jogok szovjetunióbeli megsértése" és "a szovjet gazdasági nehézségek" lesznek. Adásaik többsége szorosan kapcsolódik majd a

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulójához. Törekedni fognak a környezetvédő mozgalmak tevékenységének népszerűsítésére is. A SZER és a Szabadság Rádió valamennyi stúdióját utasították, hogy gyűjtsenek anyagokat a Szovjetunióban a környezetvédelem jelszavával szervezett "bármilyen tiltakozásról".

A reakciós balti emigrációs csoportulások vezetői azt tervezik, hogy a nyugati titkosszolgálatok segítségével önálló nemzetiségi rádióállomást létesítenek.

A szovjetellenes programok egyik fő módszere a vallásos, nacionalista és más ehhez hasonló anyagok elkészítése külföldön és bejutásuk a Szovjetunióba. Különösen aktív szerepet játszik ebben a Népi Munkásszövetség nevű szervezet. Az anyagok nagy részét az ifjúságnak szánják. A Pravoszláv Ügy Társasága nevű emigráns szervezet "Levél a hazai orosz ifjúsághoz" címmel rendszeresen röplapot készít és juttat be a Szovjetunióba. A reakciós balti emigráns vezetők kezdeményezésére a litván, a lett és az észt nacionalista központok röplapokon felhívást intéznek a szovjet fiatalokhoz, hogy tagadják meg a katonai szolgálatot a szovjet hadseregben és ne vegyenek részt az afganisztáni internacionalista segítségnyújtásban.

Az ellenséges propaganda terjesztésében egyre inkább felhasználják a video- és számítástechnika, valamint a hírközlés legújabb vívmányait. 1987 elején például a Poszev című ellenzéki folyóirat egyik számát 3x4 cm nagyságú mikrofilmen készítették el. Ukrán és balti nacionalista emigráns központok tárgyalásokat folytatnak a francia Video Contact céggel arról, hogy közösen készítsenek videofilmeket a Szovjetunió történetéről.

A titkosszolgálatok és a fellazítással foglalkozó ideológiai központok az utóbbi időben növekvő figyelmet fordítanak arra, hogy a mélyen konspirált szovjetellenes illegális szervezetek mellett legális "társadalmi és politikai ellenzéket" is teremtsenek a Szovjetunióban. A Népi Munkásszövetség és a Poszev 1986 novemberében New Yorkban tartott konferenciáján feladatul tűzték ki az "elvbarátok szervezetének létrehozását a Szovjetunióban". A feladat végrehajtásával a nemrégen felállított Orosz Kutatási Alapot bízták meg, amely a Szovjetunióban kiépítendő hálózata segítségével propagandaanyagokat gyűjt. Ezek felhívják a figyelmet a szovjet társadalmi-gazdasági élet negatív jelenségeit bíráló publikációk szerzőire abból a célból, hogy megnyerjék őket a szervezetükkel való együttműködésre.

A nyugati titkosszolgálatok és az ideológiai diverziós központok összekötők és futárok útján tartják a kapcsolatot a szovjetunióbeli illegális és féllegális ellenzéki szervezetekkel, csoportokkal. Többségük jól beszéli az orosz nyelvet, hamis útlevéllel utaznak. Korszerű technikai eszközeik lehetővé teszik, hogy nagy mennyiségű információt rejtve, s esetleg rejtjelezve is magnókazettán vagy mágneslemezen a határon átjuttassanak.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A Szovjetunióban működő ellenséges elemek különböző külföldi közvetítő cégek vagy személyek útján anyagi támogatást, illetve modern technikai, hírközlő eszközökket kapnak. Előfordul, hogy a többi szocialista ország területét átadóhelyként használják fel. A postai szolgálatot szintén igénybe veszik pénz- és csomagküldésre.

(Az információ a szovjet társszervtől származik)

Budapest, 1987. szeptember 16.

Készült: 19 pld-ban
Készítette: Sz.Z./Sz.V.
Kapják: elosztó szerint!

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 249.

BM III/I.Csoportfőnökség Szigoruan titkos!
67/34-820/87

2010 OKT 16

Ikt.szám:67/44-1100/87 Forditás oroszból!

B O G Y E JÁNOS r.vezérőrnagy elvtársnak,
a BM III.Főcsoportfőnökség helyettes vezetője

Esetleges operativ felhasználásra mellékelten megküldjük önöknek "Az USA CIA szovjet és kelet-európai osztályának szervezeti strukturája, munkájának formái és módszerei napjainkban" c. információs-elemző anyagunkat, melyet a szovjet delegáció adott át a magyar külső elháritásnak a f. év szeptember 28-október 1. között Budapesten folytatott tárgyalásokon.

Szolgálatunk köszönettel fogadná a CIA és a többi ellenséges speciális szolgálatok munkájának korszerü formáit és módszereit feltáró esetleg rendelkezésükre álló információkat.

Melléklet: 10 lap

67/57-1584/8 1+10
1987.10.30.

Budapest, 1987. október 27.

Tisztelettel:
/V.A.URZSUMOV/

Elmélő anyag USA-5390

Készült: 2 pl/1 lap
Kapja:cimzett/irattár
Készitette:Szű/GyE

ÁBTL-5396

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 274.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

2010 OKT 16

BM III/I. Csoportfőnökség Szigoruan titkos!

Melléklet a 67/44-1100/87 sz. átirathoz Fordítás oroszból!

A CIA szovjet és kelet-európai osztályának szervezeti felépítése, munkájának módszerei és formái napjainkban

A CIA kelet-európai szocialista országok elleni tevékenységében egyértelmüen tapasztalható, hogy a politikai stabilitással, a pártok és az állami vezetés helyzetével összefüggő problémákban igyekszik mélyreható, sokoldalu hirszerző munkát végezni. Az ellenség rendkivüli mértékben fokozta erőfeszitéseit a legfelső szinten hozott döntésekre és a tervbe vett külpolitikai intézkedésekre vonatkozó információk megszerzése érdekében. Az ellenség kiterjedt felforgató tevékenysége elsősorban a nacionalizmus és a szovjetellenesség felszitására, a társadalmi alapelvek szétbomlasztására, a szocialista országok egységének megbontására irányulnak, valamint arra, hogy az egyes szocialista országokat fokozatosan elszakitsák a szocialista tábortól. Az e téren végzett tevékenység differenciáltan folyik az egyes országok fejlődésének alapvető tendenciáinak, továbbá a helyzet jellemző konkrét részletek figyelembe vételével.

Belpolitikai tekintetben igyekeznek különféle "problémákat" szitani, /"hiányzik a kölcsönös bizalom a kormány és a lakosság, a kommunista párt és a nép között", "növekszik a disszidálások száma"/, és ezáltal aláásni a szocialista társadalom erkölcsi-politikai egységét, felnagyitják a gazdasági nehézségeket és azokat ugy állitják be, mint a szocialista gazdálkodás állandó kisérő-jelenségeit, egyes országok helyzetét "viszonylag stabilnak", másokét "egyenesen katasztrofálisnak" tüntetik fel. A CIA szakemberek értékelése szerint Magyarországon, Bulgáriában és Csehszlovákiában a legstabilabb a helyzet, ezért - véleményük szerint - ezekben az országokban kicsi a valószinüsége a "lengyel események megismétlődésének". "Különösen nehéz belpolitikai helyzettel" jellemzik Lengyelországot, Romániát és az NDK-t. A felforgató tevékenység megszervezésében fontos szerepet tölt be a szovjet és kelet-európai osztály, mely az alábbiakra összpontositja erőfeszitéseit:

- széles körü propaganda kampányok megszervezése a szocialista országok kül-, és belpolitikájának diszkreditálása céljából;

- a Varsói Szerződés kompromittálása a nemzetközi közvélemény előtt;

- a szocialista országok külföldi intézményei és delegációi munkájának megnehezitése, az általuk rendezett megmozdulások befolyásának csökkentése a közvélemény és a fogadó országok intézményei előtt;

Törlés az eredeti iraton!

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

- a szocialista országok állampolgárainak beszervezése, az a törekvés, hogy ne térjenek vissza hazájukba;

- rendszeres kémhisztéria-kampányok ösztönzése a szocialista országok biztonsági szervei ellen;

A szovjet és kelet-európa osztályon jelenleg 12o munkatárs dolgozik. Szervezeti szempontból az osztály 3 operativ és 4 funkcionális egységből áll, melyek szekciókra oszlanak. A közvetlenül a szocialista országok területén folytatott hirszerzést a belső akciókért felelős alosztály irányitja, mely négy szekcióból áll: a/ Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország; b/ a balkán országok; c/ Szovjetunió; d/ az NDK. A szocialista országok állampolgáraival kapcsolatban a szocialista országok határain tul folytatott munkát a harmadik országok pozicióiból végzett akciókért felelős alosztály irányitja, mely öt főbb regionális szekcióból áll. A ~~lebonyolitott~~ akciók ellenőrzését és a megszerzett anyagok feldolgozását végző alosztály a szovjet és a kelet-európai szekciót foglalja magába.

Az osztály funkcionális egységeihez tartozik az osztályvezető apparátusa, mely a technikai részt és az idegen nyelvtudást biztositja, felel a tervezésért, az információk nyilvántartásáért és az ügyrendért, felügyeli az adminisztrativ és személyzeti részlegek, valamint a biztonsági kérdésekért, a valuta-, és pénzügyi eszközökért felelős részlegek munkáját, az információs dokumentumok nyilvántartását, valamint felel a különböző információk és feladatok előkészitéséért, beleértve a szocialista országok nyelvén készült anyagok előkészitését.

Az osztály főbb funkciói az alábbiak:

- a Szovjetunióról és a ~~többi~~ szocialista országokról szóló hirszerző és elháritó jellegü információk megszerzése;

- ügynöki hálózat kiépitése a szocialista állampolgárok köréből;

- hirszerzés a szocialista országokban;

- az operativ csoportfőnökség ~~földrajzi~~ osztályai által lebonyolitott, a szocialista országok ellen irányuló operativ akciók koordinálása.

Az utóbbi években sok birálat érte a CIA tevékenységét, több ügy került napvilágra, ezért az amerikai hirszerzés, ~~ezen belül a szovjet és kelet-európai osztály~~ komoly figyelmet szentel a munka formáinak és módszereinek korszerüsitésére, ~~ide tartozik többek között~~ a felhasznált erők és eszközök optimális ~~arányának meghatározása. A CIA~~ képviselői több alkalommal hangsúlyozták,

Törlés az eredeti iraton!
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Törlés az eredeti iraton!

hogy az ügynöki hálózat szerepe a müszaki hirszerzéshez viszonyitva nem csökken, mivel a müszaki hirszerzéstől eltérően az ügynöki hálózat lehetőséget nyujt arra, hogy kifürkészték az emberek terveit és szándékait, ezáltal pedig előre meg lehet határozni az események alakulását. Ezért került előtérbe az a tendencia, hogy az erőfeszitéseket a szocialista országok párt-, és állami apparátusaiba, a gazdasági és tervezési intézményekbe, a nagyobb tudományos kutatóközpontokba, valamint az állambiztonsági szervekbe való beszivárgásra összpontositják. A szovjet és kelet-európai osztály feladata napjainkban a szocialista országok állampolgárainak beszervezése azzal a céllal, hogy ezáltal hatékony ügynöki hálózatot alakitsanak ki a szocialista országokban.

Egy szocialista ország állampolgárának a beszervezését a CIA-n belül a legnagyobb eredménynek tekintik és a legnehezebb operativ akciók közé sorolják. A szocialista országok állampolgárait beszervezés tekintetében a "legnehezebb célszemélyek" kategóriájába sorolják. A CIA minden rezidenturája köteles állandóan tanulmányozás és feldolgozás alatt tartani a szocialista országok állampolgárait és felderiteni közölük a beszervezésre alkalmas személyeket. Ezen a téren a legapróbb sikereket is magasra értékelik a CIA-n belül. Az e téren konkrét sikereket elért hirszerzőt automatikusan magas jutalomban részesitik, általában elő is léptetik. A beszervezés terén elsősorban a szocialista országok biztonsági szerveinek munkatársai iránt tanusitanak érdeklődést.

A CIA az utóbbi években fokozott érdeklődést tanusit a szocialista országok külképviseletein dolgozó müszaki személyzet tanulmányozása és beszervezése iránt, mivel az a véleményük, hogy ezt a kategóriát a legalkalmasabb kisegitő ügynökként felhasználni a szocialista országok intézményeinél elhelyezett operativ technika felállitásakor. Napjainkban nagy jelentőséget tulajdonitanak az e téren végzett munkának. A CIA véleménye szerint az operativ technika segitségével megszerzett információk a legmegbizhatóbbak, mig az ügynököktől származó értesüléseket egyéb forrásokból ellenőrizni kell. Ez a koncepció az utóbbi időben egyre népszerübbé válik.

A szocialista országok állampolgáraival kapcsolatos beszervezés során az amerikai hirszerzők az alábbi főbb nehézségekbe ütköznek: a szocialista országok munkatársainak ideológiai elkötelezettsége, a szocialista képviseletek kiváló elhárító biztositása, a szocialista állampolgárok viselkedésének szigoru ellenőrzése.

Az amerikai hirszerzők állandó tanulmányozás alatt tartják a szocialista országok állampolgárait, igyekeznek sebezhető pontokat felfedezni bennük. A CIA véleménye szerint az ügynököket

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 277.

a kormánypolitikát ellenző személyek körében kell keresni. Szerintük ezek az emberek megbizhatóbb és hübb ügynökökké válnak, mint azok, akiknél az anyagi szempontok dominálnak. Az az ember, aki őszintén bizik abban, hogy ügynöki tevékenysége magasrendü célokat követ, nehezebben válik beszervezhetővé az ellenség számára. Ugyanakkor kevésbé valószinü, hogy lelkiismeretfurdalása támad, és ennek következtében idegi problémái lesznek, ami nem ritka az ügynöki munkában.

Ugyanakkor az amerikaiak egyértelmüen érdeklődnek azok iránt is, akikre a külföldi tartózkodás bomlasztóan hat, akiket erősen befolyásol az életkörülményekben tapasztalható eltérés, akiket erősen csábit az a lehetőség, hogy külföldön minden ujhoz hozzájuthatnak, akiket elkábit a nyugati életforma. A vagyongyüjtés, a hatalmas árubőség, a szórakozási lehetőségek következtében egyesek megsértik a viselkedési normákat, visszaélnek bizonyos dolgokkal, ami megfelelő beszervezési alap a CIA számára.

A CIA jól müködő figyelőrendszert alkalmaz a szocialista országok külföldön dolgozó állampolgáraival szemben. A feldolgozás első lépéseként a Langley-i főhadiszálláson lévő számitógép memóriája segitségével a célszemélyt ellenőrzik nyilvántartásukban. A rendelkezésre álló adatokat a rezidenturákra küldik. A rezidentura ezalatt az összes rendelkezésre álló eszközt bevetve folytatja a célszemély tanulmányozását. A szükséges anyagok megszerzésére általában a rezidentura munkatársait, ügynököket és bizalmi kapcsolatokat használnak, akiknek alkalmuk van arra, hogy személyesen is találkozhassanak a célszeméllyel vagy saját ismerőseiken keresztül óvatosan megpróbálnak értesüléseket szerezni a célszemély származásáról, családjáról, viselkedéséről, szüleiről, képzettségéről, hivatali és társadalmi munkájáról, jellemvonásairól, közeli baráti köréről, munkatársaival való kapcsolatairól, házaséletéről és még sok egyéb adatról. Ezután figyelés utján próbálnak megismerkedni kapcsolataival, életmódjával, szokásaival, életszemléletével. Ha a feltételek lehetővé teszik, lehallgatótechnikát helyeznek el munkahelyén, lakásán, vagy személygépkocsijában.

A különböző forrásból származó adatokat pszichológusok elemzik, akik összefoglalják a célszemély erkölcsi és pszichológiai tulajdonságait és javaslatot tesznek esetleges beszervezésére.

A rezidentura kiemelt figyelmet szentel annak, hogy kideritsék, nem az ellenség által tálalt személy, kettős ügynök, vagy provokátor a célszemély.

Az előzetes tanulmányozás után a rezidentura határozatot hoz arról, hogy egy amerikai hirszerző közvetlen kapcsolatba lép a célszeméllyel. A kapcsolatfelvételre bármilyen hivatalos, vagy nem hivatalos ürügyet felhasználnak. Erre a célra előszere-

Törlés az eredeti iraton!

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Törlés az eredeti iraton!

tettel alkalmazzák a különböző társadalmi és protokoll-rendezvényeket, előre eltervezett helyzeteket alakitanak ki, operativ kombinációkat folytatnak. Az első beszélgetések alatt igyekeznek minél több adatot összegyüjteni az un. "alapjellemzés" összeállitásához. ~~A politikáról folytatott beszélgetésből~~ megpróbálnak tájékozódni a célszemély ideológiai és politikai meggyőződéséről. ~~Az amerikai hirszerző igyekszik megállapitani, milyen mértékben "dogmatikus" a célszemély, milyen a közérzete, mi a hobbija, mik a gyenge pontjai /alkoholfogyasztás, a nőkhöz és pénzhez való viszonya stb./.~~ A további tanulmányozás folyamán megismerkednek a célszemély kolónián, családon, és a munkahelyén belüli helyzetével. A kapcsolat alakulásától és a megszerzett adatoktól függően döntenek az együttműködésbe való bevonásról.

A fenti munkával párhuzamosan a rezidentura más lehetőségeket is felhasznál a feldolgozás alatt álló célszemélyre vonatkozó adatok összegyüjtésére, különböző beszervezési kombinációkat állitanak össze. A tanulmányozás és a feldolgozás egész ideje alatt alaposan elemzik a célszemély viselkedését.

A feldolgozott személy beszervezését a rezidentura általában csak a CIA vezetésének utasitására kezdheti meg. A rezidentura egy jól ~~motivált~~ javaslatot nyujt be a CIA vezetésének két melléklettel együtt, aminek alapján kiadhatják az utasitást. Az egyik mellékletben a beszervezésre kiszemelt személy valódi vezetékneve, keresztneve és egyéb önéletrajzi adatai szerepelnek, valamint a róla készült jellemzés. Ebben a mellékletben semmi nem utalhat arra, hogy a CIA együttműködésre akarja birni az illetőt. A második mellékletben csak a fedőnév szerepel, részletezik a beszervezés célját, motivumait, a beszervezés módszerét, a célszemély hirszerző lehetőségeit, valamint az alkalmazására vonatkozó terveket. A javaslat tanulmányozása után a CIA vezetése tájékoztatja a rezidenturát a döntésről.

Az amerikai hirszerzés ~~a CIA-val való~~ az együttműködésbe történő szakaszos bevonást és a közvetlen beszervezési ~~javaslat~~ módszerét egyaránt alkalmazza. Az első esetben a beszervezést általában a rezidenturának az a munkatársa végzi, aki megkezdte a feldolgozást. A második esetben ügynököt biznak meg a beszervezéssel, vagy egy olyan CIA-munkatársat, aki kifejezetten ezzel a céllal érkezik a helyszinre. A beszervezési beszélgetésekkel megbizott CIA-munkatársak általában ~~kitalált~~ fedőneveken szerepelnek és ~~a hirszerzésnél készitett~~ hamis ~~amerikai~~ utlevelet használnak. A ~~beszervezők~~ a körülményektől függően vagy a CIA, vagy pedig "más zászlaja alatt" szervezik be az ügynököket.

Mivel a szocialista országok állampolgáraival folytatott munka során még az "önkéntesekkel" kapcsolatban is váratlanul felmerülhet, hogy pénzt fizetnek a célszemélyeknek, a rezidenturák 25-3o

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 279.

Törlés az eredeti iraton!

ezer dollár tartalékkal rendelkeznek, és a rezidens a Központ megkérdezése nélkül is engedélyezheti a pénz kifizetését. A rezidens saját belátása szerint ennél jóval nagyobb, akár loo ezer dollárt is meghaladó összegek fölött rendelkezhet. Adataink szerint a CIA a szocialista országokból álló értékes ügynöki hálózatának jelentős részét nem kitervelt feldolgozások és az amerikai hirszerzés egyéb erőfeszitései eredményeként szerezte, hanem azoknak az "önkénteseknek" a táborából, akik maguk ajánlották fel szolgálataikat az amerikaiaknak.

Az anyagi alapon beszervezett hálózattal szemben különös óvatosságot tanusitanak. Az ügynöknek kifizetett pénzösszeg sokféle tényezőtől függ, például az ügynök társadalmi helyzetétől, perspektivitásától, valamint attól a haszontól, amit a hirszerzésnek nyujt. A CIA arra is ügyel, hogy a kapott összegeket az ügynökök az ésszerüség határain belül költsék el, hogy az ne sértse a konspiráció szabályait, ami végül is az együttmüködés megszakitásához vezethetne. A fenti meggondolásból, valamint egyéb tapasztalatokat figyelembe véve az ügynökök anyagi jutalmazásakor a CIA az alábbi szabályokhoz tartja magát:

- az ügynököt kell megfizetni és nem az információt;
- az állandó és rendszeres anyagi juttatás fontosabb, mint a kifizetett összeg nagysága;
- az anyagi juttatásnak megfelelően ki kell egészíteni az ügynök hivatalos bevételeit ugy, hogy megszünjenek anyagi nehézségei, ugyanakkor feltünően nem változtathatja meg az ügynök korábbi életmódját;
- konkrét ügyekkel kapcsolatban nem szabad prémiumot kifizetni. Az anyagi juttatás azt szolgálja, hogy az ügynök mindig folyamatosan jól dolgozzon, és nem azt, hogy kockázatos "hőstetteket" hajtson végre.

A szocialista országokban müködő CIA-rezidenturák munkatársait korlátozott feladatokkal bizzák meg a szocialista országok állampolgárainak feldolgozását és beszervezését szolgáló kapcsolatok kialakitása terén, mivel a CIA vezetésének álláspontja szerint a szocialista országok az amerikaiak vonatkozásában "rendkivül kemény" elháritó munkát végeznek, ami nem teszi lehetővé az ilyen jellegü feladatok sikeres megoldását.

Ezért a rezidenturák erőfeszitései azok felé irányulnak, akik önként ajánlják fel szolgálataikat az amerikai hirszerzésnek, valamint a harmadik országokban beszervezett ügynökök utján tartanak fenn operativ kapcsolatokat. Feladatuk közé tartozik továbbá, hogy időben előkészitik az ügynöki hálózat kiépitéséhez szükséges kapcsolatfelvétel komplex feltételeit, és uj módszereket dolgoznak ki a szocialista országok területén folytatott személytelen hálózati kapcsolattartásra.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Ezeknek a feladatoknak a megoldásába a rezidentura munkatársain kivül a nagykövettel folytatott megbeszélés alapján a "karrier-diplomatákat" is bevonják.

A nagykövetség munkatársai kötelesek kis rést hagyni személygépkocsijaik ablakán, hogy az önként jelentkezők üzenetet, levelet tudjanak bedobni az autóba.A CIA vezetés a nagyköveten keresztül rendszeresen ellenőrzi, betartják-e ezt a munkatársak.

Az utóbbi években a szocialista országokban müködő CIA rezidenturák komoly intézkedéseket hoznak a városban folytatott operativ munka korszerüsitésére. Kiemelt figyelmet szentelnek azoknak az uj módszereknek, melyek segitségével lerázhatják a külső figyelést, az ügynöki-operativ akciókba igyekeznek bevonni a "karrier-diplomatákat", különösen pedig a CIA-rezidenturák munkatársainak feleségeit.

A CIA álláspontja szerint a külső figyelők félrevezetésének leghatékonyabb módszere, ha "bábukat" alkalmaznak azokban az esetekben, amikor a rezidentura munkatársait akciókra dobják ki a városban.

A "bábu" egy speciális szerkezet, mely elfér egy diplomatatáskában, ami a szükséges pillatatban automatikusan kinyilik és a "bábu" egy kocsiban ülő emberi alakot utánoz.

A kidobást egy un. "halott zónában" valósitják meg, amikor az amerikai hirszerző gépkocsija egy pillanatra eltünik a külső figyelők látóköréből. A gépkocsit elhagyó munkatárs maga helyett otthagyja a bábut, melyet ugy képeznek ki, hogy körvonalaiban a hirszerző külsejére hasonlitson. Amennyiben a figyelők nem végeznek teljes figyelést, nem veszik észre, hogy a hirszerző helyett a "bábu" ül a kocsiban. Ezt a módszert a rezidenturák rendkivül óvatosan, csak a legfontosabb akciók lebonyolitása során alkalmazzák.

A külső figyelők megtévesztését szolgáló másik hatékony módszer az elasztikus maszkok alkalmazása. A rezidenturáknak olyan maszkok állnak rendelkezésükre, melyek a nagykövetség azon munkatársainak arcát tükrözik nagy pontossággal, akiket általában nem figyelnek. Ezen kivül a rezidentura munkatársairól és egyes semleges személyekről is készitenek pontos maszkokat.

Az ilyen maszkot öltő hirszerzők a megfelelő öltözetben valamelyik kollégájuk, vagy a nagykövetség egyes munkatársainak "képében" figyelés nélkül járhatnak a városban. A külső figyelők figyelmének eltéritése céljából a nagykövetség "karrier-diplomatái" is magukra ölthetik a rezidentura munkatársainak maszkjait.

Személytelen maszkokat akkor alkalmaznak, amikor a hirszerzőnek nagyon fontos, hogy ne ismerjék fel. Ezeket a maszkokat az USA-ban készitik speciális gumiból,évente egy-két alkalommal, a nagykövetség személyi változásaitól függően. A maszkok annyira tökéletesek, hogy egészen közelről is nehéz felismerni a "cserét".

Törlés az eredeti iraton!

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A szocialista országokban müködő CIA-rezidenturák tapasztalatai szerint a külső figyelők a megállapitott hirszerzőkre összpontositják figyelmüket és nem ellenőrzik az amerikai kolóniák női személyzetének mozgását. A rezidenturák felhasználják ezt a körülményt és egyre gyakrabban vonnak be nőket egyes városi akciók lebonyolitásába, az akciók fedésére pedig még gyerekeket is alkalmaznak.

Az amerikai hirszerzők az ünnepnapokat tartják a legalkalmasabbnak a városi akciók lebonyolitására, ugyanis a rezidentura munkatársai ezeken a napokon maradnak figyelés nélkül. Ezeken a napokon az amerikaiak általában nem járnak be a nagykövetségre, hanem vásárolnak, kirándulnak a városon kivüli helyekre. A rezidenturák igyekeznek ezeken a napokon végrehajtani az operativ akciók egy részét.

A CIA-n belül nagy jelentőséget tulajdonitanak annak, hogy a személyzetet jól megtanitsák a müszaki eszközök használatára, mivel ez a személytelen kapcsolattartás egyik módja. Ide tartozik a titkosirás, kódolt és rejtjelzett rádióösszeköttetés, a konspirált találkozók lebonyolitásának felismerésére, a külső figyelés "lerázásának" módszereire, megtanitják a kapcsolatfelvétel módjaira, az információk megszerzésére "sötétben", sőt a beszervezésre is.

Az ügynököt - lehetőségeitől és értékétől függően - az amerikai hirszerző megismertetheti a jelzőberendezés alkalmazásával, valamint azzal, hogyan veheti fel a kpacsolatot a hirszerzéssel közvetitőkön keresztül. Az esetek többségében az ügynök elfogadható ürüggyel néhány napot, sőt hetet tölt el a "K" lakásban, tanulmányozza a hirszerző feladat részleteit, vagy - ismét csak jól előkészitett ürüggyel - külföldre utazik, hogy felkészitést kapjon a CIA valamelyik országban, vagy az USA-ban lévő konspirációs támaszpontján.

A szocialista országokban müködő CIA rezidenturák megbizható ügynökeikkel a "DISCUSS" elnevezésü, gyors müködésü közeli rádióösszeköttetésen keresztül tartják a kapcsolatot. Ez egy kisméretü készülék /kb. 6 hüvelyk hosszuságu/, mely alkalmas arra, hogy pillanatok alatt 3-4 ezer jelet /betüt/ továbbitson 3,5 másodperc alatt. Hatótávolsága 1 mérföld.

A CIA moszkvai rezidenturáján például müholdas rádióösszeköttetésre alkalmas berendezés van /"TALCOM" rendszer/, melyet a különösen értékes hálózatoknak adnak át. A szerkezet segitségével a Szovjetunió területén tartózkodó ügynök közvetlen kapcsolatba léphet a CIA USA-beli főhadiszállásával.

Minden rezidentura állandó feladata, hogy időben előkészitse a különböző térségekből a szocialista országokba helyezett hálózattal való kapcsolattartás komplex feltételeit. A CIA nagy figyelmet fordit arra, hogy a hálózatnak jóval előbb ne adja át

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
Az eredeti iratról!

az összeköttetési eszközöket, csak például az ország területén elhelyezett titkos postaládára vonatkozó leirást.

A titkos postaládában elhelyezik a további kapcsolattartás feltételeire vonatkozó instrukciókat, például a személyes kapcsolatok időpontjait grafikonjait, a különböző jelek elhelyezési helyeit, ujabb titkos postaládák leirását, pénzt és esetleges operativ technikát. Ez lehetővé teszi az ügynök számára, hogy azonnal megkezdje a kitüzött feladat végrehajtását, a rezidentura számára pedig, hogy rövid idő alatt megszervezze az ügynökkel folytatott biztonságos munkát.

A titkos postaládák helyeinek meghatározására a CIA amerikai müholdakat használ, melyekről részletes felvételeket készitenek a helységről, azután alaposan tanulmányozzák a körzet helyzetét, azaz a gyalogos-, és személygépkocsiforgalmát, és egyebeket. A titkos postaláda elhelyezési körzetébe jól megalapozott ürüggyel elküldik a CIA egyik munkatársát, aki végleges döntést hoz arról, hogy megfelelő-e a helyszin.

Mivel az USA-ból rengeteg turista utazik külföldre, többek között a Szovjetunióba, a CIA saját hálózatot alakit ki a turisták köréből, akik a Szovjetunióban fedőanyagokat készitenek különböző levelek és képeslapok formájában, amiket a későbbiekben átadnak a CIA moszkvai rezidenturájának. Ezek a levelek arra szolgálnak, hogy a szovjet állampolgárok közül beszervezett ügynökök titkos üzeneteket készithessenek, melyeket a Szovjetunióból az USA-ba juttatnak el.

Mivel a fedőanyagokat olyan amerikai állampolgárok készitették, akik valóban turisztikai céllal utaztak a Szovjetunióba, a CIA ugy véli, hogy a szovjet elháritás nem fordit figyelmet ezekre a levelekre, annál is inkább, mivel a Szovjetunióból az USA-ba irányuló ilyen jellegü levelezés jelentős mennyiséget képvisel. A CIA rezidentura azt javasolja az ügynököknek, hogy ezeket a leveleket vagy a főpostán adják fel, vagy pedig annak a szállodának a körzetében lévő postaládába dobják be, ahol a fedőleveleket készitő amerikai turista lakott.

1983-ban a CIA alaposan kidolgozta azt a lehetőséget, mely szerint a Szovjetunióban müködő ügynökök a posta csatornáin keresztül tájékoztatják az amerikai hirszerzést az általuk kiválasztott titkos postaládákról. Erre a célra postai levelezőlapokat, vagy fényképeket használnak, mely azt a helyet ábrázolja, ahol a titkos postaládát elhelyezték, vagy amit kiválasztottak annak elhelyezésére. A fedőanyag másik oldalán alig látható tüszurást tesznek egy korábban megbeszélt betün ott, amelyik a képen pontosan megfelel a titkos postaláda helyének.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
Olvasó az eredeti iraton!

Törlés az eredeti iraton!

Fentiek egyértelmüen azt tanusitják, hogy a CIA, ezen belül pedig a szovjet és kelet-európai osztály egyre kifinomultabb erőfeszitéseket tesz a szocialista tábor elleni hirszerző és felforgató tevékenység terén az amerikai adminisztráció neoglobalista törekvéseinek és terveinek biztositása érdekében.

A jelenlegi feszült nemzetközi helyzetben, amikor az amerikai imperializmus az erő pozicióiból próbálja megoldani a világ különböző térségeiben kialakult politikai és tárdadalmi problémákat, a CIA aktivizálni fogja és méreteit tekintve is bőviti hirszerző tevékenységét, beleértve a hálózatok utján, a technikai eszközök segitségével végzett hirszerzést, a titkos akciókat, a nyilt forrásból történő információgyüjtést. Ahogyan korábban, a CIA elsődleges célja továbbra is az, hogy a Szovjetunió és a szocialista országok állampolgárai köréből ügynököket szervezzen be, elsősorban harmadik országok területén, ahol erre az ellenség értékelése szerint kedvezőbbek a feltételek.

Az amerikai hirszerzés munkájának nagyságrendbeli növekedése, valamint agresszivitásának fokozódása növekvő veszélyt jelent a szocialista országok számára, és egyesitett erőfeszitést követel az amerikai speciális szolgálatok visszaszoritásának koordinálása terén.

Budapest, 1987. október 27.

Készült: 1 pl/10 lap
Készitette: SzÉ/GyE

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 284.

~~227~~
253

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-2. Osztály

SZIGORUAN TITKOS!

6. sz. pld.

67/52-1510/87.11.01

Tárgy: Felajánlkozásokkal kapcsolatos munka

Kapja:
1. pld. III/I-1.
2. pld. III/I-3.
3. pld. III/I-5.
4. pld. III/I-7.
5. pld. III/I-11.
6. pld. Lerakva

Főcsoportfőnök-helyettes Elvtárs utasitására mellékelten megküldöm a szovjet társszerv által összeállitott, "A felajánlkozókkal kapcsolatos munka néhány kérdéséről" tárgyu anyagot, és kérlek, hogy a témában egy átfogó elemzés elkészitése céljából az elmult 10 év során illetékességi területeteken előfordult felajánlkozásokkal kapcsolatos tapasztalataitokat osztályomnak megküldeni sziveskedj.

B u d a p e s t, 1987. november 30.

Elvtársi üdvözlettel:

Nagy Lajos r. ezredes
osztályvezető

Melléklet: 10 oldal
Készült: 6 pld-ban
Készitette: SnéAV/ZsGy.
Kapják: Elosztó szerint
Nyt.sz.: 182-238/87.

Forrás: 67/57-1168/87.07.22. SZU

Szu 5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 250.

~~295~~ 254

BELÜGYMINISZTÉRIUM Titkos!
III/I. CSOPORTFŐNÖKSÉG
67/44-844/82

/Fordítás oroszból!/

2010 OKT 16

A FELAJÁNLKOZÓKKAL KAPCSOLATOS MUNKA NÉHÁNY KÉRDÉSÉRŐL

A felajánlkozókkal kapcsolatos munka az egyik legélesebb terület a hírszerzés tevékenységében. Ebből a kontingensből gyakran kerülnek ki értékes dokumentumszerző ügynökök, de nem ritkán fűződnek hozzájuk súlyos kudarcok.

A felajánlkozókkal kapcsolatos munka sikerének egyik legfontosabb tényezője az, hogy az operatív munkatárs erkölcsileg és lélektanilag is készen álljon ezen feladat teljesítésére. Ez a készség több tényezőből áll össze. Ez egyben elméleti felkészültség, megelőző tapasztalat, az operatív munkatárs általános irányultsága a beszervezési sikerek elérésére, a kockázatvállalás készsége ezen cél elérése érdekében. Az erkölcsi-pszichológiai felkészültség elérésének egyik útja a konkrét operatív ügyek tanulmányozása, a munka során elkövetett hibák elemzése.

Általában ezek a hibák két csoportra oszthatók. Az egyik a félénkség, a másik a túlzott bizalom. Mindkettő egyformán káros, kellemetlen következményekkel járhat.

A félénkség a felajánlkozókkal kapcsolatos munkában az alábbi okokkal magyarázható.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

67/52-2510/87

Mindenekelőtt ebben mutatkozik a kontingens operatív értékének alábecsülése, illetve az a hibás szemlélet, hogy minden felajánlkozó vagy az ellenséges speciális szolgálatok tálalt személye, vagy pedig szélhámos.

Ez helytelen hozzáállás. Abból kell kiindulni, hogy ezen kontingensen belül természetesen találhatók ellenséges speciális szolgálati ügynökök és szélhámosok is, de vannak olyan felajánlkozók is, akikből értékes dokumentumszerző ügynökök válnak.

A felajánlkozókkal kapcsolatos munkában jelentkező fokozottabb kockázat nem abból adódik, hogy ez a kontingens tele van ellenséges ügynökökkel, hanem inkább abból, hogy a felajánlkózókkal a lehető legrövidebb időn belül át kell térni a konspirált kapcsolattartásra és alkalmazni kell az ügynöki munka teljes eszköztárát. Ezzel szemben a külföldiek más kategóriáival a kontaktus bizonyos ideig megmaradhat a hivatalos, vagy a félhivatalos kapcsolat szintjén, fokozatosan áttérve a konspirált alapra annak mértékében, ahogy világossá válik ennek operatív célszerűsége /hírszerző lehetőségek keletkeznek, megkezdődik az operatív információszolgáltatás, stb./.

A félénkség gyakran adódik abból, hogy az operatív munkatárs fél a véletlen lelepleződéstől. Abból indul ki, hogy ha többékevésbé részletesen kikérdezi a felajánlkozót indítékairól, ajánlatának lényegéről, munkahelyi körülményeiről, már ezzel is leleplezi magát operatív munkatársi minőségében. Ez pedig ellenséges speciális szolgálati provokációk, beszervezési kísérletek, sajtócikkek, stb. kockázatát jelenti.

Mindjárt meg kell jegyeznünk, hogy a kedvezőtlen ügynöki-operatív helyzettel rendelkező országok többségében az ellenség-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 252.

nek gyakran van lehetősége ilyen publikációk megjelentetésének szorgalmazására, beszervezési kísérletek végrehajtására, akkor is, ha nem rendelkezik bizonyítékokkal arra vonatkozóan, hogy az adott operatív munkatárs a szocialista országok biztonsági szerveihez tartozik. Vagyis a felajánlkozóval való beszélgetés elutasítása még nem jelent biztosítékot a lelepleződéssel, vagy valamilyen ellenséges akcióval szemben.

Az operatív munkatársak félnek attól is, hogy ha a felajánlkozó az ellenséges speciális szolgálatok ügynöke, akkor azonnal realizálják a kapott értesüléseket, például cikket jelentetnek meg arról, hogy a felajánlkozót fogadó munkatárs hírszerző. Ez túlzottan leegyszerűsített megközelítés.

Ismeretes, hogy az ellenség, felajánlkozóként tálalva ügynökét, rendszerint hosszabb távú célokat követ. Arra törekszik, hogy a tálalt személyt az ügynöki hálózatba építse be. Ennek érdekében az ellenség olyan embereket válogat ki és készít fel, akik képesek a hírszerző bizalmába férkőzni, számunkre legendát állít össze, illetve olyan dokumentumszerű anyagokat készít, amelyeket a felajánlkozó tálalt személy átadhat. Ez terjedelmes, bonyolult munka. Ilyen ügynököt "egyszeri feladatra" használni ésszerűtlen lenne.

A felajánlkozó elsődleges kikérdezésétől való félelem azért sem indokolt, mert ha a felajánlkozó elég érdekesnek mutatkozik, a továbbiakban legtöbbször arra a munkatársra bízzák a vele való továbbfoglalkozást, aki az első beszélgetést folytatta le a felajánlkozóval. Ha ez a beszélgetés felületes volt, sok kérdést hagyott tisztázatlanul, akkor ezek feltárása ugyanarra a munkatársra marad, de most már nem a korábbi kedvező feltételek mellett, hanem a bonyolult városi körülmények között. Ezért a

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

felajánlkozót fogadó munkatársnak biztosnak kell lennie abban, hogy az első beszélgetésen mindent megtett a felajánlkozó valódi szándékának, tényleges hírszerző lehetőségeinek feltárása érdekében, ellenkező esetben maga fizeti meg az első beszélgetésen tanúsított félénkség árát.

Végezetül a felajánlkozókkal kapcsolatos munka soha sem a 100 %-os garanciát. A kockázati elem elkerülhetetlenül jelen van bármilyen operatív intézkedésben.
Nem lehet arra számítani, hogy a felajánlkozó úgy is kikérdezhető, hogy eközben ne észlelje a hírszerző lehetőségei iránti érdeklődést, vagyis hogy ne érzékelje a munkatárs hírszerzési érdekeltségét, szakmai felkészültségét.

A félénkségnek van egy másik oka is. Ez pedig a félelem attól, hogy a túl részletes kikérdezés a bizalmatlanság látszatával sérti a felajánlkozót. A munkatárs őszintén félhet attól, hogy a felajánlkozót elriasztja és ezzel esetleg egy értékes forrás megszerzésének lehetőségét szalasztja el.

Ezzel kapcsolatban bizonyossággal állítható, hogy az igazi felajánlkozó nem megy vel. A velük kapcsolatos munka tapasztalatai azt mutatják, hogy így csak az olcsó szélhámos viselkedik, amikor rájön, hogy trükkje "nem jött be" és nem jut hozzá könnyen szerzett pénzhez.

A valódi felajánlkozó rendszerint hosszas latolgatás, a várható kockázat mérlegelése után dönt arról, hogy felkeresse-e az adott szocialista ország külképviseletét. Az ilyen ember számára az üres kézzel távozás egyet jelent azzal, hogy feleslegesen tette ki magát kockázatnak, nem tudja kielégíteni azon szükségleteit, amelyek arra indították, hogy felkeresse az adott szocialista külképviseletet, s mindezt tetézi élete

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

végéig az attól való rettegése, hogy cselekedetét esetleg rögzítették. Ez különösen igaz olyan személyekre, akik titkos anyagokhoz férnek hozzá és akikre meghatározott korlátozó előírások érvényesek.

A gyakorlatban előfordult, hogy egyes felajánlkozók próbáltak nyomást gyakorolni az operatív munkatársakra arra való hivatkozással, hogy "tudnak ők maguknak szót értő partnert, jobb vásárlót is találni." Hasonló esetekben nyugodtan el kell magyarázni a felajánlkozónak, hogy más partner nincs és nem is lesz. A fogadó ország hatóságainak az ő anyagai nem kellenek, más szocialista országok külképviseletein pedig nem állnak szóba vele, mert mire odaér, már tudni fogják, hogy ő komolytalan, gyanús személy. Ez a legvégső lépés, de szükség esetén élni kell vele, kombinálva ezt a szigorú hozzáállást a lényegről való nyílt beszélgetés megkezdésére tett jószándékú javaslattal.

Gyakorlati szempontból igen fontos, hogy az operatív munkatárs a felajánlkozóval folytatott beszélgetés során legyen ura a helyzetnek. Hiszen éppen a felajánlkozónak kell meggyőznie a hírszerzőt arról, hogy a felajánlott együttműködés hasznos lesz a hírszerző számára. A hírszerző pedig jogosan követelheti a felajánlkozó őszinteségének bizonyítékait. A felajánlkozó értésére kell adni, hogy a hírszerző döntése attól függ, mennyire becsületesen és átfogóan ismerteti a lehetőségeit és perspektíváit, mennyire reálisan viszonyul az esetleges együttműködés feltételeihez.

Ilyen összefüggésben erősen megkérdőjelezhető az a gyakorlat, hogy a felajánlkozóval való beszélgetés lefolytatását bevont személyre bizzák. Egyes esetekben ez indokolt lehet, amikor pl.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

az operatív munkatársak közül senki nem beszéli a felajánlkozó anyanyelvét. A bevont személyre bízható a szocialista országok külképviseleteihez forduló személyek elsődleges "szűrése", de a szolgálatait konspirált alapon felajánlókkal a beszélgetést mégis csak operatív munkatársnak kell lefolytatnia, miután a bevont személytől nehezen várható el az az erkölcsi-pszichológiai és szakmai felkészültség, ami ilyen esetekben szükséges.

A másik, gyakran súlyos következményekkel járó komoly hiányosság a túlzott bizalom.

Ennek leggyakrabban az az oka, hogy az operatív munkatárs nem eléggé ismeri, miként használja ki az ellenség a felajánlkozók csatornáját az ügynöki hálózatba történő beépüléshez, de néha magyarázható azzal is, hogy az operatív munkatárs szakmai felkészültsége nem megfelelő szintű.

A legelterjedtebb hibák közé tartozik a felajánlkozó által kínált anyagok fontosságának túlbecsülése. Az operatív munkatárs ilyen esetekben tisztán formális jegyekből, pl. titkos minősítési jelzésekből /katonai dokumentumok esetében gyakori/, vagy az anyag tematikájából /főleg a műszaki-tudományos hírszerzés vonalán/ indul ki.

Természetes dolog, hogy első látásra nehéz megítélni az anyagok tényleges titkossági fokát, azok gyakorlati hasznosságát. Ezt a nehézséget az ügy operatív oldalának feltárásával kell ellensúlyozni.
Nagyon fontos mélyrehatóan elemezni azokat az indítékokat, amelyek arra ösztönözték a felajánlkozót, hogy az adott szocialista ország külképviseletéhez forduljon, végigkövetni azt a folyamatot, ahogyan erre az elhatározásra jutott, amiért ezt a helyet

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

260

választotta ki a felajánlkozásra és nem mást. Nagyon fontos tisztázni a felajánlkozó munkahelyén belüli rendet, azt, hogy milyen megelőző munkát végez ott a biztonsági szolgálat, ezen szolgálat tagjai közül kiket ismer személyesen, vagy beosztásából, hogyan épül fel a titkos ügykezelési rendszer, melyek annak gyenge pontjai, hogyan szerezte meg a felajánlkozó a kínált anyagokat és milyen módon kíván a jövőben az újabb anyagokhoz hozzájutni, milyen lépéseket tesz saját biztonsága érdekében. Végezetül tisztázni kell azt, miként akarja a felajánlkozó felhasználni a hírszerzőtől kapott pénzt, egyáltalán milyen mértékű ellenszolgáltatásra gondol konkrétan.

Rendszerint a becsületes együttműködésre törekvő felajánlkozó a legjobb tudása szerint, a szocialista hírszerzéssel való együttműködés átgondolt elhatározása alapján válaszolja meg ezeket a kérdéseket. Igen ritkán fordul elő, hogy a felajánlkozó nem hajlandó nyilatkozni inditékairól, vagy közölni adatait, ismertetni a munkahelyi körülményeit, de ez még egyáltalán nem jelenti azt, hogy tálalt személyről van szó. Néha, de elég ritkán előfordul, hogy ilyen felajánlkozóval kell dolgozni, ha az általa szállított anyagok értéke vitathatatlan.

A felajánlkozó megbizhatóságáról hozott döntésben meghatározó szerepet játszik személyiségének, indítékainak, magatartási vonalának értékelése. Az általa átadott információs anyagok értéke ebben a kérdésben alárendelt jelentőséggel bír. Azt a kérdést, hogy szükséges-e a felajánlkozóval a kapcsolattartást konspirált alapokra áthelyezni, az operatív helyzetből kiindulva kell eldönteni, s ilyen szempontból az anyagok értéke csak egyik tényező a sok közül.

Szükséges hangsúlyozni, hogy a felajánlkozó fogadása - stressz helyzet, nemcsak a külföldi személy, hanem az operatív munkatárs

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 257.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

számára is, függetlenül tapasztalatától. Minden ilyen helyzetnek megvannak a maga sajátosságai, minden szempontot előre figyelembe venni lehetetlen. Nehezen kerülhető el, hogy ne csúszszanak be hibák a beszélgetés során. Ilyen összefüggésben különösen fontos utólag elemezni a rezidentúrán és a Központban a felajánlkozó jelentkezésének körülményeit és a vele lefolytatott beszélgetést.

Tömören a felajánlkozóval kapcsolatos munka taktikájának alapvető szempontjai az alábbiak szerint fogalmazható meg az operatív munkatársak számára, mintegy útmutatóként.

1. A felajánlkozót fogadva legyél a helyzet ura. Ne feledd, ő ajánlja fel szolgálatait. Ő köteles meggyőzni téged az együttműködés hasznos voltáról. A te dolgod a kétkedés, a bizonyítékok követelése. Ne élj vissza az illetéktelenségre hivatkozással, ne legyél csupán "közvetítő" - ez megingatja a tekintélyedet.

2. Az első beszélgetés során igyekezz kimerítő ismereteket szerezni a felajánlkozó személyiségéről, indítékairól, munkahelyi körülményeiről és hírszerző lehetőségeiről. Ne feledd, hogy az első beszélgetésen tanúsított félénkségért neked, vagy elvtársaidnak kell fizetni, amikor a találkozók már a városban zajlanak le.

3. Ne siess leleplezni magadat, mint hírszerző. Az életrajzról, a munkahelyi körülményekről és az indítékokról lehet kérdezősködni fedő pozicióból is. De ne feledd, hogy a felajánlkozó hírszerző lehetőségeit nem lehet mélyebben megismerni anélkül, hogy saját hírszerző érdekeltséged ne mutatnád ki.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 258.

4. Ne vidd túlzásba a találkozásokat külképviseleti objektumokban. Gondoskodj előre a városi konspirált kapcsolattartás biztonságos feltételeiről. A külképviseleten való ismételt találkozó az első beszélgetés hiányosságaira utal.

5. Tegyél különbséget a felajánlkozó biztonságáért mutatott valódi és színlelt aggodalma között. Ne siess legendát adni neki, hagyd, hogy először ő nyilatkozzon. Tudj hallgatni és pontos kérdésekkel a megfelelő mederbe terelni a beszélgetést. Vesd össze kijelentéseit a gyakorlati cselekedeteivel.

6. Ne siess konkrét anyagok megszerzésére feladatot adni, először tisztázd, mihez juthat hozzá a felajánlkozó ténylegesen. Először csak olyan anyagokat kérj, amiket ő nevez meg.

7. A kapcsolatait érintő beszélgetés során ne a rokonok és ismerősök iránt érdeklődj, hanem kérdezz a kollégákról, a főnökökről, a beosztottakról, feladataikról és jellemvonásaikról. Ne feledkezz meg az ellenséges elhárításról. Tisztázd, hogy az egyes anyagok hogyan kerültek hozzá, milyen korlátozások vannak érvényben felhasználásukkal kapcsolatban, miért kerültek a felajánlkozóhoz, hogyan kapcsolódnak munkaköréhez.

8. A felajánlkozó nem minden hazugsága bizonyítja a tálalást. A hazugságot ne az életrajzban, vagy a munkahelyi körülmények leírásában keresd, hanem az indítékokban, a hírszerző lehetőségekben, a feladatok végrehajtásának körülményeiben.

9. Ne hagyatkozz a külső benyomásokra, de rögzítsd a reakciókat. Stressz helyzetben az emberek különböző módon viselkednek. Egyesek szétszórttá válnak, mások szemrebbenés nélkül hazudnak. Nemcsak a tálalt személyek, hanem a becsületes felajánlkozók is. A fontos a válasz tartalma és nem annak tónusa.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

263

10. Vedd figyelembe a felajánlkozó véleményét a munka szervezésével és a kapcsolattartással összefüggésben, de elvi kérdésekben ne engedj. Nem ő az első, aki erre szánta el magát, de ő először teszi ezt, mögötted viszont a kollektív bölcsesség áll.

11. Ne túlozd el a hosszabb távra szóló együttműködési nyilatkozat aláírásának jelentőségét. Ne elégedj meg azzal az ígérettel, hogy majd gondolkodik az anyagok megszerzésének módjairól, a hírszerző lehetőségek bővítéséről. Kényszerítsd a felajánlkozót, hogy ezekről a kérdésekről feltétlenül hangosan gondolkodjon a beszélgetés során.

12. A jó felajánlkozó sokba kerül, de ez még mindig olcsóbb, mint ugyanilyen forrás kiépítése hagyományos módon. Ne a kockázatért, hanem a teljesítményért fizess neki. Ne feledkezz meg a jövőről. Ne anyagokat vásárolj, hanem információforrást építs ki.

13. Ne becsüld túl az ellenség anyagok átadásából eredő kárát. Ne feledd, hogy a tálalt személy beépítése szintén a nemzetbiztonság biztosításának egyik módszere. Ezen cél elérése érdekében az ellenség kész időszerű anyagokat is átadni.

14. Ne feledd, hogy az anyagok értéke csak egy érv a sok közül a forrás megbízhatósága javára. Az ellenség könnyebben tud adni értékes anyagokat a tálalt személynek, mint hibátlanul kidolgozni a magatartási vonalat, vagy áttekinteni a kérdéseinkre adandó összes választ.

15. Rögzítsd a beszélgetést operatív technikai eszközön és szó szerint írd le a felvétel anyagát. Küldd meg a beszélgetés szövegét az elemző-értékelő jelentéssel együtt a Központ-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 260.

nak. Kerüld az általános megfogalmazásokat, az érzelemvezéreltséget a jelentésben, csak a tényeket közöld, a következtetések maguktól adódnak.

№ 951

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I-6. Osztály

Szigorúan titkos!
Különösen fontos!

67/9-4617/1987.

NAGY LAJOS r. ezredes elvtárs,
a BM III/I-2. Osztályának vezetője

H e l y b e n

Kedves Nagy Elvtárs!

Tájékoztatlak, hogy rezidentúráinknak az alábbi táviratot küldtük:

"A Szovjetunió és az európai szocialista országok belpolitikai életének, a szocialista közösség belső viszonyainak alakulása intenzív eszmecserék tárgya a fejlett tőkésországok vezetőinek találkozóin és más - gyakran kifejezetten erre a célra szervezett - alacsonyabb szintű tanácskozásokon.

Kérem Fő/Rezidens elvtársat, hogy a rendelkezésére álló eszközök felhasználásával az alábbi kérdésekben szerezzen bizalmas és titkos információkat:

1. Nyugati értékelés:

   - a Szovjetunióban kibontakozó reformfolyamat jelenlegi szakaszáról és a szovjet-amerikai fegyverzetkorlátozási megállapodás hatásáról a reform kibontakozására;

   - a leszerelési folyamat további irányairól (európai térség, stratégiai fegyverek, űrfegyverkezés stb.);

   - az európai szocialista országok, elsősorban Románia és Lengyelország belső helyzetéről.

2. Új tényezők a szocialista országok elleni ideológiai diverziós tevékenységben, a szocialista országok belső folyamatainak bemutatásában."

Kérem, hogy saját lehetőségeitek felhasználásával is szerezzetek értesüléseket a fenti témában.

Budapest, 1987. december 8.

Elvtársi üdvözlettel:

Dr. Déri János r. alezredes
osztályvezető

Készült: 8 pld-ban
Készítette: J.J./Sz.V.
Kapják: elosztó szerint!

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 285.

~~288~~
291

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/II.CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORÚAN TITKOS!

..... sz. példány!

2010 OKT 1

Tárgy: Moszkvai tanácskozásról

J E L E N T É S

Budapest, 1987. december " "

Jelentem, hogy a Szovjetunió Állambiztonsági Bizottsága meghívására - 1987. november 23- november 27-ig terjedő időszakban - résztvettünk a szorosan együttműködő szocialista országok állambiztonsági szerveinek többoldalú, a szocialista országok népgazdasági területein jelentkező imperialista törekvések elleni harc erősítése, összehangolása érdekében a népgazdasági védelem témáját tárgyaló tanácskozásán.
Az értekezleten részt vettek a szovjet, NDK, lengyel, csehszlovák, bolgár, kuba, vietnám, mongol és a hazánk áb. szerveinek küldöttei.

A plenáris ülést a Szovjetunió Állambiztonsági Bizottsága elnökének első helyettese Ageev G. E. elvtárs nyitotta meg.
Az első előadást Cserbak F. A. elvtárs a KGB VI. csoportfőnöke (ipar), illetve Sztorozsov J. V. a IV. csoportfőnök (közlekedés) tartotta.

A tanácskozáson a magyar delegáció a jóváhagyott előadást tartotta, melynek orosz nyelvű fordítását a szovjet elvtársak részére átadtuk. A többoldalú tanácskozás teljes anyagát - egy későbbi időpontban - a szovjet ÁBB valamennyi résztvevő állambiztonsági szervnek megküldi.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA LEVÉLTÁR

A többoldalu tanácskozás - a népgazdaság államiztonsági védelme témájában - szerves folytatása volt az 1979-ben Szófiában és 1983-ban Prágában megtartott értekezletnek. Valamennyi küldöttség előadása kiemelte a korábbi tanácskozások főbb alapelveit, hangsulyozva, hogy a korábbi tanácskozásokon az ellenséges tevékenységre, annak tartalmára és formájára elhangzott megállapitásokat, tapasztalatokat, prognosztikákat az eltelt idő igazolta, jelentős részük ma is aktuális. Ugyanakkor azt is kifejtette, hogy az eltelt időszak alatt jelentős változások is történtek ugy a nemzetközi helyzetben, mint saját országaink belső életében is.

A plenáris ülésen elhangzott előadások egységesen nagy jelentőséget tulajdonitottak az értekezletnek, amely elemezve az elmult időszak operativ helyzetét, bemutatta a nyugati titkosszolgálatok tevékenységének jellemzőit, irányát és módszereit, taktikáját, több gyakolati példával alátámasztva azt.

Valamennyi előadás kiemelten szólt /különösen a szovjet, bolgár, lengyel, csehszlovák/ a szocializmus uj minőségi szakasza, a népgazdaságok megujitási, és a korszerübb irányitási és demokratizálási feladatokról, és arról, hogy ezekre a változó körülményekre az államiztonsági szerveknek fel kell készülni, azokhoz alkalmazkodniuk kell.

Valamennyi előadás hangsulyozta, hogy ezen találkozók nagymértékben segitik a baráti államiztonsági szerveket, hogy a változó viszonyokhoz igazitsák munkájuk stratégiáját, taktikáját, uj tartalmat és formát adnak az együttmüködésnek, de elősegitik az ellenséges speciális szolgálatok kárt, hátrányt okozó tevékenységének időbeni felderitését és operativ eszközökkel történő hatástalanitását is.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Kiemelték, hogy a jelenlegi helyzet a korábbinál nagyobb felelősséget ró az állambiztonsági szervekre, ezért a hatékonyság fokozásának érdekében koncentrálni kell erőinket az ellenséges titkosszolgálatok elleni harcban.

Az előadások megállapitották, hogy az USA és a vezető imperialista hatalmak politikája még agresszivabb lett, a csillagháborus tervek továbbra is igen komoly veszélyt jelentenek. A speciális szolgálatok szerepe méginkább megnőtt és az állami politikai szintjére emelkedett a szocialista országok népgazdasága ellen végzett aknamunkában.

A legutóbbi prágai értekezleten tett megállapitásokat az eltelt időszak igazolta és bizonyitotta azt is, hogy a szocialista országok elleni ellenséges tevékenységet az USA vezetésével a legaktivabban az NSZK és a többi NATO ország hirszerző szervei fejtik ki. Az ellenséges tevékenység jellemzőivel kapcsolatosan az alábbiakat állapitották meg:

- Növekedett az ellenséges speciális szolgálatok szerepe a nemzetközi gazdasági kapcsolatokban. Befolyásuk, pozicióépitésük nagymértékben fokozódott a szocialista országok vállalataival együttműködő tőkés cégeknél.

- Különböző diszkriminativ intézkedések sorozatát alkalmazzák, és a gyakran késedelmesen szállitott, rosszminőségü árukkal komoly gazdasági nehézségeket okoznak.

- Az ellenséges speciális szolgálatok céljaik eléréséhez igyekeznek felhasználni a szocialista országok között esetenként meglévő ellentéteket, mind politikai, mind gazdasági és ideológiai téren.

Valamennyi előadás egységesen hangsulyozta, hogy az ellenséges titkosszolgálatok hirigénye a katonai, politikai és gazdasági titkok területén egyaránt fokozódott. Az információgyüjtő tevékenységük elsősorban azokon a területeken érezhető, ahol a titkok koncentrálódnak. Különösen érzékelhető ez a gazdasági szférában.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 290.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

- Az áb. szervek tevékenységével kapcsolatos valamennyi adat és az esetleges katonai fölény létrehozásához szükséges valamennyi hadiipari és katonai információ.

- Az állami költségvetés, a gazdasági tervezés és paraméterei, a gazdaság esetleges gyenge pontjai, egyes iparágak, vállalatok helyzete, stb.

- Hagyományos fegyverek, rakéta és rádió-elháritási, illetve felderitő rendszerek, létertechnika gyártása, fejlesztése, mikrobiológiai, termonukleáris kutatások eredményei, különböző csucstechnológiák.

Tevékenységük során fokozott mértékben használják fel nagykövetségen dolgozó diplomatákat, kereskedelmi és más cégképviseleteket, beutazó nyugati állampolgárokat. Az utóbbi években fokozódott a nyugati titkosszolgálatok tanulmányozó és beszervező tevékenysége is: több mint hatvan esetben regisztráltak konkrét beszervezést, illetve beszervezési kisérletet a tartósan nyugaton dolgozó, vagy rendszeresen kiutazó állampolgárok körében.

Tevékenységükre jellemző, hogy a legális lehetőségek bázisán az egyre fokozódó információszerzés, amelyre jó alapot adnak az egyre szélesedő külgazdasági kapcsolatok.
Kiemelték, hogy a nyugati államok, illetve a titkosszolgálatok a Szovjetunió és a szocialista országok ellen folytatott tevékenysége során megkülönböztetett szerepet játszik az embargós politika, a technológiai háboru, amelynek nyilvánvaló célja a csucstechnológia elzárása és a szocialista országok fejlődésének akadályozása.

Az értekezleten felszólaló vezetők azonos nézeten voltak a népgazdaság védelmének fontosságát, az ellenséges tevékenység stratégiáját és taktikáját, valamint fontosabb feladatok meghatározását illetően.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 291.

- Valamennyi előadásban központi kérdésként merült fel a KGST-vel kapcsolatos titokvédelmi együttműködés szükségessége, mind formai, mind tartalmi szempontból, valamint hatékony és közös intézkedések megtétele a titoksértések megakadályozása céljából.

- Több delegáció /lengyel, kubai, bolgár, NDK/ számolt be arról, hogy nyugati cégek rendszeresen hibás, használhatatlan berendezéseket adnak el a szokásosnál magasabb áron, komoly kárt okozva ezzel a népgazdaságuknak.
  Hasonló nehézséget okoznak a különböző gazdasági korlátozó intézkedések /embargó/ bevezetése, illetve az embargós cikkek szállitóival szembeni konkrét nyilt és titkosszolgálati intézkedések.

  A szovjet, vietnami, kubai delegáció vetette fel, hogy az utóbbi években több alkalommal került sor biológiai fegyver bevetésére, illetve különböző fertőzött élelmiszerek /állatok/ szállitására, amelyek mögött a nyugati titkosszolgálatok konkrét kárt okozó tevékenységét dokumentálták.

- Az atomerőművek témakörében Cserbak elvtárs beszámolóján kivül /csernobili katasztrófa tanulságai/ több delegáció /csehszlovák, lengyel, kubai/ vetette fel az atomerőművek biztonságával kapcsolatos problémákat, az emberi tényező fontosságát, az operativ ellenőrzés hatékonyságának fokozását, illetve az ezzel kapcsolatos nemzetközi tapasztalatcsere szükségességét.

  A csehszlovák delegáció vezetője előadásában külön kitért arra, hogy kormányuk a jövőben fontolóra veszi a CSSZK belépését az IMF-be, amely az állambiztonsági szervek számára külön feladatkört jelent. /Jelezték velünk történő konzultáció lehetőségét./

  beszámolóban egységesen a főbb feladatokat illetően a következőt emelték ki:

  Az állambiztonsági munka meg kell, hogy feleljen az utóbbi időben gyorsan változó politkai, gazdasági és külkapcsolati követelményeknek. A negativ változások nem csökkenthetik az operativ munka mindenkori hatásfokát.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

- Alapvető feladat az ellenséges titkosszolgálatok tevékenységének felderitése és az állambiztonsági megelőző munka hatásfokának fokozása, illetve az állami- és szolgálati titkok fokozott védelme.

- A nemzetközi kapcsolattartás során szerveink között javitani kell az operativ lehetőségek kihasználását és keresni az együttmüködés uj formáit, módozatait.

- Az együttmüködés során a többoldalu és kétoldalu magasabb szintü tárgyalásokon kivül gyakoribbá kell tenni a kétoldalu információcseréket, különös tekintettel a konkrét végrehajtói munkára. /Pl. közös célszemélyek, célobjektumok, ügyek közös feldolgozása, stb./

- A titokvédelem vonalán - különösen a KGST területén - további erőfeszitéseket kell tenni a kiszivárgás, a fecsegés és a szándékos titoksértés megakadályozására.

A plenáris ülés befejezése után került sor egy rövid közös emlékeztető aláirására, amelyben rögzitették a tanácskozás tényét, a résztvevők felsorolását, az értekezleten elhangzott fontosabb megállapitásokat.

A fentieket követően került sor a kétoldalu tárgyalásokra. Küldöttségünket a csehszlovák delegáció kereste meg és részben 1988. év első felére tervezett népgazdaságvédelmi tapasztalatcsere szükségességét /együttmüködési okmány aláirásával együtt/ vetették fel, amellyel mi egyetértettünk, részben pedig konkrét segitséget kértek az USA-beli "~~Avagon~~ Argonne National Laboratórium" feldolgozása során. Az USA céggel kapcsolatos információinkat az NKO utján megküldjük a csehszlovák állambiztonsági szerveknek.

Az előadások után a plenáris ülésen megjelent és felszólalt Szicsov elvtárs a KGST titkára, aki tájékoztatást adott a 2000-ig szóló komplex program fő feladatairól.

A delegációk vezetőit fogadta Scsebrikov elvtárs a szovjet ÁBB elnöke, melynek során tájékoztatást adott a peresztrojka helyzetéről, aktuális feladatairól.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 293.

Jelentjük, hogy a tanácskozás elérte célját részünkre hasznos volt, a helyzetmegitélés és feladatokat illetően egységes nézetek hangzottak el, az eddig végzett munkánk elvi és gyakorlati kérdéseit megerősitette.

A szovjet ÁBB igen figyelmes, jó szervezőmunkával biztositotta a tanácskozás sikeres lebonyolitását.

A tanácskozást G. E. Ageev elvtárs zárta be, aki végig résztvett a megbeszéléseken.

Kérjük jelentésünk elfogadását.

Petresevics András s. ezredes
csoportfőnök I. helyettes

Készült: 1 példányban
Felterjesztve
Nytsz; 40-19- 6 133 /1987.

Másolat készült: 2 példányban

1. sz. NKO
2. sz. III/II-11. Osztály

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Érk.: 1988 JUL 21
Ikt. szám: 1671/57-1185 171

Az illetékes szovjet hatóságok döntése értelmében az amerikai állampolgárságú Glenn Michael Souther, az Egyesült Államok haditengerészetének volt munkatársa politikai menedékjogot kap a Szovjetunióban. G.M. Souther 1977-től 1982-ig a "Nimitz" repülőgép-anyahajón, valamint a 6. amerikai flottához tartozó "Albany" és "Puget Sound" zászlós hajókon teljesitett szolgálatot, a flottaparancsnok személyi titkárának munkatársa volt. 1983-1986. között az amerikai haditengerészet norfolki ürfelderitő központjában dolgozott.

1986 novemberében számos amerikai és nyugat-európai ujságban közlemény jelent meg arról, hogy eltünt "az amerikai haditengerészet ürfelderitő szolgálatának egyik elemzője," G.M.Souther. Ezzel egyidőben az FBI-ra, illetőleg az USA haditengerészeténél elrendelt vizsgálatra hivatkozva Southert "a Szovjetunió javára végzett kémkedéssel" vádolták, s eltünését összefüggésbe hozták a Howard-üggyel. Közölték azt is, hogy az USA speciális szolgálatai vizsgálatot folytatnak az ügyben.

Julius 17-én az Izvesztyijában közzé teszik, hogy a Szovjetunióban menedékjogot adtak Southernek. Julius 18-án erről közleményt olvasnak be a tévé Vremja cimü müsorában, s julius 19-én a Kamerával a világban cimü adásban müsort sugároznak a Southerrel folytatott interju alapján. A müsort valós önéletrajzi adatok alapján állitották össze néhány olyan részlettel, amelyben Souther a flottánál és a hirszerző központnál folytatott tevékenységéről beszél, s felhivja a figyelmet az Egyesült Államok militarista köreinek a világ békéjét veszélyeztető politikájára.

Szolgálatunk már hosszu ideje ismeri Southert, de ez érthető okokból nem hangzik el a müsorban.

Szu: 5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 416.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csoportfőnökség

SZIGORUAN TITKOS!
Fordítás oroszból!

Ikt. szám: 67/34-215/88

A Magyar Népköztársaság Belügyminiszterének,
dr Horváth István elvtársnak!

Tisztelt Horváth elvtárs!

Folyó év március 14-én M.Sz. Gorbacsov elvtárs, az SZKP KP főtitkára hivatalos baráti látogatásra a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságba látogat.

A tervezett fontos politikai esemény olyan időszakban jön létre, amikor a nyugati országokban tovább folytatódnak az egyes magasbeosztásu személyek elleni extrémista és terrorjellegü cselekmények, akciók.

Nem zárható ki annak lehetősége, hogy a neonáci és terrorista szervezetek tagjai megkisérlik e látogatást célirányos szovjetellenes megmozdulásokra, illetve a szovjet delegáció és az országban dolgozó szovjet állampolgárok ellen irányuló politikai aknamunkára felhasználni.

Figyelembe véve a nyugat-európai országokban tapasztalható bonyolult ügynöki-operativ helyzetet, az Állambiztonsági Bizottság vezetése kéri szives információjukat minden olyan kérdésben, amely a látogatás előkészületeivel, illetve lebonyolitásával kapcsolatos, illetve az esetleg rendelkezésre álló értesüléseiket a fentemlitett szervezetek terveiről és szándékairól, továbbá azokról az egyes konkrét személyekről, akik ellenséges terveket dolgoznak ki, amelyek - barátaink szankciói alapján - átadhatók lehetnének a jugoszláv hatóságoknak a megfelelő intézkedések végrehajtása céljából.

Az Állambiztonsági Bizottság vezetése örömmel venné, ha az MNK BM belgrádi rezidenturáit tájékoztatnák az adott kérdésben, továbbá utasitást kapnának arra, hogy adjanak információt

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
2010 OKT 18
Szu 5396

minden olyan jelzésről, amely a Jugoszláviában sorra kerülő felsőszintű látogatás időtartama alatti szovjetellenes és mindenekelőtt terrorista akciók előkészületeire vonatkoznak.

Budapest, 1988. március 11.

Tisztelettel:

Koszov Ny. A.

Készült: 1 pl/2 lap
Készitette: SzPné/GyE

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 296.

301

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS!
Érvényes selejtezésig!

67152-1320/88

.2.. sz. pld.

2010 OKT 1

Tárgy: A Nemzetközi Helsinki Egyesülés delegációjának látogatása a Szovjetunióban

V. A. URZSUMOV ezredes Elvtársnak!

Helyben

1988. január 24-29. között a Nemzetközi Helsinki Egyesülés 18 tagú delegációja látogatást tett a Szovjetunióban annak felmérése céljából, hogy a bécsi utótalálkozón tett szovjet javaslat alapján lehetséges-e egy emberi jogi kérdésekkel foglalkozó konferencia megtartása Moszkvában.

A delegációt Karl Johannes von Schwarzenberg herceg, a Nemzetközi Helsinki Egyesülés (NHE) elnöke vezette, s számos nyugat-európai és kanadai, illetve amerikai emberi jogi szakértők vettek benne részt. A csoport tagja volt Eugen Voss lelkész, a svájci "Hit a második világban" elnevezésű egyházi intézet vezetője, aki tanácsadóként vett részt a bécsi utótalálkozón, s akitől a delegáció felállításának ötlete származott. A látogatási programban 5 területet határoztak meg, melyeken tapasztalatok gyűjtését tervezték:

- minisztériumok (igazság, belügy, egészség, külügy és egyházügyi tanács)
- állami intézetek (Tudományos Akadémia)

Szl-5396

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

302

- nem állami regisztrált intézetek (Európai Együttműködési és Biztonsági Tanács, Társadalmi Bizottság az Emberi Jogokért és Humanizmusért)
- nem állami, nem regisztrált szervezetek (Press Club Glasznoszty)
- magánszemélyek (Andrej Szaharov, Gleb Jakunyin lelkész)

A minisztériumokban és minisztériumi szintű intézményekben tett látogatás után az alábbi kép alakult ki a delegáció tagjaiban:

Legkedvezőbb tapasztalatokat az Igazságügyminisztériumban szerezték. A vendéglátók készségesen adtak felvilágositást, melyben kifejtették, hogy közel 20 ezer elavult jogszabályt kell megújitani, s meglehetősen eltérőek az értelmezések Moszkvában és vidéken. Elmondták, hogy revideálásra kerül a sokat emlegetett 70. és a 190.1-es paragrafus, mely tág lehetőséget adott a másként gondolkodók elleni büntetőeljárásokra.

A delegáció tagjai kedvező benyomásokat szereztek a Külügyminisztériumban, az Egyházügyi Tanácsban, valamint az Emberi Jogi Társadalmi Bizottságnál tett látogatásuk során. Bár a beszélgetések során különböző vélemények és állásfoglalások hangzottak el a delegáció pozitivumként értékelte a nyiltságot, a kérdések megválaszolására való törekvést és a konstruktiv hozzáállását.

Külön kiemelést érdemel a Lev Tolkunov által vezetett az Európai Biztonság és Együttműködés Szovjet Bizottsága, ahol az elnökhelyettes Jevgenyij Szilin fogadta a látogatókat, valamint a Fjodor Burlackij vezette Társadalmi Bizottság Nemzetközi Együttműködésért, az Emberi Jogokért és Humanizmusért.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 299.

A "Burlackij-Bizottság" valamennyi delegációtag rokonszenvét megnyerte, Burlackij őszintesége, fogadókészsége, s kapcsolatok kiszélesitésére való hajlandósága egyértelmű tetszést aratott.
Külön pozitivumként értékelték, hogy a delegációt elkisérő három "Press Club Glasznoszty" szervezeti tag is hasonló elbirálásban részesült, ők is résztvehettek a Burlackij vezette beszélgetésben és véleménycseréken. A kedvező benyomások eredményeként a delegáció vezetője viszontlátogatásra hivta a "Burlackij-Bizottság" tagjait, s kifejezte reményét, hogy ez megvalósul, valamint hogy a "Press Club Glasznoszty" szervezet állami bejegyzése megtörténik.

Nem ennyire kedvezőek voltak a tapasztalatok az Egyházi Ügyek Tanácsánál, ahol Konsztantyin Harcsev a tanács elnöke fogadta a látogatókat. Harcsev szerint a legfelsőbb szinten az állami intézmények és az egyház közötti viszony jó és emberi, azonban az alsóbb szinteken előfordulnak adminisztrativ korlátozó intézkedések is. A delegáció megitélése szerint Harcsev csak annyit adott, amennyire szükség volt, nem tapasztalták nála a Burlackij féle fogadókészséget és konstruktivitást.

Kifejezetten kedvezőtlen tapasztalatokat szerzett a delegáció a Belügy- és Egészségügyi Minisztériumban, valamint a Szerbszkij Pszichiátriai Kutatóintézetben. Ezekkel a területekkel kapcsolatos kérdéseket vagy egyáltalán nem, vagy nem kielégitően válaszolták meg. A látogatásokat eredménytelennek minősitették.

A delegáció tagjai találkoztak a "Press Club Glasznoszty" (PCG) nem bejegyzett emberi jogi szervezet tagjaival, melyet a PCG három tagja Larisa Bogonar, Szergej Kovaljev és Lev Tyimofejev kezdeményezett.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

A találkozóra Lev Tyimofejev lakásán került sor, s ahol több, mint 40 fő gyűlt össze. A PCG vezetői tájékoztatták a delegáció tagjait a szervezet felépítéséről, s közölték, hogy megitélésük szerint jelenleg a Szovjetunióban az emberi jogok kérdésében sokkal jobb a helyzet, de a fő problémát a PCG hivatalos elismertetése jelenti, mely után valóban tárgyalópartnerei lehetnének az állami intézményeknek.

A találkozót megzavarta, hogy az egyik PCG tag állitása szerint, aki kikisért egy távozó résztvevőt, a ház előtt álló autóban lehallgatják a lakásban zajló eseményeket. Ez a bejelentés élénk indulatokat keltett, s a megbeszélés felfüggesztése mellett döntöttek.

A delegáció tagjai pozitivan értékelték, hogy a szovjet hatóságok meghallgatták a politikai és vallási nézeteik miatt bebörtönzöttekért, valamint a pszichiátriai kezelés alatt állókért való közbenjárást, s átvették azt a listát, mely a bebörtönzöttek névsorát tartalmazta.
Megitélésük szerint jelenleg emberi jogi kérdésben a legnagyobb ellenőrző és garantáló szerepet a tömegtájékoztatási eszközök töltik be. A nyiltság fokozódásával ez a szerepkörük érezhetően növekedett, s ez elismerésre méltó.

A delegáció tagjai azt a végkövetkeztetést vonták le, hogy nem kizárt egy emberi jogi kérdésekkel foglalkozó konferencia megtartása Moszkvában, azonban számos olyan változtatásra (elsősorban a negativ tapasztalatokkal járó területeken) van szükség, melyek eredményeként és melyek után sor kerülhetne a megrendezésre.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 301.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS!
Érvényes selejtezésig!

2010 OKT -1 6

Tárgy: Paul Reichmann Szovjetunióbeli tapasztalatai

INFORMÁCIÓS HIVATAL
Átminősítése a 2003. évi III. tv. 2.§ (1) bek. alapján megszűnt.

V. A. URZSUMOV ezredes elvtársnak

H e l y b e n

Paul Reichmann, aki korábban a szovjet kormány meghívására hosszabb látogatást tett a Szovjetunióban az ottani üzleti lehetőségek tanulmányozására, bizalmas körben beszámolt utazásának tapasztalatairól.

Rizskovval folytatott tárgyalásain két fő területet jelöltek meg az együttműködést illetően: Leningrádban bevásárlóközpont és szállodakomplexum felépítése, valamint a papíripar bővítése és rekonstrukciója.

Egész szovjet útja során azt tapasztalta, hogy az apparátus szabotálja Gorbacsov és Rizskov törekvéseit. Miután Rizskovval megállapodtak a szállodaépítésről, a szovjet miniszterelnök arra kérte, hogy a részleteket az Intourist vezérigazgatójával tárgyalja meg. A vezérigazgató viszont azzal fogadta, hogy ha szállodára lesz szükség, maguk építtetik meg. Nem akartak róla tudni azok sem, akikkel a papíripar ügyében kellett tárgyalnia.

/Az információ megbízható forrásból származik, tartalma nem ellenőrzött./

d a p e s t, 1989. január "19"

Bogye János r. altábornagy
főcsoportfőnök-helyettes

Készült: 2 pld-ban
Készítette: BGy/ZsGy.
Kapja: 1. pld. Címzett
2. pld. Lerakva
Nyt.sz.: 56-18 /89.
Forrás: Kolman /HT/ 95/89.01.12. ottawai táviratában hívja fel a figyelmet a 05-ös ottani KÜM-re

07/52-91/88

5311-5386

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 418.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/II. Csoportfőnökség

SZIGORUAN TITKOS!
/Selejtezésig!/

40-11-699/89

Tárgy: a Szovjetunió állambiztonságának 1988-as helyzetéről

Bogye János r. altbgy. elvtársnak,
főcsoportfőnök-helyettes
BM III/I. Csoportfőnökség Vezetője!

B u d a p e s t

1989 február 23-án a 6-os csoportfőnökség vezetője Muravjov Jevgenyij Alexandrovics ezredes elvtárs tájékoztatást adott a baráti szervek képviselőinek.
A Szovjetunió 1988. évi helyzetére jellemző, hogy az ellenséges speciális szervezetek fokozták tevékenységüket a Szovjetunió ellen.
Az imperialista hatalmak az állami politika rangjára emelt, peresztrojkával kapcsolatos szimpatizáló megnyilvánulások ellenére mindent megtettek annak zavarására.
Fokozódott a beszervezési kísérletek száma, a titkos adatok megszerzésére irányuló törekvések száma.
1985-88. között különösen a CIA és a BND aktivitása fokozódott a Szovjetunióból kiutazó állampolgárok körében.
Alkalmazták a pszichikai ráhatás, a megdolgozás módszerét és felhasználták az ajánlkozásokat.
A BND törekvéseiben megnőtt az érdeklődés a tudományos és technikai információk iránt a Szovjetunió területén dolgozó cégeiken keresztül.
A japán hirszerzés az elektronikus felderitő eszközök alkalmazására helyezte a fő hangsulyt.
A KGST vonatkozásában is fokozódó érdeklődés tapasztalható a komplex program és együttmüködés kérdései iránt.

A jövőt illetően várható, hogy a vállalatoknak biztositott önálló külkereskedelmi jog megteremtésével, mellyel növekedni fog a Szovjetunióba beutazók, illetve a kiutazók száma, fokozódni fog az ellenséges tevékenység is. Az ellenség széles körben igyekszik ki- és felhasználni a bővülő együttmüködés, a kooperációs kapcsolatok teremtette lehetőségeket.
Tapasztalataik azt mutatják, hogy pl. a szovjet tudósok szaporodó meghivása mögött, nemegyszer ellenséges törekvések huzódnak meg.

Ennek megfelelően az állambiztonsági munkában fokozni kivánják a bővülő nemzetközi kapcsolatok és nemzetközi piac által teremtett behatolási törekvések megakadályozását, a titkok védelmét.
Hasonlóan erősiteni kell a munkát azokon a területeken, ahol a közép és rövid hatósugaru rakéták leszerelése kapcsán szinte állandó amerikai jelenlét van.
A haditermelés területén különösen nagy jelentősége van a titkok megőrzésének, elsősorban megelőzéssel. /A glasznoszty növekedésével a titkos adatok nyilvánosságra [redacted] a veszély csak nő./
Nagy sulyt helyeznek a diverzió elleni harcra, a népgazdaság [redacted] biztonsági átfogására, a rendkivüli események megakadályozására.

SZIGORUAN TITKOS!
Ikt. sz.: 57/57-401/89 | Lap. sz.: 2
Erk.: 04 14
Ügyintéző:
2010 OKT 16.
TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 333.

336

A diverzióra érzékeny területeken már eddig is megfelelő rezsimintézkedések történtek, s ezt a munkát tovább kivánják erősiteni. /Sok rendkivüli esemény volt az elmult években, ami jelentős anyagi kárral, sok emberi áldozattal járt, ezért a fő hangsuly a megelőzésre kerül./
Erősiteni kell a pozicióikat, elsősorban azokon a területeken és viszonylatokban, ahol az állambiztonsági szerv illetékes. ?
/Az egyéb munkával a rendőrséget, ügyészséget kell foglalkoztatni./ Igy pl. speciális osztályt hoztak léte, amely a közös vállalatokkal foglalkozik.
Az államtitok védelmi munkában csak az igazi titokvédelemre kell koncentrálniuk.
A figyelem középpontjába kell állitani a törvényesség megtartását.
Általában kiemelten kell kezelni a megelőzést, a korábban is alkalmazott profilaktikai tevékenységnek fontos szerepet szánnak a jövőben is.
A korszerü munkavégzés biztositása érdekében személyi számitógép alkalmazását vezették be. (Hol?)
Nagy hangsulyt helyeznek káder- és továbbképzésre.
/Ideológiai edzettség, munkában való jártasság, állóképesség./

Náluk is gyakran felvetődik, hogy a jelenlegi helyzetben szükség van-e az ügynökségre. Határozottan állitják, hogy - igen, továbbra is a legfontosabb eszköz lesz, főleg a sulyos büncselekményekkel kapcsolatos munkában.
Olyan ügynöki állományt kell megteremteni, amely a legbonyolultabb feladatok végrehajtására is képes.
Az ügynöki poziciókat elsősorban a hadi üzemekben, a tudományos kutató intézetekben kell növelni.
Probléma, hogy a munkások körében nem rendelkeznek ütőképes ügynöki kontingenssel, pedig a Szovjetunióban is várhatóan jelentkező sztrájk-megmozdulások, de különösen a rendkivüli eseményekkel összefüggésben fontos lenne. /Változtatni kell ezen a helyzeten is./ Idős?

A baráti szervekkel való együttmüködést alapvetően megfelelőnek tartják, előrehaladás történt a konkrétizálás irányába, gyakoribbá vált az operativ információk cseréje.
A szocialista országokból kb. 140 ezer személy dolgozik a Szovjetunió különböző területén, s a velük kapcsolatos munka koordináltabb tevékenységet igényel.
Különösen fontos az együttmüködés javitása azokon a területeken, ahol a szocialista és kapitalista állampolgárok együtt dolgoznak.

Információ: ellenőrzött
Érvényességi idő: 1989.
Forrás: III/II-12. Osztály 40-12-3-66/89.
III. 09-i jelentés
Megküldve intézkedésre: -
tájékoztatásra: III/I. Csfség.

Budapest, 1989. március "30"

Benkő Ferenc r. ezredes
csoportfőnök

Készült: 2 pld. /1 pld.: 2 lap/
1.sz. Cimzett
2.sz. Irattár
Készitette: DL/TÉ.
Nytsz: 40/11-699/89.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 334.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS!
Érvényes selejtezésig!

67/S2-618/88 04.21

2003 [illegible]

2010 OKT 16.

Tárgy: A román és szovjet hírszerzés együttműködése

FELJEGYZÉS

Csehszlovák belügyi forrásból származó információ szerint mintegy fél évvel ezelőtt a Szovjetunióban egyeztető tárgyalásra került sor a szovjet és a román állambiztonsági, illetve hírszerző szervek között.

A román fél felajánlotta, hogy anyagi és politikai segítség ellenében a jövőben "nem fognak gondot okozni" a szovjet politikának, illetve "bizonyos szolgálatokat" is felvállalnak. Ajánlkoztak továbbá, hogy a szovjet hírszerzés részére akciókat hajtanak végre.

A forrás nem ismeri a tárgyalás eredményét, de feltételezi mind a szovjet, mind a román hírszerzésről, hogy hasonló jellegű ügyben együttműködnek. Példaként elmondta,hogy amikor három-négy évvel ezelőtt a csehszlovák hírszerzés egy árulóvá vált tisztje beutazott Olaszországba, és erről tudomást szereztek, akkor a szovjetek felajánlották, likvidáltatják az illetőt. Megadták az olasz maffia egyik főnökének nevét és címét azzal, hogy az illető korábban már nekik is tett hasonló szolgálatot. A csehszlovák belügyi vezetés akkor az ügy politikai háttere miatt a nem élt ezzel a lehetőséggel. A forrás ezek alapján feltételezi a nem hivatalos együttműködést hírszerzési vonalon a román és a szovjet szervek között.

Szu = 5396

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 328.

A forrás ismeretei és szintén saját feltételezése szerint az NDK hírszerzésnek is vannak igen kétes, politikailag igen kényes kapcsolatai. Néhány alkalommal saját munkaterületén beleütköztek a fentiekhez hasonló ügyekbe, amikor igen gyorsan elvették tőlük az ügyet, és hamarosan feltűntek a "láthatáron" a hírszerzők és az NDK összekötő.

A forrás legjobb tudomása szerint a csehszlovák szerveknek nincsenek semmilyen állandó hivatalos kapcsolatai a románokkal. Ugyanakkor tudomása van arról, a csehszlovák hírszerzés egyik speciális feladata egy-egy főtitkári látogatás, vagy jelentős politikai lépés előtt /példaként Albániát említette/, hogy "szondázást" hajtson végre. Ezért nem zárja ki, hogy a hírszerzés vonalán történt valamilyen nem hivatalos kapcsolatfelvétel, illetve alkalmi találkozó a románokkal.

A fentiekhez kapcsolódik az a más forrásból származó értesülés, hogy Ceausescu május 18-án Prágába látogat, ahol a CSKP főtitkárával találkozik majd.

810/89 Prága /PAL/ Komm. titk.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BELÜGYMINISZTÉRIUM
1989 MÁJ 03
67/57-462/89 2
Ügyiratszám:

2010 OKT 18

III/I. Csoportfőnökség

Szigoruan titkos!

szám: 67/44-316/89

1/9-1049/1989 MÁJ 03

Forditás oroszból!

B O G Y E JÁNOS r. altábornagy elvtársnak,
a BM III. Főcsoportfőnökség Helyettes Vezetője!

A NATO európai hadszintéren végrehajtott stratégiai hadgyakorlatai során a tömb vezetése tervszerüen dolgozza ki a "valószinü ellenség" katona-politikai vezetését irányitó pontok felfedésének és elfojtásának feladatait.

Országunk polgári védelme és katonai vezetése irányitó pontjaival kapcsolatosan a még hatékonyabb intézkedések meghozatala céljából köszönettel vennénk, ha, lehetőség szerint, operativ információkat kapnánk Önöktől az alábbi kérdésekben:

- a speciális szolgálatoknak az irányitó pontok elleni tervei, elgondolásai és esetleges hirszerző, diverziós és más felforgató törekvései;

- az irányitó pontok elleni hirszerző és más felforgató tevékenységet folytató egységek, elhelyezkedésükre, munkatársaikra, ügynökeikre, taktikájukra, módszereikre és tevékenységük más formáira vonatkozó adatok;

- az irányitó pontok elleni akciókra szánt diverziós és más speciális alakulatokra vonatkozó adatok;

- az USA és a NATO-országok tudományos-müszaki eredményei a hasonló speciális objektumok létrehozása és felhasználása so-

Szám: 5396

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 335.

rán, valamint más müszaki információ, mely értékesnek bizonyulhat a szakértők számára az irányitó pontok tervezése, épitése és üzemeltetése során;

- más, értékes információ az ellenségnek az irányitó pont elleni hirszerző-felforgató akcióinak időben történő felfedésére és elháritására.

B u d a p e s t, 1989. április 28.

Tisztelettel:

/Sz.B. Halzov/

Készült: 2 pl/ 2 lap
Készitette: Dr.GM
Kapja: 1.pl. cimzett
2.pl. irattár

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csoportfőnökség

SZIGORUAN TITKOS!
Érvényes selejtezésig!

67-52- 8hL /1989. 05 31

1. Szücs Ferenc altábornagy és MNVKF-helyettes is!

2. STRÉNYI FERENC r.vezérőrnagy Elvtársnak,
a BM. III/IV.Csoportfőnökségének Vezetője!

B u d a p e s t

Kedves Strényi Elvtárs!

A szovjet baráti szervtől az alábbi hirigény érkezett szervünkhöz:

"A NATO európai hadszintéren végrehajtott stratégiai hadgyakorlatai során a tömb vezetése tervszerüen dolgozza ki a "valószinü ellenség" katona-politikai vezetését irányitó pontok felfedésének és elfojtásának feladatait.

Országunk polgári védelme és katonai vezetése irányitó pontjaival kapcsolatosan a még hatékonyabb intézkedések meghozatala céljából köszönettel vennénk, ha lehetőség szerint, operativ információkat kapnánk önöktől az alábbi kérdésekben:

- a speciális szolgálatoknak az irányitó pontok elleni tervei, elgondolásai és esetleges hirszerző, diverziós és más felforgató törekvései;

- az irányitó pontok elleni hirszerző és más felforgató tevékenységet folytató egységek, elhelyezkedésükre, munkatársaikra, ügynökeikre, taktikájukra, módszereikre és tevékenységük más formáira vonatkozó adatok;

Szu: 5390

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 337.

- az irányitó pontok elleni akciókra szánt diverziós és más speciális alakulatokra vonatkozó adatok;

- az USA és NATO-országok tudományos-müszaki eredményei a hasonló speciális objektumok létrehozása és felhasználása során, valamint más müszaki információ, mely értékesnek bizonyulhat a szakértők számára az irányitó pontok tervezése, épitése és üzemeltetése során;

- más, értékes információ az ellenségnek az irányitó pont elleni hirszerző-felforgató akcióinak időben történő felfedésére és elháritására."

Kérjük a válasz elkészitéséhez küldjék meg a fenti témakörökben rendelkezésre álló információikat.

B u d a p e s t, 1989. május 29.

Elvtársi üdvözlettel:

Bogye János r.altábornagy
főcsoportfőnökhelyettes

Készült: ~~2~~ 3 pld. 2 lap
Készitette: ZsT./Önél
Kapja: 1 pld. Cimzett
2 pld. Lerakva
Nyt.sz.:...../89.
1 pld MNVKF-hely.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 338.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

2010 OKT 16

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/IV.CSFSZ.

Ikt.sz: 61-11-32/1989

SZIGORUAN TITKOS!
(elejtezésig!)

1. sz.pld.

Hiv.szám: 67-52-942/1989

B O G Y E JÁNOS r.altábornagy elvtársnak
BM III/I. csoportfőnök
főcsoportfőnök-helyettes

B U D A P E S T

BELÜGYMINISZTÉRIUM
Érk.: 1989 JUL 12
Ikt. sz.: 67157-753
Lap sz.: 1
Ügyintéző:

Kedves Bogye elvtárs!

Az ellenséges speciális szolgálatoknak az irányitó pontok elleni hírszerző és más felforgató tevékenységével összefüggő szovjet hirigenyt a KGB-3 Főcsoportfőnökség magyarországi képviselője szervünkhöz is eljuttatta.

A hirigénnyel összefüggő, azt kielégitő operativ információkkal jelenleg nem rendelkezünk, ilyenek felderitése esetén a szükséges tájékoztatást megadjuk.

Ezt közöltük G.Sz.Akszjonov vezérőrnagy elvtárssal is.

Budapest, 1989. július "16"

Elvtársi üdvözlettel:

(Dr.STRÉNYI FERENC r.vezérőrnagy)
csoportfőnök

BELÜGYMINISZTÉRIUM 61

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 339

HONVÉDELMI MINISZTÉRIUM
MNVK FELDERÍTŐ CSOPORTFŐNÖK
VEZÉRKARI FŐNÖK HELYETTES

Szigoruan titkos
"Visszavonásig"

1. sz.példány
KIZÁRÓLAG SK.FELBONTÁSRA

Nyt.szám: 00321/1989.
Hiv.szám: 67-52-842/1989.

Bogye János r.altábornagy elvtárs
BM III. főcsoportfőnök-helyettes,
III/I. csoportfőnök

Budapest

Kedves Bogye Elvtárs!

A fenti hivatkozási számon megküldött információ igényre válaszolva tájékoztatom, hogy a kért témakörben leirt konkrét feladatokra vonatkozó operativ információkkal nem rendelkezünk. Adataink a Különleges Hadviselési Erők általános feladataival, kiképzésükkel, vezetés-irányitásukkal kapcsolatos olyan nyilt információk, amelyekkel a szovjet szervek is rendelkeznek.

Budapest, 1989. junius 14 -n

Elvtársi üdvözlettel

/Szücs Ferenc altábornagy

Készült: 2 példányban
Egy példány: 1 lap
Itsz.: 1203.
Készitette: Magyar alez.
Lnsz.: 135/208.

988

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 340.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. Csoportfőnökség

SZIGORÚAN TITKOS!
Érvényes selejtezésig!

67/52-1129/89 07 18

Sz. B. HALZOV ezredes Elvtársnak!

H e l y b e n

Válaszolva a 67/44-316/89. számú átiratukra közöljük, hogy a NATO a "valószínű ellenség" katonapolitikai vezetés irányító pontjai felderítésének eszközeire és módszereire operatív információkkal nem rendelkezünk.

Tekintettel arra, hogy a témakör alapvetően a katonai felderítés és elhárítás illetékességi körébe tartozik, tájékozódtunk társszerveinknél. Társszerveink válaszukban közölték, hogy e témakörben meglévő információikat saját csatornáikon Önöknek továbbítottuk.

B u d a p e s t, 1989. július 14.

Bogyó János r. altábornagy
főcsoportfőnök-helyettes

Készült: 2 pld.
Készítette: ZsT/Mné
Kapja: 1 pld. Címzett
2 pld. Lerakva

Nyt.sz: _____/89.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 341.

2003. évi III. tv. 2§ (1) bek
2010 OKT 18

67734-452/89

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/I. CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORUAN TITKOS!

67/44 - 581 /89.

Fordítás oroszból!

Az ellenséges speciális szolgálatok tevékenységének egyes sajátosságairól a Szovjetunió nyugati országokkal fenntartott külgazdasági kapcsolatainak terén

Jelenleg a nemzetközi gazdasági kapcsolatok fejlődése a Szovjetunióban zajló peresztrojka folyamatainak hatására alakul jelentős mértékben. A szovjet gazdaság szférájában történő átalakitások a nyugati politikai és üzleti körök fokozott figyelmét vonják magukra. A Szovjetunióbeli gazdasági reformok megvalósitásának menetéről szóló információk gyüjtése és feldolgozása azon prioritással biró feladatok soraiba tartozik, melyeket a nyugati speciális szolgálatok a külföldi tudományos-kutató intézetekkel, állami szervezetekkel és magáncégekkel történő együttmüködés során oldanak meg.

A különböző nyugati országok vezető körei messze nem egyértelmüen viszonyulnak a Szovjetunióbeli gazdasági átalakitások végrehajtásához. Nyugaton megvannak azok a befolyásos erők, melyek érdekeltek a Szovjetunióval való kölcsönösen kedvező együttmüködés fejlesztésében és pozitivan értékelik a Szovjetunió erős üzleti partnerré válásának perspektiváit, amely tágas belső piaccal, széles exportlehetőségekkel rendelkezik.

Másfelől, a reakciós erők erőteljesebben hangoztatják azt az álláspontot, hogy a gazdaság modernizálásának eredményeként a Szovjetunió még jobban növeli katonai erejét. Az USA-kongresszus egyesitett gazdasági bizottsága elé terjesztett beszámolóban 1988-ban megjegyezték, hogy "a

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

97
360

katonák a Szovjetunióban végeredményben rendkivül jelentős haszonra tesznek szert, amikor beleegyeztek a pénzügyi és technikai eszközök polgári iparágazatokba történő ideiglenes átcsoportositásába". Ezen elgondolásokhoz még az a félelem is hozzájárul, hogy a sikeres gazdasági átalakitások esetén a Szovjetunió a nyugati országok erős konkurrense lesz a késztermékek világpiacán és megerősiti befolyását a harmadik világban.

Ezzel kapcsolatban a nyugati reakciós körök kisérleteket tesznek arra, hogy közvetlen veszteségeket okozzanak a szovjet gazdaságnak, meghiusitsák a szovjet ipar modernizálásával és a fejlődés ütemének meggyorsitásával kapcsolatos feladatok sikeres realizálását. A nyugati speciális szolgálatok alapvető erőfeszitései az alábbiakra irányulnak:

- minden áron elősegiteni azt, hogy a Szovjetunió "megerősödjön" mint energiahordozó- és nyersanyag kitermelő, elsődleges feldolgozó és exportáló ország a nehézipar egyes ágazatainak bizonyos fejlesztése mellett; megakadályozni a tudományos-müszaki haladást meghatározó ágazatok Szovjetunióban történő korszerüsitését;

- elősegiteni a Szovjetunióban a gazdaság nem termelő szféráinak (idegenforgalom, szolgáltatások stb.) fejlesztését csupán, ami az ország nemzeti jövedelmének un. "feléléséhez" vezet;

- elősegiteni az egyes meglévő nehézségek elmélyitését a Szovjetunió más szocialista országokkal fennálló gazdasági kapcsolatainak fejlesztésében.

A nyugati országok egységes politikájának kidolgozásában a Szovjetunióval való kereskedelmi-gazdasági kapcsolatok terén nagy szerepet játszanak a NATO egyes szervei. Ezek tevékenységébe mind gyakrabban bekapcsolódik a NATO-ban megfigyelői státusszal biró Japán, ami lehetővé teszi számára azt,

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

hogy információcserét folytasson az Észak-atlanti szerződéssel és részt vegyen az egyes kérdések megvitatásában.

Sajátos helyzete van a NATO szervezeti strukturájához tartozó specializálódott szervnek, ami a tagállamok gazdasági kérdésekkel foglalkozó speciális szolgálatai vezetőinek tanácsa. A tanács évente megtartott tanácskozásain olyan információkat cserélnek a szocialista országok gazdasági helyzetéről, és vitatják meg azokat, melyeket a speciális szolgálatok operativ uton szereztek.

Az ellenséges speciális szolgálatok tevékenységének fontos iránya a nemzetközi kereskedelem terén - komplex intézkedések végrehajtása azzal a céllal, hogy megakadályozzák a Szovjetunió és a szocialista országok hozzáférhetőségét a Nyugaton kidolgozott legujabb technológiai folyamatokhoz. Ezen célok érdekében széles körben felhasználják a COCOM tiltó-listáit. Az utóbbi években a nyugati speciális szolgálatok a törvényhozó szervek közreműködése mellett kemény intézkedéseket hoztak azon társaságokkal szemben, melyek nem tartották be a COCOM szabályait. A legismertebb a "Toshiba" japán céggel történt eset, amelyet 1987-ben megfosztottak jelenlététől az amerikai piacon, azzal az ürüggyel,hogy törvénytelen eszközökkel modern technológiai berendezéseket adott el a Szovjetuniónak. Az USA-ban a "Toshiba-ügy" körül kibontakoztatott propaganda-hisztéria és az amerikai adminisztráció által ezen társasággal kapcsolatban foganatositott diszkriminációs intézkedések negativan befolyásolták a szovjet-japán gazdasági kapcsolatok fejlődését és ahhoz vezettek, hogy a japán üzletemberek visszaléptek a Szovjetunióba irányuló áruszállitásoktól.

Hasonló intézkedéseket hoztak a norvég "Konsberg vopen" társasággal és a francia "Foreau Linet" (?) céggel kapcsolatban. A "Foreau Line" cég négy vezető munkatársát letartóztatták a francia elhárítás által 1988-ban szerzett anyagok alapján. Ezen letartóztatások körül szintén nagy hisztériát keltettek, ugyanakkor a tömegtájékoztatási szervek teljes hallgatással fogadták azt a tényt, hogy megalapozatlanok voltak a vádak, és a négy munkatársat szabadlábra helyezték.

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 360.

A KGST és az EGK közötti hivatalos kapcsolatok létesitése után azonnal tapasztalható volt az ellenséges speciális szolgálatok azon törekvése, hogy ellenőrzésük alá vegyék az ezen szervezetek képviselői közötti kapcsolatokat a gazdasági együttműködés különböző formáinak realizálását illetően. Az Európai közösségek bizottsága ebből a szempontból titkos utasitásokat kapott, melyek szabályozzák a szocialista országok képviselőivel fenntartott kapcsolatokat. Az Európai közösségek bizottságának valamennyi, a szocialista képviselőkkel kapcsolatot tartó munkatársa köteles jelenteni vezetésének és a biztonsági szolgálat munkatársának a tervezett találkozókat és csak az ő engedélyükkel mehet el a tervezett rendezvényre. Az EGK-szerveknél szintén ismeretes a KGST-országok azon intézményeinek és szervezeteinek titkos listája, melyek képviselőivel tilos bármilyen kapcsolatot létesiteni vagy azokat csak a biztonsági szolgálat engedélyével lehet fenntartani.

A nyugati speciális szolgálatok fokozott figyelmét váltotta ki az a tény, hogy a Szovjetunió a gazdasági kapcsolatok uj formáit alkalmazza. Ez elsősorban a szovjet vezetésnek a Szovjetunió területén külföldi cégek részvétele melletti közös vállalatok létrehozására vonatkozó döntéseit érinti, mely érdeklődést keltett a nyugati üzleti világban. A szovjet hivatalos szervek megkapták az amerikai társaságok azon javaslatait, hogy hozzanak létre jelentős közös vállalatokat a Szovjetunió területén, melyek fokozott tőkebefektetések megvalósitását irányozzák elő.

Ezek a perspektivák az amerikai reakciós körök és a speciális szolgálatok nyugtalanságát váltották ki. Az amerikai kutató intézet, a "Haritage Foundation" jelentést állitott össze a CIA és a DIA anyagai alapján. Ebben hangsulyozták, a közös vállalatok segitséget nyujthatnak a Szovjetuniónak gazdasága megerősitéséhez, a Szovjetunióba áramló kemény valuta fő forrásai lehetnek és növelnék azt a veszélyt, hogy a világpiacon megjelenik a nyugati monopóliumok erős és dinamikus versenytársa.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 361.

Ezen következtetések alapján a "Haritage Forundation" azt javasolta az amerikai adminisztrációnak, hivatalosan tájékoztassák az amerikai cégeket arról, hogy nem számithatnak az amerikai kormányintézmények támogatására vagy a veszteségek kárpótlására, ha a szovjet területen részvételükkel létrehozott közös vállalatok üzletképtelennek bizonyulnak. Az amerikai kormánynak azt javasolták, keményen ellenőrizze a COCOM tiltólisták betartását a szocialista országokbeli közös vállalatok létrehozása során.

Egy sor szovjet-amerikai közös vállalat tilalmára vonatkozó javaslatokkal lépett fel a "technológia-átadás kérdéseivel foglalkozó csoport", melyet az USA Republikánus Pártja kutató bizottságának keretében hoztak létre.

A közös vállalatok nyugati társaságok részvétele melletti létrehozásának kidolgozásával kapcsolatban rendelkezésre álló adatok lehetővé teszik, hogy pontosan tisztázzuk, azok iránt rendkivüli érdeklődést tanusitanak a speciális szolgálatok különösen azokat a szférákat illetően, melyek lehetővé teszik felforgató tevékenység folytatását. Az amerikai intézmények képviselői, hangot adva annak, hogy negativan viszonyulnak a tudomány-igényes ágazatokban, pl. a gépgyártásban történő együttmüködéshez, érdeklődést tanusitottak vállalatok létrehozása iránt a Kola-félsziget ásványkincseinek feldolgozása terén. Az ezen vállalatokban történő részvétel lehetővé tenné a nyugati szervezeteknek azt, hogy behatoljanak a Szovjetunió stratégiai szempontból fontos körzetébe.

Budapest, 1989. augusztus " "

Készült: 1 pld/ 5 lap
Készitette: Fné dr.GM.
Gépelte: Turósné
Kapja: utasitás szerint!

ÁBTL 3.2.5. O-8-635/3 362.

„A CIA hírszerzőtisztek a legtöbb esetben diplomáciai fogadások, vagy egyéb diplomáciai rendezvények alkalmával ismerkednek össze állampolgárainkkal és választják ki célszemélyeiket. Céljaik, valamint hírszerzőtisztjeik tevékenységének leplezésére leggyakrabban alkalmazott módszerük, hogy a megismerkedést követő időszakban a hírszerzőtiszt különböző rendezvényeken újabb személyekkel ismerteti össze a jelöltet. A későbbiekben ezek a személyek az érintkezések adta lehetőségeket kihasználva szintén kapcsolatot tartanak fenn vele. Céljuk, az „igazi" tanulmányozó személyének és szerepének leplezésén túlmenően a jelölt minél jobb, behatóbb megismerése, a tervezett beszervezés megkönnyítése céljából."

BM. III/I. Csoportfőnökség, 1976

„A magyar állambiztonsági szervek magyar állampolgárok köréből beszervezett és a szovjet hírszerzés által kapcsolattartásra átvett ügynökségével folytatott tevékenységnek ez az iránya hatékony, miután lehetővé teszi nemcsak a tisztán elhárítói vonatkozású bonyolult feladatok megoldását, de a konkrét amerikai hírszerzőkre vonatkozó célirányos munka folytatását is, különösképpen azokban az országokban, ahol a magyar állambiztonsági szerveknek nincsenek rezidensei, vagy azok operatív lehetőségei korlátozottak. Ennek kapcsán a magunk részéről a továbbiakban is készek vagyunk átvenni kapcsolattartásra a magyar állambiztonsági szervek ügynökségét azokban az esetekben, amikor ezt Önök lehetségesnek tartják."

BM. III/I. Csoportfőnökség, 1977

„…amikor három-négy évvel ezelőtt a csehszlovák hírszerzés egy árulóvá vált tisztje beutazott Olaszországba, és erről tudomást szereztek, akkor a szovjetek felajánlották, likvidáltatják az illetőt. Megadták az olasz maffia egyik főnökének nevét és címét azzal, hogy az illető korábban már nekik is tett hasonló szolgálatot."

BM. III/I. Csoportfőnökség, 1989